

LOKALNA AKCIJSKA SKUPINA RAZNOLIKOST PODEŽELJA

**STRATEGIJA LOKALNEGA RAZVOJA ZA
LOKALNO AKCIJSKO SKUPINO
RAZNOLIKOST PODEŽELJA**

Celje, 30. 10. 2015

2. Kazalo

3. Osebna izkaznica LAS.....	3
4. Povzetek SLR.....	4
5. Opredelitev območja in prebivalstva zajetega v SLR.....	5
6. Analiza razvojnih potreb in možnosti območja LAS, vključno z analizo prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti.....	25
7. Podroben opis tematskih področij ukrepanja.....	31
8. Opis in način doseganja ter zasledovanja horizontalnih ciljev Evropske unije	36
9. Opis SLR in njenih ciljev vključno z določitvijo mejnikov in ciljnih vrednosti kazalnikov 37	
10. Opis postopka vključitve skupnosti v pripravo SLR	45
11. Akcijski načrt, iz katerega izhaja opis prenosa ciljev v ukrepe, odgovornost za izvajanje ukrepov, vključno s časovno opredelitvijo letnih aktivnosti.....	47
12. Opis sistema spremljanja in vrednotenja SLR.....	56
13. Opis postopka določitve vodilnega partnerja LAS in opis kadrovske kapacitete, finančni viri, izkušnje in znanje	60
14. Opis nalog, odgovornosti in postopkov sprejemanja odločitev organov LAS	64
15. Merila za izbor operacij in opis postopka izbora operacij.....	68
16. Finančni načrt, vključno s finančno razdelitvijo po zadevnih skladih iz te uredbe v skladu s finančnim okvirjem	71
17. Priloge	74

3. Osebna izkaznica LAS

Naziv LAS	Lokalna akcijska skupina Raznolikost podeželja		
Naslov LAS	Teharska cesta 49, 3000 Celje		
Naslov varnega elektronskega predala	simbio@poslovna.posta.si		
Spletna stran LAS	www.las-raznolikost-podezelja.si		
Predsednik LAS	Karmen Bračič		
	/		
Vodilni partner LAS	SIMBIO d.o.o.		
Naslov vodilnega partnerja LAS	Teharska cesta 49, 3000 Celje		
Številka transakcijskega računa LAS	SI56 33000-5412313550, odprt pri Hypo Alpe-Adria Bank d.d.		
Velikost območja LAS	395,8 km ²		
Število prebivalcev LAS	75.043		
Število občin	4		
Vključene občine (naštetje)	Mestna občina Celje, Občina Laško, Občina Štore, Občina Vojnik		
Problemsko območje ali območje ZTNP-1 (označi)	DA <u>NE</u>		
Kohezijska regija	Vzhodna kohezijska regija		
SLR bo financirana (označi)	<u>EKSRP</u>	<u>ESRR</u>	ESPR
Glavni sklad (označi)	<u>EKSRP</u>	ESRR	ESPR
Datum ustanovitve lokalnega partnerstva	6. 10. 2015		
Število članov LAS	57		

4. Povzetek SLR

Lokalna akcijska skupina (v nadaljevanju: LAS) Raznolikost podeželja zajema območje štirih občin Celje, Laško, Štore in Vojnik, ki so sodelovale v LAS Društvo »Raznolikost podeželja« že v programskem obdobju 2007-2013. Društvo »Raznolikost podeželja« je julija 2015 na podlagi Uredbe o izvajanju lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, v programskem obdobju 2014-2020 (v nadaljevanju: Uredba CLLD) in podpisanega pisma o nameri za sodelovanje omenjenih občin objavilo javni poziv za oblikovanje LAS in zbiranje projektnih idej. Hkrati je bila podpisana pogodba o pripravi strategije lokalnega razvoja (v nadaljevanju: SLR) s podjetjem JHP projektne rešitve d.o.o. iz Domžal.

V obdobju priprave SLR je bilo izvedenih 5 delavnic, na katerih je preko 70 udeležencev podalo svoja mnenja o problematiki območja in predloge za reševanje. Prispelo je tudi 89 projektnih predlogov, v katerih so predlagatelji opisali konkretne aktivnosti, ki jih načrtujejo izvesti v prihodnjem obdobju na območju LAS. LAS je bil ustanovljen s podpisom Pogodbe o ustanovitvi in delovanju 6. 10. 2015 na ustanovni Skupščini in šteje 57 članov. Skupščina LAS, ki je zasedala 28. 10. 2015, je potrdila SLR in vodilnega partnerja LAS, podjetje SIMBIO d.o.o.

SLR je pripravljena na podlagi Uredbe CLLD in Smernic za pripravo SLR in obsega vsa predpisana poglavja ter priloge. Začetna poglavja opisujejo območje in LAS, SWOT analiza, na podlagi katere so izpeljani ukrepi po predpisanih tematskih področjih. LAS bo upravičen do predvidoma 1.426.100,00 EUR nepovratnih sredstev iz dveh skladov: Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (v nadaljevanju: ESRR; glavni sklad) in Evropskega sklada za regionalni razvoj (v nadaljevanju: ESRR).

Najpomembnejše področje SLR je ohranjanje delovnih mest, za katera je načrtovanih 37 % sredstev za operacije. Ohranjanje in vzpostavitev 3 novih delovnih mest bo spodbujeno s tremi ukrepi: spodbujanjem dejavnosti za ohranitev ali povečanje delovnih mest; oblikovanjem mrež lokalnih akterjev; krepitev znanj z usposabljanjem in izobraževanjem. 27 % sredstev je namenjenih razvoju osnovnih storitev na podeželju, ki bodo podprta z ukrepom spodbujanja vlaganj v zagotovitev ustrezne infrastrukture za kakovostno življenje in razvitost območja. Tematsko področje varstva okolja in ohranjanja narave bo s 23 % sredstev podprto z ukrepoma: spodbujanje razvoja inovativnih pristopov in modernih praks za izboljšanje stanja okolja in izvajanjem aktivnosti ozaveščanja o pomenu varovanja okolja. 13 % sredstev bo na voljo za večjo vključenost ranljivih skupin, kjer se bosta izvajala dva ukrepa: razvoj aktivnega vključevanja ranljivih skupin v družbo in spodbujanje medgeneracijske solidarnosti.

Vseh osem ukrepov bo pripomoglo tudi k doseganju horizontalnih ciljev EU. Cilji SLR so skladni z nacionalnimi in regionalnimi razvojnimi dokumenti, kar bo omogočilo doseganje povezanih učinkov na več področjih. SLR vsebuje tudi podroben finančni načrt, opis nalog organov LAS in opis meril ter postopkov izbora operacij. Opisan je tudi sistem spremljanja in vrednotenja SLR, ki bo omogočil LAS sprotno spremljanje doseganja ciljev SLR.

5. Opredelitev območja in prebivalstva zajetega v SLR

5.1. Uvod

Območje LAS zajema področje štirih občin, ki spadajo v Savinsko statistično regijo. Geografsko je območje zelo razgibano in zajema vzhodni del celjske kotline s hribovito gričevnatimi obronki Posavskega hribovja na jugu in obronki Kozjaka in Konjiške Gore na severu. Prebivalstvo območja je v LAS Društvo »Raznolikost podeželja« sodelovalo že v programskem obdobju 2007-2013. Strategija lokalnega razvoja predvideva črpanje sredstev iz ESRR in EKSRP, zato lahko območje LAS razdelimo glede na pravila posameznega sklada. Za sklad EKSRP je izvzeto naselje Celje z nad 10.000 prebivalci, za sklad ESRR pa so upravičena območja naselja Laško, Štore, Vojnik, Rimske Toplice, Frankolovo in Nova Cerkev, kjer urbane funkcije naselij prevladujejo nad ruralnimi.

5.2. Splošne geografske značilnosti območja LAS

5.2.1. Velikost območja LAS

LAS zajema območje Mestne občine Celje in občin Laško, Štore in Vojnik. Na območju, velikem 395,8 km², živi 75.043 prebivalcev. V skladu z metodologijo določanja števila prebivalcev iz Uredbe CLLD je število prebivalcev območja LAS brez mestnih naselij iz Priloge 1 (izvzeti naselji Celje in Šmarjeta pri Celju) 37.184, brez naselij z več kot 10.000 prebivalci iz Priloge 2 (izvzeto naselje Celje) pa 37.401.

Preglednica 1: Število prebivalcev občin območja LAS z dne 01.07.2014

Občina	Celotno število prebivalcev	Število prebivalcev brez naselij iz Priloge 1 Uredbe CLLD	Število prebivalcev brez naselij iz Priloge 2 Uredbe CLLD
Celje	48.883	11.024	11.241
Laško	13.287	13.287	13.287
Štore	4.241	4.241	4.241
Vojnik	8.632	8.632	8.632
Skupaj	75.043	37.184	37.401

Vir: Statistični urad RS, 9/2015.

Naselja območja občin LAS

Mestna občina Celje: Brezova, Bukovžlak, Celje, Dobrova, Glinsko, Gorica pri Šmartnem, Jezerce pri Šmartnem, Košnica pri Celju, Lahovna, Leskovec, Lipovec pri Škofji vasi, Ljubečna, Loče, Lokrovec, Lopata, Medlog, Osenca, Otemna, Pečovnik, Pepelno, Prekorje, Rožni Vrh, Runtole, Rupe, Slance, Slatina v Rožni dolini, Šentjungert, Škofja vas, Šmarjeta pri Celju, Šmartno v Rožni dolini, Šmiklavž pri Škofji vasi, Teharje, Tremerje, Trnovlje pri Celju, Vrhe, Začret, Zadobrova, Zvodno, Žepina.

Občina Laško: Belovo, Blatni Vrh, Brezno, Brodnice, Brstnik, Brstovnica, Bukovca, Curnovec, Debro, Doblata, Dol pri Laškem, Gabrno, Globoko, Govce, Gozdec, Gračnica, Harje, Huda Jama, Jagoče, Jurklošter, Kladije, Klenovo, Konc, Kuretno, Lahomno, Lahomšek, Lahov Graben, Laška vas, Laško, Lažiše, Leskovca, Lipni Dol, Lokavec, Lože, Mačkovec, Mala Breza, Male Grahovše, Marija Gradec, Marijina vas, Modrič, Mrzlo Polje, Obrežje pri Zidanem Mostu, Ojstro, Olešče, Padež, Paneče, Plazovje, Polana, Povčeno, Požnica, Radoblje, Reka, Rifengozd, Rimske Toplice, Sedraž, Selo nad Laškim Senožete, Sevce, Slivno, Spodnja Rečica, Stopce, Strensko, Strmca, Suhadol, Šentrupert, Širje, Škofce, Šmihel, Šmohor, Tevče, Tovsto, Trnov Hrib, Trnovo, Trobni Dol, Trojno, Udmat, Velike Gorelce, Velike Grahovše, Veliko Širje, Vodiško, Vrh nad Laškim, Zabrež, Zgornja Rečica, Zidani Most, Žigon.

Občina Štore: Draga, Javornik, Kanjuce, Kompole, Laška vas pri Štorah, Ogorevc, Pečovje, Prožinska vas, Svetina, Svetli Dol, Šentjanž nad Štorami, Štore.

Občina Vojnik: Arclin, Beli Potok pri Frankolovem, Bezenškovo Bukovje, Bezovica, Bovše, Brdce, Dol pod Gojko, Čreškova, Črešnjevce, Črešnjice, Dedni Vrh, Frankolovo, Gabrovec pri Dramljah, Globoče, Gradišče pri Vojniku, Homec, Hrastnik, Hrenova, Ilovca, Ivenca, Jankova, Kladnart, Koblek, Konjsko, Landek, Lemberg pri Novi Cerkvi, Lešje, Lindek, Lipa pri Frankolovem, Male Dole, Nova Cerkev, Novake, Podgorje pod Čerinom, Polže, Pristava, Rakova Steza, Razdelj, Razgor, Razgorce, Rove, Selce, Socka, Straža pri Dolu, Straža pri Novi Cerkvi, Stražica, Tomaž nad Vojnikom, Trnovlje pri Socki, Velika Raven, Verpete, Vine, Vizore, Višnja vas, Vojnik, Zabukovje, Zlateče, Želče.

Urbana območja LAS

V skladu s Strategijo prostorskega razvoja Slovenije in Pravilnikom o določitvi seznama dodatnih drugih urbanih območij za potrebe opredelitve območij lokalnih akcijskih skupin se med urbana območja LAS Raznolikost podeželja uvrstijo naselja Laško, Štore, Vojnik, Rimske Toplice, Frankolovo in Nova Cerkev. V omenjenih naseljih urbane funkcije prevladujejo nad podeželskimi in omogočajo tudi okoliškim prebivalcem koriščenje infrastrukture in storitev.

Naselje Laško je središče občine Laško, in zagotavlja prebivalstvu celotne občine in širše okolice upravne, zdravstvene, izobraževalne, športne, kulturne in turistične storitve. Središči občin sta tudi naselji Štore in Vojnik, kjer je prav tako zagotovljena urbana infrastruktura in storitve za prebivalce obeh občin. Poleg strnjenih urbanih naselij v središčih občin prevladujejo urbane funkcije tudi v naseljih Rimske Toplice, Frankolovo in Nova Cerkev. V vseh naseljih lokalne skupnosti v sodelovanju s prebivalci skrbijo za vzdrževanje urbane infrastrukture in izvajanje vsebin, ki prebivalcem omogočajo osnovne storitve in kakovostno preživljanje prostega časa.

5.2.2. Strukturne danosti območja LAS

Območje leži v Celjski kotlini, naravnem stičišču Slovenije. Skozenj že iz davnih časov potekajo pomembne poti. Geološko vzeto je to pogreznjena gruda, tukaj je nekoč valovilo Panonsko morje. Prostor je bil poseljen že v prazgodovinski dobi. Na območju sta dvoje term, v Laškem in Rimskih Toplicah, poznani že iz rimskih časov.

Osnovna značilnost prostora je izredna geografska razgibanost terena in razpršena poselitev. Več kot polovica površin je pokrita z gozdom. Kar 77,3 % kmetijskih zemljišč v uporabi so travniki in pašniki (vir: Statistični urad RS – popis kmetijstva 2010).

Prevladuje zmerno celinsko podnebje. Zime so hladne, poletja topla, pomladi in jeseni pa zmerno tople. Območje je bogato z rekami, tukaj je sovodenj Savinje, Hudinje, Voglajne in Ložnice.

Kmetijstvo prestavlja na podeželskem območju poleg gospodarske tudi pomembno socialno funkcijo, saj na družinskih kmetijah poleg delovno aktivne generacije prebivajo tudi ostareli nekdanji gospodarji kmetij. Zaradi slabe osveščenosti o pomenu pokojninskega in invalidskega zavarovanja v preteklosti je na podeželju velik delež starejših, predvsem žensk, ki niso imele urejenega pokojninskega zavarovanja in ne prejemaajo pokojnin. S pomočjo državnih spodbud v zadnjih letih narašča število mladih prevzemov kmetij, ki lahko po lastniškem prevzemu kmetije investirajo nepovratna sredstva v posodobitev kmetijskih gospodarstev. Poleg državnih sredstev so na voljo tudi sredstva iz proračunov lokalnih skupnosti, s katerimi lahko kmetije posodablajo kmetijsko in dopolnilne dejavnosti. Kmetijska zemljišča so pomemben vir za preživljanje prebivalcev podeželja, omogočajo lokalno oskrbo s hrano in z novimi znanji o trajnostni rabi kmetijskih zemljišč jih je mogoče ohranjati tudi za naslednje rodove.

Gozdovi s površino 21.700 ha pokrivajo več kot polovico oz. 54,8 % območja LAS. Prevladujejo različne vrste bukovih gozdov, v večjem deležu pa se pojavljajo še antropogeno pogojeni smrekovi gozdovi. V fragmentih so v nižinskih delih prisotni hrastovi gozdovi, na slabših rastiščih pa gozdni sestoji bora. Relativno visok je delež varovalnih gozdov s proti-erozijsko funkcijo na strmih pobočjih (skupaj 1.641 ha oz. 7 % vseh gozdov). Gozdovi na območju LAS so površinsko neenakomerno razporejeni, saj so v nižinskem, urbanem delu enote prisotni fragmentarno, v višjih legah, z manjšo poselitvijo in manj ugodnimi legami za ostale rabe tal, pa je gozdnatost nadpovprečno visoka. (vir: Zavod za gozdove RS, 2014)

Izjemno poudarjene ekološke, predvsem pa socialne funkcije so zgoščene v okolici mesta Celja. Zato je Mestna občina Celje na predlog Zavoda za gozdove Slovenije v letu 1997 z odlokom razglasila gozdove v ožjem primestnem območju za gozdove s posebnim namenom (Odlok o razglasitvi gozdov s posebnim namenom v Mestni občini Celje, Uradni list RS, št. 37/1997). Skupna površina zavarovanih gozdov, ki so obravnavani v posebni kategoriji gozdov s posebnim namenom, je 698 ha.

Med ekološkimi funkcijami so najbolj izrazite hidrološka, biotopska ter varovanje gozdnih zemljišč in sestojev, med socialnimi pa rekreacijsko-turistična, klimatska, higiensko-zdravstvena ter estetska. Pri proizvodnih funkcijah je ob lovno-gospodarski funkciji in ne-lesnih gozdnih dobrinah daleč najpomembnejša lesno-proizvodna funkcija. Gospodarjenje z gozdovi usmerja Zavod za gozdove

Slovenije, ki ima na obravnavanem območju dve krajevni enoti (Krajevna enota Celje in Krajevna enota Laško).

5.2.3. Stanje infrastrukture in opremljenosti z osnovnimi storitvami

Območje LAS ima ugodno lego, saj je bilo skozi vsa pretekla stoletja območje pomembnih prometnih poti in stičišč. Danes potekata preko območja LAS avtocestni in železniški V. PAN-Evropski transportni koridor (Benetke - Celje - Budimpešta - Kijev) in X. PAN-Evropski transportni koridor (Salzburg - Jesenice - Zidani most - Solun), ki sta dobro povezana z regionalnimi in lokalnimi cestami.

Slabša pa je prometna povezanost po smeri sever-jug, urejenost javnega potniškega prevoza na območju ter pomanjkljiva urejenost cest s pločniki in kolesarskimi stezami izven strnjjenih naselij. Prav tako je opazna pomanjkljiva prometna označenost poti primernih za kolesarje ter prepoznavnost ponudbe za kolesarje. Pomanjkljivo urejena je prometna infrastruktura v vaških jedrih. V zadnjih nekaj letih so se urejala cestišča, opaziti pa je pomanjkljivo urejeno prometno signalizacijo in usmerjanje prometa ter pomanjkanje pločnikov in kolesarskih stez v vaških središčih.

Na območju štirih občin je neučinkovito delovanje javnega potniškega prometa in slabih medmestnih povezav, zaradi neučinkovitosti javnega prometa in visokih cen vozovnic prebivalci območja praktično ne koristijo javnih prevoznih sredstev. Podeželsko območje izven večjih strnjjenih naselij je zaradi slabše cestne povezanosti in redke poseljenosti skoraj povsem odrezano od javnega prevoza. Le – ta je skoncentriran na prevoze šolarjev v okolici posameznih šol. Dijaki, zaposleni in starejši lahko uporabljajo javni prevoz v sklopu regijskih povezav, ki iz Celja vodijo v smereh mimo Laškega, Vojnik in Štor. Laško in Štore sta povezana s Celjem tudi z železniško povezavo.

Urbani del območja LAS sestavljajo dokaj razdrobljena naselja, ki so infrastrukturno povezana v okviru posamezne občine, na nivoju LAS pa ne. Morebitno izboljšanje infrastrukturnih pogojev bi pozitivno vplivalo na mobilnost prebivalcev območja, hkrati pa bi zmanjšali tudi vplive onesnaževanja okolja, ki nastajajo z individualnimi prevozi. Mobilnost prebivalcev podeželja v urbana območja bi omogočilo lažji dostop do storitev, ki so na voljo v središčih. S tem bi se izboljšala kakovost življenja vseh ranljivih skupin, tako mladih, starejših, žensk in oseb s posebnimi potrebami.

Športna, kulturna infrastruktura in turistična infrastruktura je sorazmerno dobro razvita v večjih naseljih in delno v vaških jedrih. Na območju LAS poleg lokalnih skupnosti pomembno vlogo pri razvoju in uporabi infrastrukture predstavljajo društva, ki vsako na svojem področju in območju povezuje prebivalstvo in skrbi za organizacijo športnih, kulturnih in turističnih prireditvev. Lokalne skupnosti dobro poznajo potrebe posameznih območij in skrbijo za obnovo in razvoj infrastrukture tudi glede na aktivnost in pripravljenost prebivalcev posameznega naselja ali območja. Povezovanje prebivalstva in prireditvev preko občinskih meja lahko omogoči območju razvoj predvsem turistične dejavnosti, kjer se dopolnjuje ponudba vodilnih turističnih podjetij in lokalnih ponudnikov. Izboljšanje razmer in dodatno spodbudo prebivalcem območja bo omogočila izgradnja turistične, športne, izobraževalne in prireditvene infrastrukture.

V urbanih območjih se kaže pomanjkanje povezav in infrastrukture za skupen nastop na trgu na področju ponudbe lokalne hrane in izdelkov. Tako ponudniki pogrešajo infrastrukturo za trženje, distribucijo in povezovanje z obstoječimi turističnimi centri. Poseben izziv predstavlja tudi ureditev infrastrukture v skladu s potrebami prebivalcev in turistov s posebnimi potrebami, kjer gre za vključitve novih vsebin in prilagoditev infrastrukture in ponudbe za lažjo dostopnost gibalno oviranih, slepih in slabovidnih, gluhih in naglušnih in ostalih oseb s posebnimi potrebami pri dostopnosti v prostoru.

Oskrba z energijo

Zadostna in kakovostna oskrba z energijo je eden od osnovnih pogojev za nemoten gospodarski in družbeni razvoj regije in območja LAS. Poleg električne energije je vir energije tudi oskrba s plinom. Pokritost električnih vodov je zadostna, medtem ko je mreža s plinsko oskrbo skoncentrirana na središča mest in vasi, podeželje pa je redkeje pokrito. Na območju LAS so možnosti izrabe obnovljivih oz. alternativnih virov: pridobivanje električne energije iz malih hidroelektrarn, deponijskega in bio-plina, fotovoltaične in geotermalne energije, prav tako so možnosti za izkoriščanje termalne in sončne energije ter pridobivanje energije iz lesne biomase za ogrevanje. Za potrebe razvoja omenjenih načinov pridobivanja energije je potrebno prebivalstvu zagotoviti ustrezne informacije in znanja s posameznega

področja, hkrati pa zagotoviti tudi vire financiranja, ki bodo omogočili razvoj dejavnosti tako na urbanem kot podeželskem delu območja.

Komunalna infrastruktura - ravnanje z odpadki

Mestna občina Celje je skupaj z občinami soustanoviteljicami (Dobrna, Štore in Vojnik) prevzela vlogo regijskega centra za ravnanje z odpadki. S svojim položajem regijskega centra usklajuje svojo sredinsko vlogo pri ravnanju z odpadki z ostalimi občinami. Z izgradnjo regijskega centra za ravnanje z odpadki (RCERO) v Bukovžlaku je na območju omogočeno racionalnejše ravnanje z odpadki in ločeno zbiranje odpadkov.

Komunalna infrastruktura - vodooskrba

Na območju je vodooskrba dobro razvita v strnjenih naseljih (Celje, Laško, Štore in Vojnik), pomanjkljiva in neurejena je na posameznih območjih razpršene gradnje in na podeželju. Vodovodno omrežje je v večji meri že izgrajeno in pokriva večji del mestnih in primestnih območij. Občine imajo pripravljene in izdelane projekte urejanja malih vodovodnih omrežij skupaj z malimi čistilnimi napravami.

Večji problem pa je obmestni prostor ter razpršena gradnja, kjer se nahajajo lokalni vodni viri, ki niso ustrezno nadzorovani. V vsaki občini je nekaj vodovarstvenih območij, od katerih je najbolj ogrožen v Medlogu in sicer zaradi urbanizacije in intenzivnega kmetijstva. Območje ima na območju razpršene gradnje tudi precej zasebnih vodovodov, ki pa niso primerno vzdrževani, redko je voda analizirana in pogosto je raba vode iz teh virov vprašljiva. V sušnem obdobju pa so tudi obdobja brez vode.

Komunalna infrastruktura - odvajanje in čiščenje odpadnih voda

Na povodju reke Savinje je vzpostavljen obsežen kanalizacijski sistem Celje, na katerega se navezuje tudi območje Štore. Tudi Občina Laško je v letih 2004-2005 zgradila novo čistilno napravo (v nadaljevanju: ČN), ki povezuje uporabnike strnjene naselja. V izgradnji je kanalizacijski sistem. Program odvajanja in čiščenja komunalnih odpadnih voda je potrebno nadaljevati z zaokrožitvijo in dograditvijo obstoječih, relativno obsežnih kanalizacijskih sistemov z že zgrajenimi ČN ter izgradnjo novih ČN in glavnih primarnih kanalov. Prav tako so že dograjene manjše ČN na območjih Škofje vasi, Nove Cerkve ter Frankolovega.

Ureditev odvajanja odpadnih voda je eden od ciljev okoljske direktive o varstvu voda, na območju je vzpostavljen sistem odvajanja voda, ki vključuje uporabnike strnjenih naseljih, a v te sisteme niso vključeni uporabniki na podeželju. Na podeželju lokalne skupnosti to problematiko rešujejo na tak način, da sofinancirajo del stroškov za izgradnjo malih in individualnih čistilnih naprav.

V okviru urejanja komunalne infrastrukture je smiselno posvetiti pozornost osveščanju prebivalcev območja o pomenu odvajanja in čiščenja odpadnih voda ter informiranju o možnostih njihovega aktivnega sodelovanja pri zagotavljanju komunalne infrastrukture posameznega območja.

5.2.4. Opis stanja okolja

Območje LAS se lahko glede na stanje okolja razdeli na osrednji del, ki ima zaradi industrijske proizvodnje v preteklosti degradirano okolje, in južni ter severni del, kjer je stanje okolja relativno dobro ohranjeno. Lokalne skupnosti razvoj na področju okolja usmerjajo v ohranjanje in trajnostno rabo naravnih virov, hkrati pa skrbijo tudi za izboljšanje stanja na degradiranih območjih. Skupaj s strokovnimi inštitucijami se načrtujejo projekti za ohranitev zaščitenih območij in osveščanje prebivalstva o pomenu teh območij za življenje ogroženih rastlinskih in živalskih vrst, prav tako pa bo potrebno na teh območjih pripraviti pogoje za vzpostavitev zelenega turizma.

Naravno dediščino in naravne danosti območja LAS Raznolikost podeželja predstavljajo vodotoki (Savinja, Hudinja, Voglajna, Gračnica in ostali manjši vodotoki), jezera in ribniki (Šmartinsko jezero, ribniki Marof, ribnik Lovske družine Vojnik), izviri pitne (na primer izvira Beli Potok in Huda Luknja) in termalne vode na območju, kraške jame, rastline in živali območja.

V povezavi z naravnimi danostmi je najbolj razvita turistična ponudba ob izviroh termalne vode na območju Laškega in Rimskih Toplic ter Šmartinsko jezero. Poleg prilagoditve turistične ponudbe različnim skupinam gostov predstavljajo naravne danosti veliko možnosti razvoja ribolova, lova, vzgoje avtohtonih rib in komercialne vzreje v ribogojnicah, dopolnitev in razvoj nove ponudbe ob jezeru in ribnikih, kraških jamah in naravnih znamenitostih.

Reka Savinja s pritoki je oblikovala ravninski del območja, ki je najbolj razvit na področju industrije, poselitve in primeren za intenzivno kmetijsko proizvodnjo. Z vidika varovanja okolja je potrebno v kmetijstvu spodbujati trajnostno in naravi prijazno kmetovanje z upoštevanjem socialne funkcije kmetijstva. Občine so veliko sredstev namenile za ureditev protipoplavne varnosti, saj so v preteklosti poplave povzročale veliko gospodarske škode. Na gričevnato hribovitem območju, ki obkroža rečne doline in zavzema večji del površine LAS, veliko nevarnost predstavljajo plazovi. Poleg kmetijskih in urbanih površin je velik delež hribovitega območja porasel z gozdom, ki nudi prebivalcem območja tudi pomembne gospodarske priložnosti.

Pomembno vlogo pri ohranjanju naravnega okolja predstavlja kmetijstvo. Poleg zagotavljanja obdelanosti površin lahko kmetijstvo s svojo naravnostjo skrbi tudi za ohranjanje življenjskega prostora posameznih rastlinskih in živalskih vrst, prav tako pa s sonaravnim pristopom pomembno vpliva na ohranjanje čiste pitne vode. Po podatkih MKGP (Analiza stanja ekološkega kmetovanja v Sloveniji 2014) je na nivoju Slovenije le 4,6 % kmetij ekoloških, kar predstavlja 8,7% kmetijskih površin. Na področju ekološke pridelave se kažejo potrebe po večji pridelavi svežega sadja, zelenjave, mlečnih in mlevskih izdelkih. To pomeni, da lahko kmetije poleg živinoreje, za katero je osnovna raba površin namenjena pridelavi krme, pridelujejo tudi tehnološko in delovno bolj zahtevne pridelke, ki jih je možno ob dobri organiziranosti prodati po višji ceni kot konvencionalne pridelke.

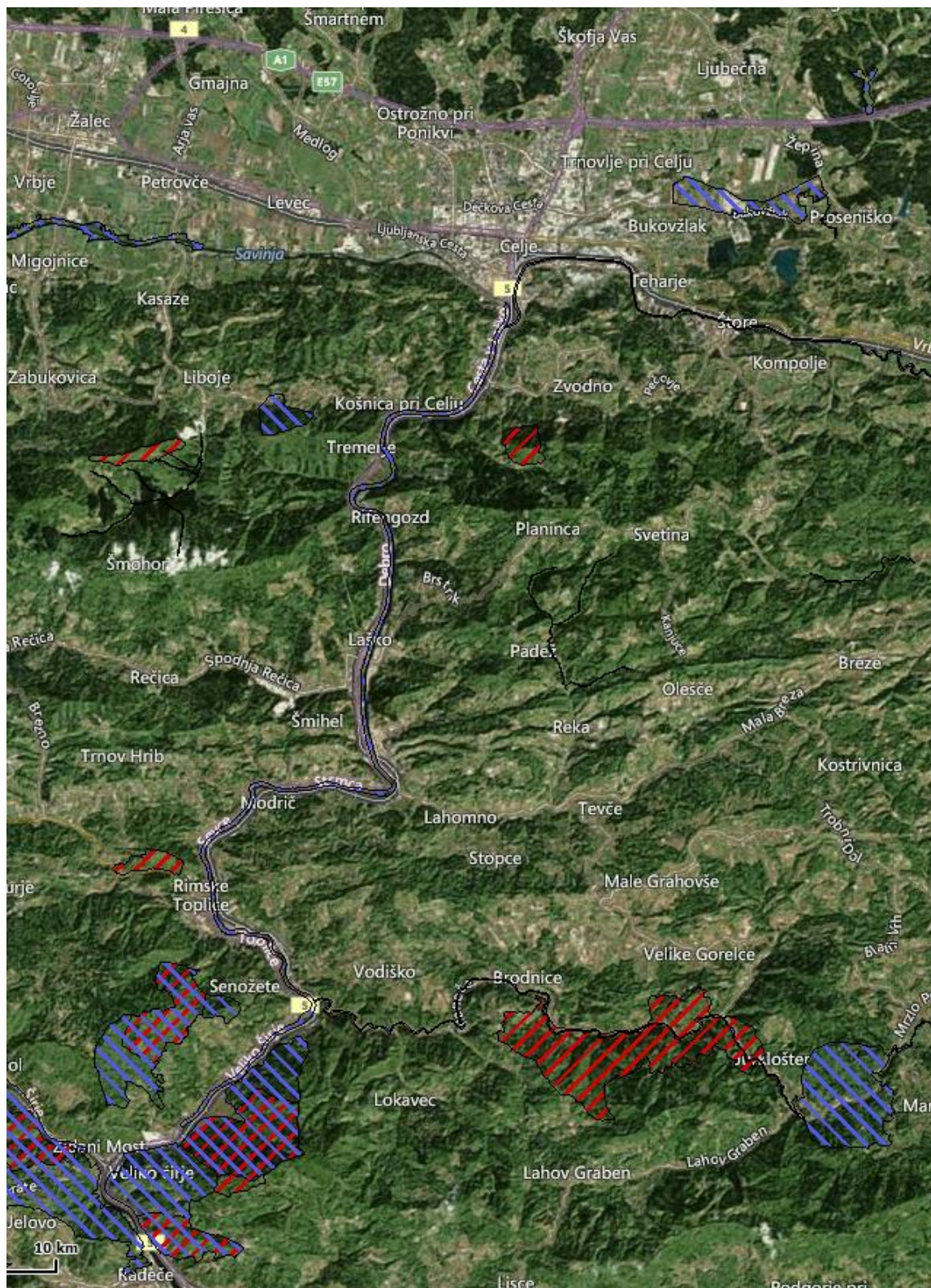
Na področju varstva okolja in ohranjanja narave je smiselno slediti trendom povečanja lokalne samooskrbe. Tradicija kmetijstva na območju LAS, ki je v preteklosti zagotavljala samooskrbnost območja, je bogat vir številnih tradicionalnih znanj, veščin in običajev, povezanih s pridelavo in predelavo živil ter pripravo jedi in pijač, a so ta znanja nepovezana in številna tudi nezapisana, zato bi bilo nujno zbrati pisno in ustno raznotero gastronomsko dediščino območja, jo segmentirati v t.i. lokalno gastronomsko piramido in v skladu s Strategijo razvoja gastronomije Slovenije vzpostaviti učinkovito povezovanje in sodelovanje med pridelovalci in ponudniki lokalno pridelane hrane. Takšna partnerstva bi omogočila učinkovito trženje turistično-gastronomskih izdelkov in storitev ter preko njih vzpostavila promocijo območja LAS kot prepoznavne gastronomske destinacije.

Ohranjeno biodiverzitetu na območju predstavlja raznovrstnost vseh živečih organizmov ter njihovih življenjskih okolij, saj zaradi vplivov delovanja človeka izginja življenjski prostor in pogoji za življenje. Zmanjševanje onesnaževanja tal, zraka, vode in izsuševanje močvirij bo omogočilo varovanje in pospeševanje trajnostne rabe dobrin na območju.

Okolje in razvita infrastruktura v urbanih območjih predstavlja dobro osnovo za vključevanje mladih (vrtci in osnovne šole), starejših (domovi za starejše, upokojenci) in oseb s posebnimi potrebami v vsebine, ki ozaveščajo in izobražujejo o pomenu ohranjanja narave in okolja. Pri teh aktivnostih je mogoče uporabiti obstoječo naravno, kulturno in turistično infrastrukturo na območju in jo po potrebi dopolniti.

Območja NATURA 2000 predstavlja nekatera varovana območja, ki so pomembna za ohranjanje življenjskega prostora zavarovanih rastlinskih in živalskih vrst. Varovanje območij je urejeno v Direktivi o pticah in Habitatni direktivi. Varovana območja, ki se delno ali v celoti nahajajo na območju LAS, so: Cerovec, Volčeki, Voglajna, Savinja, Reka pri Laškem, Gračnica, Posavsko hribovje, Veliko Kozje in Kopitnik. Strokovne naloge na področju varovanja območij NATURA 2000 opravlja Zavod RS za varstvo narave, OE Celje, ki skrbi za varovanje narave na obsežnem območju od Solčave na skrajnem severozahodnem delu do Bistrice ob Sotli na JV ter od Vitanja, Zreč na severu do Sevnice na jugu, skupno nekaj manj kot 2800 km², kar predstavlja slabih 14% ozemlja Slovenije. Geografsko je omejena s Kamniško Savinskimi Alpami in Karavankami na severozahodu, Sotlo na jugovzhodu, Pohorjem, Kozjakom in Konjiškim hribovjem na severu ter Savo s Posavskim hribovjem in Krško ravnino na jugu. Pokriva 36 občin na krajinsko in biogeografsko zelo raznolikem delu Slovenije. Evidentiranih je skoraj tisoč naravnih vrednot, tu je regijski park Kozjanski park, 7 krajinskih parkov, naravni rezervat in 161 naravnih spomenikov. Zaradi ohranjanja biotske raznovrstnosti je 30 območij predlaganih za ekološko pomembna območja, znotraj katerih so evropsko pomembna območja Natura 2000.

Slika 1: Prikaz območij NATURA 2000 na območju LAS

Vir: <http://natura2000.eea.europa.eu/#> 29. 02. 2016. Modro šrafirano: Habitatska direktiva; rdeče šrafirano: Direktiva o pticah.

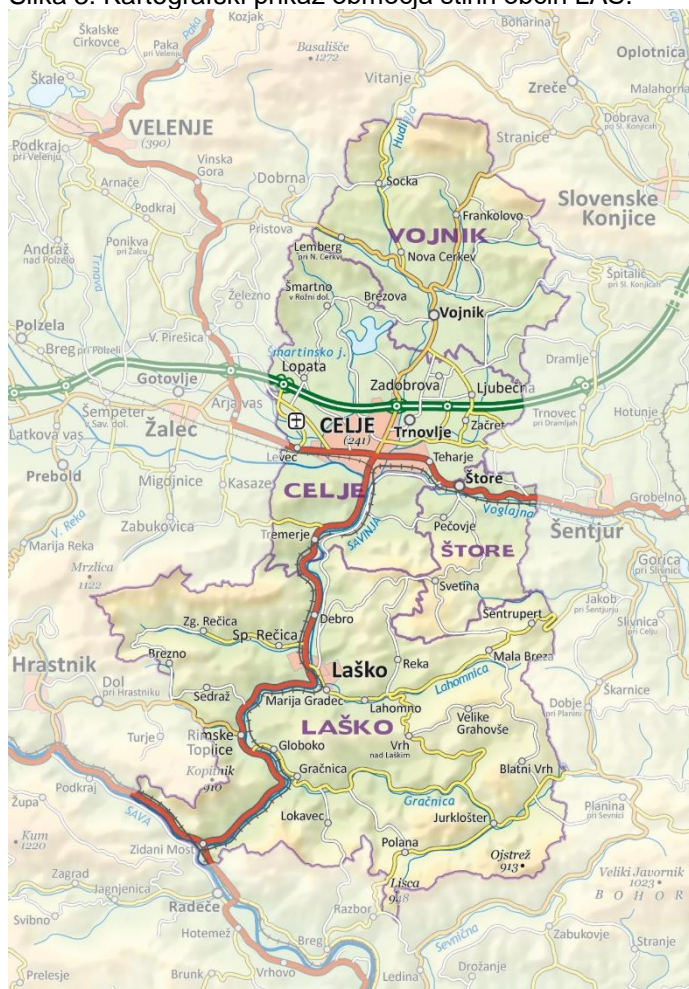
5.3. Kartografski prikaz območja LAS

Slika 2: Prikaz lege območja LAS

Vir: Kartografija d.o.o., 10/2015.

Slika 3: Kartografski prikaz območja štirih občin LAS.

Vir: Kartografija d.o.o., 10/2015.

5.4. Utemeljitev zaokroženosti območja LAS

Nekaj desetletij nazaj sta bili občini Štore in Vojnik del Mestne občine Celje. Sosednja Občina Laško naravno gravitira v območje LAS. Še danes je Celje upravno središče območja. Gre za celovito geografsko enoto, ki je enovita tudi s pravnega in upravnega stališča.

Osnovna značilnost prostora je izredna geografska razgibanost terena in razpršena poselitev. Območje je prehodno med subpanonskim in alpskim svetom, na jugu ga omejuje Posavsko hribovje, na zahodu Dobrovlje, Golte, na severu Vitanjske Karavanke in na vzhodu je omejeno s Celjsko kočo in Svetino. Geografsko je območje deljeno na dva dela: osrednji del je ravninski, nasut s prodrom, bogat s travniki in njivami, pogosto je tudi poplavljen, medtem ko je obrobje gričevnato in primerno kot vinogradniško območje, sicer pa je pretežno travnato (vir: Razvoj podeželja na območju občin Celje, Laško, Štore in Vojnik 2007- 2013, Lokalna razvojna strategija 2007-2013 (v nadaljevanju: LRS)).

5.5. Gospodarski položaj območja LAS

5.5.1. Opis glavnih gospodarskih dejavnosti

Na območju občin območja LAS je v letu 2013 delovalo 6.723 gospodarskih subjektov (vir: Statistični urad RS 2014). Gospodarske družbe so zaposlovale 35.548 oseb. Prevladuje močno razvita predelovalna industrija, od tega živilsko predelovalna industrija, kovinsko predelovalna industrija, kemična industrija, grafična industrija in storitvena dejavnost. Pomemben delež pri razvoju območja prispeva turizem, ki je dobro razvit na območju Laškega in Celja, potencial za razvoj pa imata tudi občini Štore in Vojnik s svojimi naravnimi in kulturnimi danostmi.

Področje turizma se sooča z več težavami na področju neprepoznavnosti dodatne turistične ponudbe nekaterih območij, saj turisti poznajo le glavno ponudbo Laškega in Celja. Niso izkoriščene možnosti na področjih dostopnosti, zeliščarstva, čebelarstva, gastronomije, varstva okolja in narave, ohranjanja dediščine, podjetništva in inovacij, ki bi jih lahko povezali v celovito turistično ponudbo območja LAS. Ponudbo je potrebno dopolniti s potenciali v turizmu, izkoriščanjem trendov lokalne samooskrbe razvojem lokalne gastronomske ponudbe in okolju prijaznih pristopov, programov, storitev in produktov za trajnostni in dostopni turizem.

Preglednica 2 : Nastanitvene kapacitete in število nočitev gostov v letu 2014 po občinah (Vir: Statistični Urad RS, 2014)

Občina	Število postelj	Prihodi turistov	Število nočitev
Celje	908	21.427	39.554
Laško	1491	65.599	224.808
Štore	z	z	z
Vojnik	z	z	z
SKUPAJ	2.399	87.026	264.362

Opomba: z pomeni, da je vrednost prenizka za statistično obdelavo.

V urbanih območjih, ki so centri gospodarskih dejavnosti in nudijo zaposlitve in poslovna povezovanja s podeželjem, je potrebno animirati gospodarske subjekte, da se vključijo v partnerstva in povezujejo pri skupnem nastopu na trgu. V okviru animacijskih delavnic prepoznani nizek delež vključenih gospodarskih subjektov v partnerstva je mogoče povečati z možnostmi sodelovanja in povezovanja s kmetijami za skupno trženje, osveščanje in izkoriščanje trendov lokalne samooskrbe na področju blaga in tudi storitev. Poleg osnovnih storitev je smiselno podjetnike seznaniti z možnostjo izkoriščanja tržnih niš in zadovoljevanje potreb trga. Pomembno je tudi, da so vsi člani partnerstev seznanjeni s pogoji izvajanja operacij in možnimi zapleti pri financiranju projektov. Smiselna je vključitev izobraževanj na področjih in vsebinah, kjer je premalo znanja.

Občina Štore je gospodarsko najbolj znana po jeklarstvu. Medtem ko se je jeklarska proizvodnja v sedemdesetih letih selila na novo lokacijo Štore II, pa se danes revitalizira tudi celoten kompleks stare železarne, kjer so svoj prostor našla številna proizvodna, storitvena in trgovska podjetja. Ob regionalni cesti v smeri Šentjurja sta na desni strani zrasli obrtno poslovni con, ki zajemata kar nekaj velikih podjetij od transportnega sektorja do trgovske dejavnosti.

V Občini Vojnik je za razvoj gospodarstva zagotovo najpomembnejša Obrtno poslovna cona Arclin, v kateri je bilo vzpostavljenih veliko novih delovnih mest.

V strukturi dejavnosti gospodarskih družb v Celju in Vojniku prevladuje trgovina, medtem ko v Štorah predelovalna dejavnost in finančne, tehnične ter poslovne storitve, ter v Laškem zdraviliški, termalni in wellness turizem in prehrabena proizvodnja.

Oskrba z električno energijo, plinom in vodo je področje, ki v zadnjih letih posluje pozitivno in omogoča vlaganja v infrastrukturo na omenjenih področjih. Perspektivne panoge v gospodarstvu so panoge v tehničnih strokah, z močnim razvojno raziskovalnim znanjem, ki daje visoko dodano vrednost izdelkom.

Visoka investicijska aktivnost je vidna predvsem v Celju in v Laškem (zdraviliški, kongresni in športni turizem ter evropska destinacija odličnosti), medtem ko Celje prevzema tudi vlogo sejemskega, kongresnega in športnega turizma, Laško pa oblikuje vlogo zdraviliškega središča s kongresnim in športnim turizmom, hkrati pa je dobitnik priznanja EDEN (Evropska destinacija odličnosti) na področju dostopnega turizma.

Zadnja leta je na območju prisotna internacionalizacija podjetij preko že uveljavljenih gospodarskih družb (Pivovarna Laško, d.d., Profagus Lesna industrija d.o.o., Fragmat TIM d.d., Cinkarna d.d., Engrotuš d.o.o., Cetus Grafične in dokumentacijske storitve d.d., Štore Steel d.o.o., Valji d.o.o. Štore).

Lokalne skupnosti vsako leto del sredstev namenijo za spodbujanje malega podjetništva, in sicer v obliki ustvarjanja novih delovnih mest ali samozaposlitev.

Zaposlenost

Pregled podjetij po panogah, ki predstavljajo pomemben delež zaposlitev na območju:

- kovinsko-predelovalna: Štore Steel d.o.o, Valji d.o.o. Štore, Emo-Orodjarna Proizvodna družba d.o.o.,
- živilsko predelovalna: Celjske mesnine d.d., Pivovarna Laško d.d., Kmetijska zadruga Laško z.o.o., Etol tovarna arom in eteričnih olj d.d. Celje,
- trgovina: Engrotuš d.o.o.,
- kemična industrija: Cinkarna d.d. Metalurško kemična industrija Celje, Fragmat TIM d.d.,
- grafična industrija: Cetus Grafične in dokumentacijske storitve d.d, Ino d.o.o., Grafika Gracer d.o.o., Forma d.o.o.,
- sejemska: Celjski sejmi d.d., ICM d.o.o.,
- turizem: Thermana Laško d.d., Rimske Terme, Hotel Evropa, Hotel Celeia, Gostišče Hochkraut, Intergros d.o.o., Misijonska hiša Lazaristi, Hotel Celjska koč, Dom na Svetini, Aqua Roma (kopališče), turistične kmetije.

Območje LAS ima dolgoletno industrijsko tradicijo (Celje, Štore) v gospodarstvu. Predelovalna industrija je v preteklih petdesetih letih oblikovala dokaj visoko raven regijskega standarda.

5.5.2. Stanje na področju gospodarstva

Celje kot regionalno središče predstavlja osrednji gospodarski del območja, ki se mu pridružujejo ostale občine. V obdobju gospodarske stagnacije po letu 2008 je propadlo nekaj večjih gradbenih in živilskih podjetij, prav tako so poslovanje prilagodili gospodarskim razmeram v ostalih podjetjih. Jedro gospodarstva so srednja in velika podjetja proizvodne in storitvene dejavnosti, ki jim podpora daje veliko število manjših podjetij.

Preglednica 3: Prikaz števila podjetij z zaposlenimi osebami, prihodkom in številom oseb na podjetje za leto 2014 (vir: Statistični Urad RS, 2014).

Občina	Število podjetij	Število oseb, ki delajo	Prihodek (1.000 EUR)	Število oseb, ki delajo na podjetje
Celje	4.979	28.525	3.179.620	5,7
Laško	882	3.743	290.079	4,2
Štore	282	1.664	219.157	5,9
Vojnik	580	1.636	115.851	2,8
SKUPAJ	6723	35.568	3.804.707	/

Vir: Statistični urad RS, 7/2015.

5.5.3. Stopnja brezposelnosti območja LAS

Podatki Zavoda RS za zaposlovanje kažejo, da se je stopnja registrirane brezposelnosti v obdobju od 1. 1. 2008 do 1. 7. 2014 v vseh občinah območja LAS močno povečala. Razloge gre iskati v splošni gospodarski situaciji, ki se je začela slabšati v letu 2008 in je predstavljala veliko zmanjšanje gospodarske aktivnosti na območju. Stanje se odraža tudi v SLR, kjer je ohranjanje in ustvarjanje delovnih mest najpomembnejše tematsko področje. Z zmanjševanjem deleža zaposlenih se znižajo družinski prihodki in s tem tudi kupna moč prebivalstva območja. To vodi v manjšo porabo gospodinjev, zato je razvoj lokalne oskrbe z blagom in storitvami lahko učinkovit način, da kljub nižji kupni moči s krožnim gospodarstvom nekega območja le to zadrži dodano vrednost gospodarstva na območju in se na ta način poveča kupna moč.

Preglednica 4: Stopnja brezposelnosti po občinah LAS za obdobje 1. 1. 2008 – 1. 7. 2014 (Vir: Zavod za zaposlovanje RS, 2014).

Občina	Stopnja registrirane brezposelnosti 1. 1. 2008 (v %)	Stopnja registrirane brezposelnosti 1. 7. 2014 (v %)
Celje	9,4	16,1
Laško	7,7	13,7
Štore	7,1	12,7
Vojnik	6,6	10,9

Vir: Stopnja registrirane brezposelnosti (<http://ess.gov.si>), 9/2015.

5.5.4. Partnerstvo na območju LAS

Območno razvojno partnerstvo »Osrednje Celjsko« deluje od leta 2009 in poleg občin LAS zajema tudi Občino Dobrna. Gre za učinkovito povezavo občin, ki skrbi za povezovanje na področju priprave in izvedbe projektov in sodelovanje z drugimi območji.

Območje LAS je razvilo več partnerstev oz. povezav, namenjenih skupnemu nastopu pri izvajanju projektov, trženju, promociji ipd. V njih so se v okviru posameznih projektov povezovali javni zavodi, društva in kmetije z območja, ki so predstavljale in nadgrajevale svojo ponudbo na področju pridelave in predelave hrane ter razvoju dopolnilnih dejavnosti na kmetijah. V projektih so sodelovali tudi obrtniki s tradicionalnimi znanji (lončarstvo, tisk), kulturne ustanove (zbirke, muzeji) in ostali ponudniki z območja. Nekateri primeri partnerstev so prikazani v poglavju 5.7.3. Opis nekaterih uspešno zaključenih projektov.

Razvita partnerstva predstavljajo osnovo, ki bo omogočila vključitev dodatnih akterjev razvoja z območja in z vzpostavitvijo inovativnih partnerstev (povezovanje vseh sektorjev) soočanje s problematiko območja.

Urbana območja LAS potrebujejo več povezav za to, da bodo s skupnim nastopom na lokalnem trgu lahko ponudili tržno zanimive produkte in storitve. S trajnimi partnerstvi bodo na dolgi rok lažje skrbeli za promocijo in trženje lastnih proizvodov ter poskrbeli za prepoznavnost na celotnem območju LAS ter tudi izven območja. Inovativna partnerstva lahko s prepoznavanjem tržnih niš svoj razvoj usmerijo na nove, inovativne produkte z višjo dodano vrednostjo.

5.6. Demografske in sociološke značilnosti na območju LAS

5.6.1. Število in gostota prebivalcev na območju LAS

Območje LAS je za slovenske razmere nadpovprečno gosto poseljeno, edina izjema je Občina Laško, kjer je zaradi zelo razgibanega terena in velikega deleža gozda manjše število prebivalcev na površinsko enoto.

Preglednica 5: Prikaz števila prebivalcev, površine in gostote poselitve po občinah LAS za leto 2014 (vir: Statistični Urad RS, 2014).

Občina	Št. prebivalcev	Površina (v km ²)	Gostota naseljenosti (št. prebivalcev/km ²)
Celje	48.883	94,9	515,1
Laško	13.287	197,5	67,3

Štore	4.241	28,1	150,9
Vojnik	8.632	75,3	114,0
SKUPAJ	75.043	395,8	/

Vir: Statistični urad RS, 10/2015.

5.6.2. Gibanje števila prebivalstva na območju LAS v zadnjih desetih letih

Pregled podatkov o gibanju prebivalstva na območju LAS v obdobju od leta 2005 do leta 2014 kaže, da se je število prebivalcev povečalo. Na gibanje prebivalstva pozitivno vplivajo predvsem možnosti zaposlovanja in bivanja za mlade družine. Občine območja LAS s prostorskim načrtovanjem in izgradnjo komunalne infrastrukture omogočajo stanovanjsko gradnjo in s tem reševanje stanovanjskih problemov mladih družin. Hkrati se na obstoječih industrijskih in obrtnih območjih razvijajo manjša podjetja, ki z zaposlovanjem omogočajo delovna mesta na območju. Prav tako je veliko delovno aktivnega prebivalstva zaposlenega izven območja LAS in se vsakodnevno vozijo na delo na območje Ljubljane z okolico. Zanje je pomembno, da imajo zagotovljene dobre infrastrukturne povezave ter dobro razvito varstvo otrok in šolstvo.

Preglednica 6: Gibanje števila prebivalcev v obdobju 1. 1. 2005 do 1. 7. 2014 po občinah (vir: Statistični Urad RS, 2014).

Občina	Št. prebivalcev 1. 1. 2005	Št. prebivalcev 1. 7. 2014
Celje	48.616	48.883
Laško	13.797	13.287
Štore	4.122	4.241
Vojnik	8.034	8.632
SKUPAJ	74.568	75.043

Vir: Statistični urad RS, 9/2015.

Prebivalci območja LAS so vključeni v selitveno gibanje po Sloveniji in v tujino. Podatki za leto 2014 iz spodnje tabele kažejo, da se je v letu 2014 več ljudi odselilo iz občin Celje in Laško, več ljudi pa se je priselilo v občini Štore in Vojnik, ki imata tudi pozitiven skupni selitveni prirast. V statističnih podatkih niso zajete selitve po starostnih skupinah prebivalstva, vseeno pa lahko na podlagi rezultatov delavnih zaključimo, da se seli več mladih v bližino mest, starejši pa na podeželska območja.

Preglednica 7: Selitveno gibanje prebivalstva po občinah v letu 2014 (Vir: Statistični Urad RS, 2014)

občina	Odseljeni v tujino	Priseljeni iz drugih občin	Odseljeni v druge občine	Selitveni prirast med občinami	Skupni selitveni prirast	Skupni selitveni prirast na 1000 prebivalcev
Celje	458	2282	2395	-113	-169	-3,5
Laško	41	504	501	3	-10	-0,8
Štore	17	331	293	38	48	11,3
Vojnik	10	420	331	89	121	14,0
SKUPAJ	526	3537	3520	17	-10	/

5.6.3. Izobrazbena struktura prebivalstva

Podatki Statističnega urada RS za leto 2014 prikazujejo število oseb z različnimi stopnjami izobrazbe na območju občin LAS. Največ prebivalcev ima dokončano srednješolsko izobrazbo, sledijo pa osebe z dokončano osnovnošolsko izobrazbo. V Mestni občini Celje je najvišji delež višje in visokošolsko izobraženih prebivalcev, kar gre pripisati dejstvu, da gre za regionalno središče, kjer se višje in visokošolska izobraževanja izvajajo že več desetletij, prav tako pa je veliko izobraženih prišlo na območje zaradi možnosti zaposlitve.

Preglednica 8: Pregled dosežene izobrazbe prebivalstva nad 15 let po občinah območja LAS za leto 2014 (vir: Statistični Urad RS, 2014).

Izobrazba / Občina	Brez izobrazbe	Osnovnošolska	Srednješolska	Višje in visokošolska
--------------------	----------------	---------------	---------------	-----------------------

Celje	1.249	8.737	22.444	9.641
Laško	722	3.132	5.933	1.649
Štore	179	1.006	1.951	528
Vojnik	405	1.657	3.937	1.211
SKUPAJ	2.555	14.533	34.265	13.029

Vir: Statistični urad RS, 10/2015.

Poleg formalnega izobraževanja poteka na območju tudi neformalno izobraževanje in usposabljanja, ki jih izvajajo Ljudska univerza Celje, javni in zasebni zavodi ter podjetja. Na podeželju je izražena potreba po dodatnih posebnih znanjih, ki jih prebivalci potrebujejo za dodajanje vrednosti osnovnim kmetijskim in gozdarskim proizvodom.

Na področju izobraževanja je iz rezultatov animacijskih delavnic zaznati pomanjkanje znanj o skupnem trženju lokalnih proizvodov ter vodenju in financiranju projektov. Visok delež mladih in izobraženih brez zaposlitve pomeni, da je potrebno mlade seznaniti z možnostmi pridobivanja dodatnih znanj in veščin, vključitvijo v sodobne oblike povezovanja v urbanih območjih in na podeželju. Smiselno je predvideti dodatna usposabljanja za strokovna znanja na področju razvoja okolju prijaznih pristopov, programov, storitev in produktov z vključitvijo inovacij ter tradicionalnih znanj in veščin.

5.6.4. Stanje na področju izobraževanja in kulture na območju LAS

V programih za pridobitev izobrazbe so zajete vse stopnje osnovnega in srednješolskega izobraževanja. Največ oseb na območju je vključenih v programe za pridobitev osnovnošolske izobrazbe, sledijo programi srednje in pridobitev visoke dodiplomske izobrazbe.

Izobraževalni sistem, njegova razvitost in prilagodljivost, so eden od ključnih dejavnikov potencialnega razvoja območja in njene konkurenčnosti. Nova ekonomija na prelomu tisočletja je značilna po pomenu znanja in izobrazbe v gospodarstvu in družbi. Težišče gospodarskega razvoja prehaja na kvalificirano in visoko izobraženo delovno silo, izobrazbeni minimum postaja srednja izobrazba. Pri analizi šolskega sistema in izobrazbenih potencialov populacije je bila usmerjena pozornost na srednješolsko in višje ter visokošolsko izobraževanje. Predšolsko in osnovnošolsko izobraževanje je na območju dobro organizirano in njegova kvaliteta ne vpliva neposredno na razvoj in konkurenčnost regijskega gospodarstva, saj bistveno bolj na razvoj kratkoročno vplivata srednješolski in predvsem visokošolski sistem.

Za dijake, ki želijo po končani srednji šoli nadaljevati študij, sta najbližji univerzitetni središči v Ljubljani in Mariboru. Odločitev o odhodu na študij v Ljubljano ali Maribor je odvisna od finančne situacije v družini potencialnega študenta, zato bo treba spodbuditi štipendijsko politiko. Nekaj je uspešnih in dinamičnih gospodarskih družb, ki s kadrovskim štipendiranjem podpirajo nadaljnje izobraževanje. Omejevalni dejavniki se največkrat pojavljajo na slabše razvitih področjih regije, kar jih še dodatno potiska v nerazvitost.

Velikega pomena pa je tudi, da imajo vse štiri občine območja LAS dobro razvit izobraževalni sistem in organizirane prevoze otrok tudi iz oddaljenih zaselkov. Visoke so dnevne migracije prebivalstva v Celje in Ljubljano, s tem pa so povezane potrebe po bolj razviti infrastrukturi.

Kulturna infrastruktura območja

Kulturno infrastrukturo območja predstavljajo Osrednja knjižnica Celje z enotami, Knjižnica Laško, Knjižnica Vojnik, muzeji (Pokrajinski muzej Celje, Muzej novejšje zgodovine Celje, Muzej Laško), kulturni domovi in centri (KC Laško, KD Vojnik, KD Štore in ostali na območju), zbirke in galerije.

Kulturno zgodovinska dediščina območja

Kulturno zgodovinsko dediščino območja predstavljajo stari mestni jedri (Laško, Celje), gradovi (Celjski grad, Tabor, Lemberg, Prežin), kartuzija Jurklošter, cerkve, mlini, žage, rojstne hiše kulturnikov, rudniki (švinec – Socka, železova ruda – Nova cerkev, Laško, Zagrad, Pečovje) in ostala zgodovinska dediščina, nastala v obdobju življenj prednikov.

Na območju LAS so še žive nekatere tradicionalne obrti: lončarstvo, medicarstvo, oglarstvo, umetno cvetje, oblikovanje keramike, kolarstvo, pletarstvo, rezbarstvo, svečarstvo, tkalstvo, sodarstvo,

kamnoseštvo in umetnostno kovaštvo. Posamezniki v sodelovanju z lokalnimi skupnostmi in društvi občasno pripravijo prikaze obrti za širšo javnost, posamezni mojstri domače obrti pa s svojimi izdelki nastopajo tudi na trgu. Poleg obrti je na območju zaslediti tudi več tradicionalnih znanj, od peka kruha in potic na tradicionalen način, krovstva s slamo, skodlami in skriljem, izdelavo slame za krovstvo, podkovnega kovaštva, pletarstvo in zeliščarstva. Zakladnica znanj se lahko ohrani le s prenosom na čim širši krog mladih, ki bodo nadaljevali s tradicionalnim znanjem in ga morda tudi oplemenitili do te mere, da bodo lahko pričeli s tržno dejavnostjo.

Za urbana območja LAS je smiselno predvideti razvoj učnih socialnih podjetij za usposabljanje ranljivih skupin na trgu dela za deficitarne poklice, tradicionalne obrti in tradicionalna znanja.

5.6.5. Opis ranljivih skupin

Z ranljivimi skupinami označujemo skupine, pri katerih se prepletajo različne prikrajšanosti (npr. materialna oz. finančna, izobrazbena, zaposlitvena, stanovanjska in podobno) in ki so pri dostopu do pomembnih virov (kot je npr. zaposlitev) pogosto v izrazito neugodnem položaju. Gre za skupine, ki so zaradi svojih lastnosti, oviranosti, načina življenja, življenjskih okoliščin in/ali pripisane stigme, pogosto manj fleksibilne pri odzivanju na hitre in dinamične spremembe, ki jih prinaša sodobna družba, in manj konkurenčne na trgu delovne sile in na drugih področjih, ki delujejo po načelih tekmovalnosti in kjer so viri omejeni. Te skupine so zato pogosto odrinjene na družbeno obrobje marginalizirane) ter ogrožene s socialno izključenostjo. V strokovni literaturi, pa tudi v empiričnih raziskavah (tudi slovenskih) se omenja veliko število bolj ali manj natančno opredeljenih ranljivih ali marginalnih skupin, tako tistih, ki so že v izrazito marginalnem položaju ali celo socialno izključene, kot tistih, pri katerih obstaja tveganje za marginalizacijo in za socialno izključenost. (vir: Socialna in ekonomska vključenost ranljivih skupin v Sloveniji, Fakulteta za družbene vede, Ljubljana, 2003).

Ranljive skupine na območju LAS

Na območju LAS najdemo različne ranljive skupine: osebe s posebnimi potrebami, starejše in ostarele, brezposelne, mlade (otroke in mladostnike), brezdomce, odvisnike in osebe s težavami z duševnim zdravjem. Iz projektnih predlogov, ki jih je zainteresirana javnost podala v obdobju priprave SLR, in iz rezultatov animacijskih delavnic, so bile prepoznane 4 glavne ranljive skupine, katerim je potrebno posvetiti pozornost pri izvajanju SLR. Te skupine so mladi, starejši in ostareli, osebe s posebnimi potrebami in ženske.

Mladi potrebujejo znanje in priložnosti na področjih vključevanja v družbo, varnega in odgovornega odraščanja, pridobivanja znanj za njihovo uspešno vključitev na trg dela (s področja kmetijstva, razvoja podeželja in storitev na podeželju), izmenjave izkušenj in dobrih praks z mladimi na območju in v tujini ipd.

Starejši in ostareli prebivalci območja LAS se kot ranljiva skupina pojavijo v več vlogah. Problemi starejših prebivalcev se kažejo v njihovi izključenosti iz družbenega okolja. Starejši imajo na voljo dovolj časa in ga želijo tudi aktivno preživeti. S pomočjo društvenih aktivnosti in vseživljenjskega izobraževanja je potrebno doseči njihovo medgeneracijsko povezanost z drugimi starostnimi skupinami. Tako bodo starejši lahko pridobivala nova znanja, hkrati pa bodo dobili možnost, da svoje bogate izkušnje predajo mlajšim rodovom. Ostareli prebivalci območja se velikokrat soočajo s samoto in odtujenostjo iz socialnega okolja. Zanje bi bilo smiselno podpreti ukrepe pomoči na domu in tudi dnevnega varstva na podeželju v sklopu kmetij, ki bi se s strokovno pomočjo odločile ponuditi bivanje ostarelim. S podobnimi ukrepi bi lahko ostarelim omogočili kakovostno preživljanje časa na podeželju in jim dali občutek pripadnosti družbi, iz katere izhajajo.

Osebe s posebnimi potrebami imajo največ težav na področju vključevanja v družbo in na trg dela, prav tako pa je zanje pomembno izboljšanje infrastrukture, prilagojene njihovem bivanju in gibanju. S pomočjo LAS lahko pridobijo možnosti osveščanja prebivalstva o njihovih težavah na omenjenih področjih. Osnovnega pomena za izboljšanje njihovega položaja v družbi so tudi operacije, ki bodo omogočile izboljšanje dostopnosti javnih storitev ter storitev na področju turizma. Dostopni turizem je priložnost za izboljšanje stanja infrastrukture na območju, ki bo olajšala preživljanje prostega časa tudi ranljivim skupinam z drugih območij.

Ženske na območju LAS so kot ranljiva skupina opredeljene zaradi neenakopravnega položaja tako v družbi kot v okviru družin. Spol je lahko ovira pri izobraževanju, iskanju zaposlitve, enakopravnosti v

družini ipd. Spodbuditi je potrebno operacije, ki bodo ženskam omogočile vstopiti v svet podjetništva tako v mestih kot na podeželju, ureditev primernih prostorov za pridobivanje in prenos znanj v okviru društev ter spodbujanje socialne vključenosti žensk preko izobraževanj.

Visok delež starejših v urbanih središčih, ki potrebujejo storitve oskrbe na domu ali v dnevni centrih je mogoče povezati z deinstitalizacijo socialnih storitev. To lahko predstavlja priložnost za podjetniške storitve na celotnem območju. Vključiti je mogoče mlade izobražene in brezposelne prebivalce in jih povezati z obstoječimi podjetniki ali podjetji, ki bodo lahko razvila dodatne storitve in produkte z vključitvijo vseh ranljivih skupin.

Območje LAS pokrivata dva centra za socialno delo: Center za socialno delo Celje in Center za socialno delo Laško. Gre za javna zavoda, ki opravljata socialno varstveno dejavnost vsak na svojem območju. Centra izvajata izvrševanje javnih pooblastil, storitve socialne preventive, storitve prve socialne pomoči, storitve pomoči družini za dom, storitve osebne pomoči, in organiziranje skupnostnih akcij za socialno ogrožene skupine prebivalstva. Pri svojem delu skrbijo tudi za krepitev starševskega odnosa do mladoletnih otrok, pomoč starejšim in ranljivim skupinam, pomoč otrokom in mladostnikom, osvetljevanje stisk in skupno iskanje rešitev, sodelovanje in povezovanje med različnimi generacijami in sodelovanje z različnimi institucijami v lokalni skupnosti. Oba centra za socialno delo izvajata zakonsko predpisane naloge na omenjenih področjih. Delovanje LAS je namenjeno vključevanju ranljivih skupin, ki so zmožne sodelovanja pri različnih operacijah predvsem na urbanem območju, kjer se nahaja tudi športna, kulturna, turistična in okoljska infrastruktura kot osnova za povezovanje prebivalcev območja.

5.7. Izkušnje z izvajanjem programa LEADER v programskem obdobju 2007-2013

5.7.1. Izkušnje s pripravo SLR v obdobju 2007-2013

Lokalna razvojna strategija za razvoj podeželja občin Celje, Laško, Štore in Vojnik je bila pripravljena marca 2008. Pri pripravi je sodelovalo 27 predstavnikov različnih organizacij z območja: predstavniki občin, javnih zavodov, društev, turističnih kmetij in gospodarskih družb. Koordinacijo in strokovno usmerjanje so vodili predstavniki Agencije Ave, Nov'na razvoj in Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije (v nadaljevanju: KGZS) – Zavod Celje. Priprava strategije je potekala po načelu pristopa od spodaj navzgor, kar pomeni, da so imeli prebivalci podeželja možnost podati vsebine in ideje, ki so bile nato vključene v strategijo. V letu 2009 je bila strategija tudi dopolnjena na področju prioritarnih nalog (vir: LRS 2007-2013).

5.7.2. Opis in možnosti izrabe obstoječih razvojnih struktur na opredeljenem območju

V sklopu aktivnosti Programa razvoja podeželja (v nadaljevanju: PRP) 2007-2013 je na območju nastala razvojna infrastruktura, tako na področju materialnih vsebin kot na področju človeških virov.

Na podlagi LRS 2007-2013 se je izvedlo 29 projektov, ki so jih izvajala društva, javni zavodi, občine in podjetja. Na področju infrastrukture je bilo urejenih 5 učnih in oglednih poti ter izvedenih 6 investicij v večnamenske objekte za delovanje društev, igrala, adrenalinski park, kolesarske steze ipd. Trije projekti so imeli glavne vsebine povezane s turizmom, v treh projektih je šlo za raziskovanje območja, v šestih projektih je bila osnovna dejavnost izobraževanje in v šestih projektih povezovanje različnih ponudnikov z območja.

Poleg projektov je bilo na območju izvedenih več delavnic in izobraževanj na temo priprave in izvajanja projektov ter strokovnih ekskurzij na območje več LAS v Sloveniji. S temi aktivnostmi so prebivalci območja pridobili precej znanj in idej za svoje nadaljnje delo.

5.7.3. Opis nekaterih uspešno zaključenih projektov

Lokalna akcijska skupina Društvo »Raznolikost podeželja« je v skladu s Lokalno razvojno strategijo razpisala sredstva za skupaj 29 projektov, ki so jih izvajala društva, javni zavodi in občine. Tematsko so projekti zajemali področja raziskovanja, izobraževanja, turizma, povezovanja, učnih poti in investicij.

Izvedeni projekti so na nekaterih področjih pripravili dobro osnove za nadaljnje aktivnosti partnerjev in bodo omogočili nadgradnje tudi v prihajajočem programskem obdobju. Poleg izvajanja strategije razvoja je pomembna tudi animacija predstavnikov zasebnega in gospodarskega sektorja, ki lahko s svojim idejami in potrebami spodbudi tudi javni sektor k skupnemu nastopu v okviru operacij. V nadaljevanju predstavljamo nekaj projektov, za katere menimo, da so prispevali k dobri prepoznavnosti območja in bodo lahko dobra osnova za nadaljnje delo partnerjev.

Spoznajmo čebelarstvo dediščino

V okviru projekta je med drugim nastal inovativen produkt zelenega turizma - medeni wellness, poimenovan Medeno razvajanje, ki temelji na povezovanju javnega, zasebnega in civilnega sektorja v destinaciji, z namenom osveščanja o pomenu čebelarstva in njegovega prispevka k ohranjanju biodiverzitete ter promocije in trženja čebelarskih programov, storitev in produktov. S tem so partnerji prispevali k oblikovanju kvalitetne in inovativne ponudbe storitev apiterapije, lepote in telesne nege na bazi čebeljih pridelkov in medene kulinarike. V okviru projekta so nastali tudi vrtovi medovitih rastlin (5) z informativnimi in interpretativnimi tablami, ki so v osrednjem zdraviliškem parku prilagojene tudi osebam s posebnimi potrebami (slepim in slabovidnim ter gibalno oviranim).

Slika 4: Spoznajmo čebelarstvo dediščino

Vir: Arhiv Društva »Raznolikost podeželja«, 2015.

Partnerji so sodelovali pri izvedbi več prireditev (dveh večjih s 500 in več obiskovalci), prirejali degustacije, prikazovali tradicionalne obrti, vezane na čebelarstvo dejavnost, aktivno vodili čebelarske krožke za osnovnošolce, izvedli okroglo mizo o pomenu čebelarstva, na kateri so sodelovali strokovnjaki s področja čebelarstva iz celotne Slovenije ter projekt predstavili na novinarski konferenci. Izvedli so tudi strokovne ekskurzije in ogled dobre čebelarske praksi v Sloveniji in tujini.

Projekt je bil začel konec leta 2008 in zaključen 31. 8. 2010. Skupna vrednost projekta je znašala 46.037,28 EUR, od tega sredstva LEADER 38.700,00 EUR.

Kozolec na Slogih

Namen postavitve objekta je bil zagotoviti lastne prostore za društvene aktivnosti in za potrebe delovanja sosednjih društev ter lokalnega prebivalstva. Partnerji v projektu so bili: Govedorejsko društvo Laško - Radeče in Društvo podeželske mladine Laško - Radeče.

Društvo je od vsega začetka organiziralo žeganja konj, spretnostne igre s konji in sodelovalo na prireditvah drugih društev. V okviru projekta je bilo del sredstev namenjenih za aktivnosti društva Društvo »Raznolikost podeželja« in partnerja Društvo podeželske mladine za organizacijo kmečkih iger, katere so od takrat organizirane na letni ravni.

Slika 5: Kozolec na Slogih

Vir: Arhiv Društva »Raznolikost podeželja«, 2015.

V letu 2011 je bil kozolec na Slogi dokončan in predan v uporabo. S tem so člani dobili svoj prostor za delovanje društva. Vsako leto v dvorani pripravijo vsaj eno razstavo, predavanje in izobraževanje članov, članice pa imajo tedensko rekreacijo. Gostujoča so bila tudi srečanje godb. Na parceli ob kozolcu vsako leto ročno postavijo mlaj in zakurijo kres. Društvo je tudi član zveze kulturnih organizacij Laško - Možnar, kjer sodelujejo pri vseh prireditvah, katere organizirajo. V letu 2010 so zaradi uspešno izvedene izgradnje kozolca dobili priznanje »Zlati možnar«. Sami pa so tudi zbiratelj starega kmečkega orodja na konjski pogon. Kozolec na Slogih je dal nov zagon delovanja društva.

Skupna vrednost projekta je bila 39.775,26 EUR, od tega za dokončanje kozolca 32.748,00 EUR, za izvedbo aktivnosti društva pa 7.027,26 EUR.

Celostna ureditev tematskih poti v občini Štore in ureditev tematske poti po Štorah

Projekt Po Štorah je bil in tudi je namenjen boljši in večji prepoznavnosti občine, njenih znamenitosti in atraktivnih lokacij. Tematska pot Po Štorah poteka na območju celotne občine. Ciljna skupina iz območja, ki jim je projekt namenjen so prebivalci občine Štore, ki imajo neposredno korist od projekta in prebivalci okoliških krajev in občin, ki se navdušujejo nad tematsko urejenimi pohodnimi potmi.

Glavno dejavnost predstavljajo pregledi in vzdrževanje tras poti, načrtovanje postavitve usmerjevalnih tabel, klopi in košev, ter nabava in namestitvev omenjene opreme.

Dejanske dosežke predstavlja realizacija glavnih dejavnosti in aktivnosti. Rezultat pa predstavljajo urejene in vzdrževane poti. Gre za zelo dobro obiskano športno rekreativno pohodno pot, ki skozi vse leto beleži veliko pohodnikov. S promocijo bomo tudi v bodoče skrbeli za prepoznavnost poti, občine in širšega območja.

Slika 6: Celostna ureditev tematskih poti v občini Štore in ureditev tematske poti po Štorah

Vir: Arhiv Društva »Raznolikost podeželja«, 2015.

Začetki projekta segajo v oktober 2011, zaključen pa je bil meseca maja 2012.

Skupna vrednost projekta je 71.176,00 EUR z DDV, nosilec in partner projekta sta bila upravičena do koriščenja nepovratnih sredstev v višini 85 % upravičenih stroškov.

Izgradnja pustolovskega parka Celjska koča

Pustolovski park je bil zgrajen na območju Celjske koče. K izvedbi projekta so pristopili z namenom izboljšanja turistične ponudbe Celjske koče, s tem pa tudi podeželja ter z namenom aktivnega preživljanja prostega časa.

Projekt predstavlja novo infrastrukturno opremljenost območja Celjske koče, kjer gre za javno dostopno športno rekreacijsko območje. Na območju LAS do sedaj še ni bil postavljen pustolovski park, zato je izvedba inovativna.

Nosilec projekta, Mestna občina Celje, je skupaj z LAS koordinirala prijavo, pripravo in izvedbo projekta. V projektu sta bila partnerja Občina Štore in TRC d.o.o., ki ga je nasledil ZPO Celje d.o.o.

Rezultati projekta so bili: dva nova rekreativna objekta na podeželju, razvito ½ delovno mesto vzdrževalec športnih objektov in informiranje širše javnosti.

Slika 7: Izgradnja pustolovskega parka Celjska koča

Vir: Arhiv Društva »Raznolikost podeželja«, 2015.

Plezalna stena, katere izgradnja je bila predvidena v projektu, ni bila zgrajena. Težave so se pojavile zaradi tega, ker škarpa ob hotelu, kjer je bila predvidena ureditev plezalne stene, statično ni primerna za postavitve plezalne stene. Ker na Celjski koči ni druge primerne lokacije za izvedbo plezalne stene, se omenjena investicija ni izvedla.

Skupna vrednost projekta je bila približno 120.000,00 EUR, od tega 59.999,98 EUR LEADER sredstev.

Ustvarjamo – po poteh umetnosti in umetnostne obrti

Projekt predstavlja inovativno obliko zelenega turizma – kreativni ali ustvarjalni turizem, ki je v tujini uspešna oblika turizma na podeželju, v Sloveniji pa teh programov v času nastajanja projekta praktično ni bilo. Projekt spodbuja vseživljenjsko učenje s pomočjo umetnosti in umetne obrti ter omogoča in promovira dostop do umetnosti najširšemu krogu ljudi. V okviru projekta so bile izvedene 3 delavnice za izobraževanje, usposabljanje in animacijo izbranih in vključenih ponudnikov v mrežo, pripravljena in izvedena so bila učno-delavna in promocijska gradiva v nakladi 2.000 izvodov, oblikovan integralni turistični produkt »Po poteh umetnosti in umetne obrti«, izvedenih je bilo 7 dnevov odprtih vrat na lokacijah izbranih ponudnikov in izdelana 2 samostojna predstavljena panoja. V okviru projekta je bil označen tudi del poti ITP-ja v skladu s predpisi o postavitvi prometne turistične signalizacije. Projekt je bil obširno promoviran na sejmih, prireditvah in v lokalnih medijih.

Skupna vrednost projekta je znašala 28.063,93 EUR, od tega je bilo LEADER sredstev 21.259,85 EUR.

Rekonstrukcija prireditvenega paviljona na Frankolovem

V okviru projekta je bil obnovljen večnamenski objekt in s tem zagotovljeni ustrezni tehnični pogoji za izvajanje prireditev, kar je omogočilo večje število in višjo kakovost izvedbe dogodkov in povečano število gostovanj društev iz sosednjih krajev. Javnost je bila informirana o projektu preko objave v medijih in na otvoritvenem dogodku.

Sama izvedba projekta je trajala dve leti. Projekt je zelo dobro zaživel v kraju. V tem času se je v parku zvrstilo ogromno dogodkov, v prihodnje pa je želja tam postaviti občasno tržnico domačih pridelkov in izdelkov. Trenutno poteka v bližini projekt postavitve Učne poti Antona Bezenška, ki poteka mimo paviljona in parka.

Slika 8: Rekonstrukcija prireditvenega paviljona na Frankolovem

Vir: Arhiv Društva »Raznolikost podeželja«, 2015.

Sredstva za obnovo oz. izgradnjo Prireditvenega paviljona Frankolovo je Občina Vojnik pridobila na Javnem razpisu javnega poziva za oddajo prijav projektnih predlogov za izvajanje Lokalne razvojne strategije občin Celje, Laško, Štore, Vojnik 2007-2013, za leto 2011.

Vrednost celotnega projekta znaša nekaj manj kot 90.000,00 EUR od tega je delež sofinanciranja nepovratnih sredstev znašal 60.000,00 EUR.

Z Brihto na počitnice

S projektom so želeli predvsem obogatiti ponudbo, namenjeno obiskovalcem območja, predvsem družinam z otroki. Goste, ki prihajajo v obe zdravilišči (Thermano d.d. Laško in Rimske Terme d.o.o). Hkrati pa so želeli lokalne prebivalce informirati in animirati, da prosti čas preživijo na podeželju, na kmetijah v bližnji okolici, na katerih organizirajo zabave za rojstni dan za najmlajše, nudijo najem piknik prostora, možnost ježe ponijev in konj, poskusijo se lahko v lokostrelstvu ali pa si ogledajo galerije in etnološke zbirke in tako bogatijo svoje znanje ali popestrijo preživljanje prostega časa. Vse več kmetij je pripravljeno odpreti svoja vrata obiskovalcem in jih seznaniti z delom in življenjem na kmetiji in na ta način prislužiti še kak dodaten evro, hkrati pa prispevati k boljši prepoznavnosti podeželja.

Žal so projekt pričeli izvajati v času krize, ko je bilo število gostov v upadanju, le redki so si poleg bivanja in kopanja na območju privoščili še kaj več, zato na začetku tudi niso dosegli dogovora s ključnima nosilcema nočitev na območju o sodelovanju na način, da bi programe ogledov na območju vnesli v njihov program animacije za goste. So se pa dogovorili, da pripravimo paket ponudbe dnevnih doživetij v petih jezikovnih variantah (največ je namreč gostov iz Rusije in Italije, manj iz Avstrije, ostalim tujim gostov pa je namenjena verzija v angleščini). Gostje pa se lahko sami podajo na kratek in ne predrag potep v času bivanja na našem območju.

Projektne aktivnosti so se izvajale v obdobju od oktobra 2011 do junija 2013.

Skupna vrednost projekta je bila 30.345,61 EUR, od tega 23.309,18 EUR LEADER sredstev in 7.036,43 lastnih sredstev.

Šmartinsko jezero – atraktivna turistična destinacija na podeželju

Ob Šmartinskem jezeru, ki je priljubljena izletniška točka v bližini Celja, se nahaja nekaj možnost za aktivno preživljanje prostega časa. S postavitvijo igral za otroke se je obogatila ponudba predvsem za družine z otroki. Nosilec projekta Zavod Celeia Celje je skupaj z občinama Vojnik in Štore, v prvi fazi izvedel pripravo projektne naloge in izbral ponudnika za postavitev igral. V drugi fazi so izvedli pripravljalna zemeljska dela, pripravo lokacije in postavitev otroških igral. Oblikovane in natisnjene so bile tudi table ter brošura s predstavitvijo ponudbe ob Šmartinskem jezeru.

Slika 9: Šmartinsko jezero – atraktivna turistična destinacija na podeželju

Vir: Arhiv Društva »Raznolikost podeželja«, 2015.

Projektne aktivnosti so se izvajale od septembra 2013 do septembra 2014. Skupna vrednost projekta je bila 36.593,00 EUR, od tega 25.436,16 EUR LEADER sredstev in 11.156,84 EUR lastnih sredstev.

Projekt je bil izveden v celoti. Igrala so v uporabi za dnevne obiskovalce.

Razvoj turnih kolesarskih poti v naravnem okolju

Nosilec projekta Mestna občina Celje in partnerji, Zavod za gozdove Slovenije, OE Celje in Športno društvo »Brez Bremz«, je v okviru projekta izvedel naslednje aktivnosti: organizacija novinarske konference ob pričetku projekta, izdelava strokovnih podlag za 8 tras, snemanje in analiza terena, nakup

navigacijske opreme, izdelava in tisk promocijskega materiala, izdelava dveh tras kolesarskih poti in postavitve table ter oznak.

Razvito je bilo omrežje za turno kolesarjenje na območju LAS, opredeljena so bila ožja naravna območja, primerna za kolesarske poti, zgrajeni in promovirani 2 trasi kolesarskih poti v skupni dolžini 10 km. Projekt se je izvajal od septembra 2013 do decembra 2014.

Skupna vrednost projekta je bila 26.565,53 EUR, od tega 19.670,14 EUR LEADER sredstev in 6.895,39 EUR lastnih sredstev.

Učna pot Antona Bezenška

Turistično društvo Frankolovo je želelo na območju Frankolovega povezati več znamenitosti, hkrati pa posvetiti tudi svetovno znanega stenografa Antona Bezenška. Poleg nosilca projekta, Turističnega društva Frankolovo, so v projektu sodelovali še partnerji: Občina Vojnik, Prosvetno društvo Anton Bezenšek Frankolovo in Osnovna šola Antona Bezenška Frankolovo.

Glavne aktivnosti v projektu so bile: določitev trase poti, oblikovanje logotipa in opreme poti (ptičje hišice, gugalnice, koši za smeti, CGP), izbor besedil za table in ptičje hišice, postavitve kipa Antona Bezenška in urejena okolica, izvedena otvoritvena prireditev, fotografije in natisnjena zloženska.

Dejanski dosežki in rezultati v projektu so: urejena učna pot v dolžini 8,4 km z vključenimi zanimivostmi ob poti, izdelan program zanimivosti ob poti, izveden otvoritveni dogodek, natisnjena zloženska, postavljen kip pri OŠ in promocija projekta v medijih. Projektne aktivnosti so se odvijale v obdobju od junija 2013 do decembra 2014.

Skupna vrednost projekta je bila 58.353,95 EUR, od tega LEADER sredstev 28.933,71 EUR in lastnih sredstev 29.420,24 EUR. Pot vzdržuje nosilec projekta, po njej se odvijajo različni pohodi, obiskujejo jo tudi posamezni pohodniki.

Prodajalna dobrot območja LAS

V projektu je šlo za ureditev prodajane dobrot v pritličju objekta Hotel Savinja. Zajemalo je ureditev prodajalne z info točko, pisarno za potrebe izvajanja dejavnosti, skladiščni prostor, konferenčno sobo, garderobo in priročno kuhinjo. Izvedene aktivnosti: nadzor in koordinacija projekta; gradbeno obrtniška in inštalacijska dela (rušenje, zidarska, mizarska, keramičarska, parketarska, montažna, slikopleskarska dela, elektroinštalacije, nabava opreme); vzpostavitev prodajnega mesta (izdelava CGP, informacijski letak).

Slika 10: Prodajalna dobrot območja LAS

Vir: Arhiv Društva »Raznolikost podeželja«, 2015.

Projekt se je izvajal v obdobju od meseca novembra 2012 do avgusta 2013.

Vrednost vseh del je znašala 87.036,91 EUR, od tega je bilo sredstev LEADER 34.327,80 EUR, ostalo so bila lastna sredstva nosilca projekta.

6. Analiza razvojnih potreb in možnosti območja LAS, vključno z analizo prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti

Za analizo razvojnih potreb in možnosti območja štirih občin Celje, Laško, Štore in Vojnik se izhaja iz identificiranih primerjalnih prednosti zadevnega območja oz. specializacije območja, upoštevane so primerne lokacije za razvoj različnih gospodarskih, turističnih in kmetijskih dejavnosti, prepoznane so najbolj vplivne organizacije območja in glede na te iztočnice so podani razvojni potenciali zadevnega območja štirih občin.

SWOT analiza (analiza prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti – ang. strengths, weaknesses, opportunities and threats) združenega lokalnega območja občin Celje, Laško, Štore in Vojnik, je bila izdelana na podlagi naslednjih aktivnosti:

- analize stanja v regiji,
- analize vrzeli in praks preteklega izvajanja skupnega lokalnega razvoja zadevnega območja iz obdobja 2007-2013,
- pregleda izdelanih študij, analiz, programskih in strateških dokumentov za zadevno območje,
- na podlagi informacij s strani zabeleženega odziva udeležencev izvedenih projektnih delavnic za pripravo SLR,
- na podlagi analize projektnih predlogov, ki so jih izpolnili predstavniki različnih organizacij združenega lokalnega območja,

Preglednica 9: SWOT analiza za SLR

Strengths (prednosti)	Weaknesses (slabosti)
<p>Področje delovnih mest:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ugodna lega območja (regija, transport) - razvita turistična centra Laško in Celje - razvito podjetništvo in tradicija - obstoj prepoznavnega turizma (termalni, zdravstveni, zdraviliški, wellness) - razvito kmetijstvo, pivovarstvo, čebelarstvo, tradicionalna obrt - kvalitetna in inovativna ponudba storitev apiterapije, lepotne in telesne nege na bazi čebeljih pridelkov in medene kulinarike - ugodni pogoji za izobraževanje <p>Področje infrastrukture:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ugodna lega območja (regija, transport) - obstoječa športna, komunalna, kulturna, turistična infrastruktura - razvita turistična centra Laško in Celje <p>Področje varstva okolja in narave:</p> <ul style="list-style-type: none"> - naravna dediščina in naravne danosti - gozdnatost območja - območje NATURA 2000 - zgodovinska in kulturna dediščina - ohranjena biodiverziteteta - tradicija kmetijstva kot vir tradicionalnih znanj in izročil za povečanja prehranske samooskrbnosti in gastronomske prepoznavnosti <p>Področje ranljivih skupin:</p> <ul style="list-style-type: none"> - naziv EDEN (Evropska destinacija odličnosti) na področju dostopnega turizma 	<p>Področje delovnih mest:</p> <ul style="list-style-type: none"> - manj turistične infrastrukture na območju Štor in Vojnika - premalo vzpostavljenih partnerstev med podjetji in sektorji - nerazpoznavnost dodatne turistične ponudbe na nekaterih območjih - pomanjkanje znanj o trženju lokalnih izdelkov - slabo finančno poslovanje in slabi pogoji financiranja projektov <p>Področje infrastrukture:</p> <ul style="list-style-type: none"> - slabša dostopnost do infrastrukture na hribovitih območjih, kjer je slaba cestna infrastruktura, ni kolesarskih poti - manj turistične infrastrukture na območju Štor in Vojnika <p>Področje varstva okolja in narave:</p> <ul style="list-style-type: none"> - območja z omejitvami posegov - degradirana in onesnažena območja - razpršenost tradicionalnih znanj in izročil na področju gastronomske dediščine <p>Področje ranljivih skupin:</p> <ul style="list-style-type: none"> - visok delež starejših na podeželju in v urbanih območjih - pomanjkljivo vzpostavljena dostopnost za vse do ključnih objektov, storitev in informacij
Opportunities (priložnosti)	Threats (nevarnosti)
Področje delovnih mest:	Področje delovnih mest:

<ul style="list-style-type: none"> - potenciali za razvoj zelenega turizma - visok delež turistov in obiskovalcev - razvoj okolju prijaznih produktov, pristopov, programov in storitev – inovativnost <p>Področje infrastrukture:</p> <ul style="list-style-type: none"> - umeščenost v pomembnem širšem geografskem središču (bližina 3. največjega mesta Slovenije) <p>Področje varstva okolja in narave:</p> <ul style="list-style-type: none"> - izkoriščanje trendov glede samooskrbe in lokalne pridelave - gradnja identitete območja - ohranitev zaščitenih območij in osveščanje prebivalstva o pomenu teh območij - zbrana gastronomska dediščina območja LAS za oblikovanje prepoznavne gastronomske destinacije <p>Področje ranljivih skupin:</p> <ul style="list-style-type: none"> - visok delež mladih izobraženih - razvijanje programov dostopnega turizma kot tržne niše in zadovoljevanje potreb trga 	<ul style="list-style-type: none"> - nižanje kupne moči, naraščajoča brezposelnost - finančne ovire za začetek dejavnosti <p>Področje infrastrukture:</p> <ul style="list-style-type: none"> - slabšanje pogojev infrastrukturne opremljenosti območja <p>Področje varstva okolja in narave:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opuščanje kmetijskih zemljišč - onesnaževanje okolja - podnebne spremembe, naravne nesreče - velika konkurenčnost ostalih destinacij na področju razvoja gastronomskih programov in produktov <p>Področje ranljivih skupin:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zaostajanje za konkurenčnimi destinacijami dostopnega turizma
--	---

Vir: Podatki glede na izvedene delavnice, vključitev javnosti, glede na prejete projektne predloge, vključitev strokovnega mnenja, 2014, 2015.

Iz SWOT analize je bilo že tekom priprave moč razumeti, da zadevno območje za prihodnji razvoj potrebuje izvedbo ukrepov in projektov, ki se odražajo tako **v vzpostavljanju novih delovnih mest, zagotavljanju osnovne infrastrukture in storitev, varovanju okolja in narave ter skrbi za aktivacijo in vključevanje ranljivih skupin**, torej vseh štirih tematskih področij ukrepanja glede na zahteve oz. usmeritve lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost.

Skozi SWOT analizo so bili tako opredeljeni razvojni problemi, potrebe in potenciali, na podlagi njih pa pripravljen okvir za oblikovanje razvojne usmeritve in vizije, ciljev in ukrepov za oblikovanje smernic novega programskega obdobja za izvajanje lokalno pomembnih projektov v novem aktualnem programskem obdobju do leta 2020.

Skozi analizo stanja in SWOT analizo so bile identificirane razvojne potrebe lokalnega območja za prihodnji razvoj, ki jih lahko povežemo z vsemi štirimi tematskimi področji ukrepanja glede na zahteve oz. usmeritve lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, tako z vzpostavljanjem novih delovnih mest, zagotavljanjem osnovne infrastrukture in storitev, varovanjem okolja in narave ter skrbjo za aktivacijo in vključevanje ranljivih skupin.

Na podlagi izvedenih delavnic v občinah Celje, Laško, Štore in Vojnik, so bile za SWOT analizo ugotovljene naslednje ključne izhodiščne informacije, ki so prikazale pomembnost posameznih tematskih področij, in sicer:

- pomembna lega območja, ki je locirana v Savinjski regiji, lahka dostopnost območja, dobre cestne in avtocestne povezave, prisotnost železnice, itd.,
- neokrnjena narava, predvsem navezava na reko Savinja, ki ponuja ogromno različnih dejavnosti: vodni športi, ribolov, habitat, športni turizem, legende, osveščanje, splavarjenje, kajak, kanu, pritoki, izviri, termalna voda, umirjenost spodnjega toka, itd.,
- velik poudarek na turizmu: prepoznavni turizem (termalni, zdravstveni, zdraviliški, wellness), tradicionalne prireditve (Pivo in cvetje), dostopni turizem (EDEN 2013: Laško - sotočje dobrega), grajski in samostanski turizem - kontemplativni turizem, itd.,
- razvite tradicionalne veščine in dejavnosti: zeliščarstvo, peka kruha, peka v krušni peči, lectarstvo, medicinarstvo, čebelarstvo, ribogojstvo, vožnje z vpregami - vozovi, pletarstvo, lončarstvo, pivovarstvo, lesna obrt, itd.,
- naravni viri: voda, gozd, hmelj, hribi,

- izkoriščanje kakovostnih kmetijskih zemljišč,
- vpliv številnih aktivnih društev, kar povzroči razvejano društveno dejavnost: kultura, šport, kmečke žene, etno, itd.

V nadaljevanju so opredeljene potrebe/problematike in možnosti območja predmetnega lokalnega območja LAS, iz katerih so nato v nadaljevanju SLR izpeljani cilji in ukrepi za doseg do leta 2020:

1. **Razvojna potreba po vzpostavitvi novih delovnih mest oz. problematika pomanjkanja delovnih mest;**
2. **Razvojna potreba po zagotovitvi osnovne infrastrukture oz. problematika nezadostnih in/ali neustreznih infrastrukturnih pogojev;**
3. **Razvojna potreba po uvajanju aktivnosti na področju varstva okolja in ohranjanja narave oz. problematika negativnih vplivov na naravo in okolje;**
4. **Razvojna potreba po večji vključenosti ranljivih skupin v družbo oz. problematika, da ni skrbi za aktivacijo in vključitev ranljivih skupin.**

Prva razvojna potreba »Razvojna potreba po vzpostavitvi novih delovnih mest oz. problematika pomanjkanja delovnih mest« izhaja predvsem iz evidentirane brezposelnosti oz. nezaposlenosti na območju LAS, čeprav so po drugi strani vzpostavljeni pogoji za razširitev podjetniške aktivnosti v gospodarskih subjektih. Tako na vzpostavitev podjetniške aktivnosti vpliva ugodna geografska lega območja, razvito podjetništvo, obrtništvo, družinsko podjetništvo, razvito kmetijstvo (tudi ekološko kmetijstvo), razvito pivovarstvo in hmeljarstvo, zeliščarstvo, čebelarstvo, itd... Poleg zgoraj navedenih danosti je prisotna tudi želja lokalnih deležnikov za povezovanje in s tem za skupen nastop na trgu, kar bi lahko pomenilo vzpostavitev pogojev za ohranitev ali povečanje delovnih mest in s tem zmanjšanje trenda povečanja brezposelnosti in delovne neaktivnosti na območju LAS. Obenem se kaže tudi potreba po izvedbi programov izobraževanja in usposabljanja za večjo podjetnost podjetnikov, kmetovalcev in drugih akterjev, ki se ukvarjajo s pridobitno dejavnostjo. Z ustreznimi programi usposabljanj, ki bodo zajemala nova in dopolnjujoča znanja na posameznih področjih se bo povečala izobraženost in usposobljenost ključnih akterjev na področju opravljanja gospodarske dejavnosti na območju LAS, kar bo posledično povzročalo boljše ter učinkovitejše opravljanje gospodarske dejavnosti različnih akterjev oz. subjektov na območju predmetnega LAS. Na podlagi izdelane SWOT analize ter ostalih opravljenih analiz so zaznani pogoji za spodbujanje dejavnosti, ki zagotavljajo ohranitev ali povečanje delovnih mest. Razvojna potreba se v celoti nanaša na urbana območja predmetnega LAS (sofinanciranje s sredstvi ESRR).

Druga razvojna potreba »Razvojna potreba po zagotovitvi osnovne infrastrukture oz. problematika nezadostnih in/ali neustreznih infrastrukturnih pogojev« izhaja iz nastale vrzeli pri zagotavljanju preskrbljenosti z osnovno infrastrukturo, zato se predvidena izvedba manjših infrastrukturnih naložb (ureditev vaških središč, prireditvena, izobraževalna, zgodovinska, komunalna in rekreacijska infrastruktura, itd.). Dodatno zagotovljena osnovna infrastruktura bo prebivalstvu in s tem tudi vsem obiskovalcem območja LAS omogočala kvalitetnejše življenje in preskrbljenost z vzpostavljeno osnovno infrastrukturo primerljivo drugim regijam. Za razvoj celotnega območja LAS je poleg manjših projektov v infrastrukturo nujno potrebno zagotoviti tudi ustrezne vsebine za obstoječe in novozgrajene objekte. Tako se v prihodnosti načrtuje razvoj, izvajanje in promoviranje novih programov za dvig kakovosti življenja predmetnega območja LAS, v navezavi z obstoječo in novo vzpostavljeno infrastrukturo.

Tretja razvojna potreba »Razvojna potreba po uvajanju aktivnosti na področju varstva okolja in ohranjanja narave oz. problematika negativnih vplivov na naravo in okolje« izhaja predvsem iz problematike na področju neustrezne kontrole negativnih vplivov na naravo in okolje. Analiza stanja na območju LAS kaže na to, da so na območju prisotne težave z območji z naravovarstvenim statusom in območji z okoljskimi problemi (npr. zdravo in kakovostno kmetijstvo, ohranjanje avtohtonega in tradicionalnega kmetijstva, itd.), zato se načrtujejo inovativni pristopi na področju ohranja in izboljšanja stanja narave in okolja. Območje je pokrajinsko pestro, z visoko stopnjo ohranjene biodiverzitete - pestrostjo rastlinskih in živalskih vrst, z naravnimi danostmi in naravno dediščino, tudi Naturo 2000, s pogoji za sonaravno in trajnostno gospodarjenje z gozdovi itd. Samo območje predmetnega LAS je znano po bogati naravni in kulturni dediščini. Sprotno ozaveščanje prebivalcev o pomenu življenja v zdravem okolju in ozaveščanje o operacijah za prilagajanje podnebnim spremembam sta glavna razloga za doseg cilja ohranjanja naravnih in kulturnih danosti, preprečevanja onesnaženosti okolja, varčevanja z energijo, povečanja odgovornosti do okolja in uvajanja obnovljivih virov. Razvojna potreba se delno nanaša na urbana območja predmetnega LAS (sofinanciranje s sredstvi ESRR), saj bodo nekatere operacije sofinancirane iz EKSRP.

Četrta razvojna potreba »Razvojna potreba po večji vključenosti ranljivih skupin v družbo oz. problematika, da ni skrbi za aktivacijo in vključitev ranljivih skupin« se kaže zaradi dejstva, da so na območju LAS prisotne različne ranljive skupine, za katere pa ni oblikovalnih posebnih socialnih programov, kar povzroča potrebo po uvedbi inovativnih oblik za njihovo socialno aktivacijo oz. vključitev v družbo. Na podlagi navedena, se v obdobju do leta 2020 načrtuje izvedba aktivnosti razvoja, izvajanja in promoviranja programov aktivnega vključevanja ranljivih skupin prebivalstva iz ranljivih skupin v družbo (npr. programi za mlade do 30 let, starejše od 50 let, brezposelne in osebe s posebnimi potrebami). Razvojna potreba se v celoti nanaša na urbana območja predmetnega LAS (sofinanciranje s sredstvi ESRR).

V nadaljevanju so podrobneje predstavljene prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti združenega lokalnega območja občin Celje, Laško, Štore in Vojnik.

Prednosti

Za področje prednosti je bila identificirana ugodna lega (Savinjska regija, dostopnost, cestne in avtocestne povezave, železnica; vendar ne povsod), poleg tega gre za območje z raznoliko krajino (ravnine, hribi, doline), kjer ima svojo pomembno geografsko vlogo tudi reka Savinja (vodni športi, ribolov, habitati, šport, turizem, legende, osveščanje, splavarjenje, kajak, kanu, pritoki, izviri, termalna voda, umirjenost spodnjega toka). Na območju najdemo pomembni stari mestni jedri Celja in Laškega.

Kot prednost na območju štirih občin je razvidna možnost pokritosti z rekreacijskimi in športnimi površinami (kot je npr. Kozolec na Slogih, Pustolovski park Celjska koča, itd.), kjer lahko prebivalci dnevno skrbijo za dobro telesno pripravljenost in živijo zdravo z naravo.

Na območju štirih občin je prisoten prepoznavni turizem (termalni, zdravstveni, zdraviliški, wellness), turistično in gospodarsko pomembne so tudi prepoznane tradicionalne pridelitve (Pivo in cvetje). Laško – sotočje dobrega je v letu 2013 prejelo nagrado za Evropsko destinacijo odličnosti na področju dostopnega turizma: EDEN 2013. Območje je del Regionalne destilacijske organizacije pod imenom Dežela Celjska. Na območju je veliko prenočitvenih zmogljivosti, razvita je kultura in iz nje izpeljane kulturne dejavnosti. Na območju ima poseben pomen neokrnjena narava, čisto okolje, prav tako gre na območju za prisotnost nizkega deleža degradiranih območij. Pomembna dodana vrednost je tudi stanje biotske raznovrstnosti. Območje je pomembno tudi z vidika območij varovane narave. Ohranjeni so ekosistemi (gozdovi, travniki, ekstenzivno kmetijstvo). Na območju najdemo zdrave gozdove (raznolikost gozdnih sestojev), območja biotske raznovrstnosti (rastlinske in živalske vrste).

Na območju so že vzpostavljene povezave med akterji, aktivna so društva, razvejana je društvena dejavnost (kultura, šport, kmečke žene, etno). V zadnjem času je moč zaznati trend povezovanja lokalnih ponudnikov v skupne programe za nastop na trgu. Območje LAS predstavlja bogat vir tradicionalnih znanj in izročil na področju prehranske samooskrbe in raznoterosti gastronomske dediščine. Slednja predstavlja vse pomembnejši dejavnik pri razvoju turističnih destinacij, saj sodi tradicionalna kuhinja vsake destinacije med njene ključne potencialne razlikovalne ter s tem identifikacijske prvine, združena z obiskom turističnih zanimivosti pa predstavlja edinstveno prodajno ponudbo. Območje je ima bogato zgodovinsko in etnološko dediščino, pa tudi druge tradicije, kot so rudarstvo (Johann Krašovec - Knaflijev štipendist), oglarjenje - oglarstvo, rokodelstvo, glažuta - steklarstvo. Na območju najdemo prenekatero gradove, cerkve in samostane (grajski in samostanski turizem - kontemplativni turizem, Grofje celjski, Grad Lemberg - Nova cerkev (O. Vojnik), Kartuzija Jurklošter - (O. Laško), Grad Prežin - Šentjanž (O. Štore), ter druge zgodovinsko pomembne like, kot je Alma Maksimiljana Karlin - pesnica in pisateljica - Pečovnik pri Celju.

Za to lokalno območje, posebej Laško, je pomembno tudi pivovarstvo - 190 let, ter iz te dejavnosti izpeljana pivovarska tradicija. Pomembno je tudi hmeljarstvo. Glede na stare običaje območja so še ohranjene tradicionalne veščine in dejavnosti (zeliščarstvo, peka v krušni peči, lectarstvo, medicinarstvo, čebelarstvo (ki daje poleg čebeljih pridelkov tudi dobro osnovo za razvoj apiturizma), ribogojstvo, vožnje z vpregami – vozovi, pletarstvo, lončarstvo, pivovarstvo, lesna obrt).

Na področju gospodarstva je zavedena tradicija železarstva in rudarstva, danes pa imajo pomembno vlogo podjetništvo, družinska podjetja. Visok trend rasti in razvoja se beleži za področje ekološkega kmetijstva - vpliv reliefa (OMD) - ni intenzivnega kmetijstva. Območje je bogato z naravnimi viri: voda, gozd, hmelj, hribi, vzpostavljeni so pogoji za vinogradništvo, sadjarstvo. Kakovostna kmetijska zemljišča dajejo priložnost in pomen lokalni samooskrbi. Območje ima dobro vzpostavljen in kvaliteten

izobraževalni sistem, tako so na tem območju prisotni izobraženi kadri. Tudi nadaljnji pogoji za osnovno izobraževanje, in za dodatno izobraževanje ter usposabljanje so vzpostavljeni.

Opređeljene prednosti podajajo notranje dejavnike zadevnega območja, glede na katere je zadevno območje močnejše, kjer so možna izboljšanja oz. rast območja, je boljše od drugih območij in predstavljajo pomembno strateško prednost. Usmeritev strategije lokalnega razvoja zadevnega območja štirih občin je, da v identificirane prednosti vlaga, jih razvija in stremi k cilju, da prednosti tudi v naslednjem obdobju do leta 2020 ostanejo prednosti območja.

Slabosti

Za področje slabosti je bila prepoznana slaba zagotovljenost s cestno infrastrukturo (znotraj občine in med občinami), neurejenost parkirišč, ni urejenih kolesarskih poti za udeležbo v prometu. Neurejen je tudi javni potniški promet ter pomanjkljivo vzpostavljena infrastrukturna dostopnost do ključnih objektov, storitev in informacij.

Turizem je sicer visoko prisoten, vendar so pomanjkljivosti v slabi dopolnilni turistični ponudbi, ni zagotovljenih dovolj prenočitvenih kapacitet nižjega cenovnega razreda, pomanjkljiva je zagotovljenost lokalnih turističnih vodnikov na nekaterih območjih/področjih. Območje nima vzpostavljenih urejenih tematskih, pohodnih in kolesarskih poti, zato je tudi naravna dediščina premalo vključena v turistično ponudbo, tematske poti niso ustrezno označene. Na območju je sicer veliko objektov kulturne dediščine, vendar vsa ni ustrezno vzdrževana, na več mestih omejitve za urejanje predstavljajo tudi zaščiteni območja in druge omejitve za potrebne vzdrževalne in investicijske posege.

Kljub dragoceni in raznoteri gastronomski dediščini so ta tradicionalna znanja in izročila nepovezana ter številna tudi nezapisana, zato bi jih bilo nujno potrebno zbrati, segmentirati v t.i. lokalno gastronomsko piramido in v skladu s Strategijo razvoja gastronomije Slovenije vzpostaviti učinkovito povezovanje in sodelovanje med pridelovalci in ponudniki lokalno pridelane hrane, ki so sedaj nepovezani.

Na nekaterih območjih je zaznana slabša podoba krajine, zemljišča so zanemarjena, prav tako nekateri objekti in prostori. Območje nima ustrezne lokalne povezanosti na več področjih, predvsem so gospodarski subjekti premalo vključeni v lokalno okolje. Ni povezanih partnerstev za trženje lokalnih pridelkov in izdelkov, neurejeno je področje uskladitve cen znotraj pridelovalcev, velik negativen vpliv ima tudi monopol trgovskega lobija. Nepovezanost se kaže tudi preko nepovezanosti mesta z okolico/s podeželjem (ponudniki). Na podeželju ponudniki, kmetije, pa tudi naselja, niso ustrezno označeni, kar vodi v slabšo gospodarsko situacijo teh območij in gospodarske dejavnosti.

Zaradi neugodne gospodarske situacije je zabeležena slaba kupna moč prebivalstva. Težave so tudi na področju nezmožnosti financiranja in pred-financiranja naložb in drugih projektov za izboljšanje gospodarskega položaja in gospodarske rasti subjektov na območju. Splošne slabosti so zaznane tudi na področju visoke birokracije pri izvajanju novih projektov (prijava in poročanje), ni idej za kakovostne projekte (denar porabljen za strategije, ni rezultatov), zabeleženo je pomanjkanje izvirnih idej za inovativne projekte, kot posledica nezmožnosti prenosa dobrih praks, ni programov za "drugačne" projekte ipd.

Prepoznane slabosti predstavljajo šibkosti, področja, na katerih bi se morale območje izboljšati, oz. področja, kjer je zadevno območje ranljivo. Slabosti običajno ovirajo dolgoročni uspeh, zato jih je potrebno odpraviti, manj intenzivne slabosti pa je potrebno omejiti oz. jih zmanjšati na minimalno raven. Oblikovani ukrepi v strategiji lokalnega razvoja zadevnega območja štirih občin so oblikovani na način, da se bo v obdobju do leta 2020 slabosti omejilo oz. odpravilo.

Priložnosti

Za področje priložnosti se šteje bližino 3. največjega slovenskega mesta. Na območju so vzpostavljene aktivnosti za zagotavljanje ustreznega nivoja varnosti občanov in obiskovalcev na območju. Za območje je značilen pozitiven demografski trend, priseljevanje, žal pa se najdejo prazna stanovanja, pa tudi opuščene kmetije.

Za območje je značilen visok delež mladih izobraženih prebivalcev, pa tudi visok delež drugih izobraženih prebivalcev. Pomembno vlogo v prihodnje bo lahko odigrala tudi gastronomska piramida. Za področje turizma priložnost predstavljajo gostje obeh zdravilišč, kot možen visok pozitivni vpliv na domači turizem.

Ustrezno zbrana in segmentirana gastronomska dediščina območja LAS, oblikovana v ponudbo značilnih jedi in pijač, bi omogočila učinkovito partnersko sodelovanje lokalnih pridelovalcev živil in ponudnikov jedi, s tem pa omogočila učinkovito trženje območja kot prepoznavne gastronomske destinacije in zapolnila pomembno tržno nišo območja LAS.

Na področju gospodarskega razvoja se tudi na tem območju kažejo pozitivni trendi, kot so: trend lokalno pridelane hrane in drugih izdelkov, trend zeliščarstva (zdravilna zelišča, pridelava, nabiranje), trend medicinarstva in čebelarstva, trend skupnega trženja ter s tem dvig prepoznavnosti izven regije in v tujino, trend razvoja povezovalnega turizma, trend eko, zelenega, domačega, pristnega, kmečkega turizma, trend spletnega nastopa akterjev na trgu, trend enodnevnih turistov, trend dostopnega turizma, trend športnega turizma, trend zdravega življenja, trend samooskrbe, trend lokalne pridelave, trend uvajanja novih tehnologij in večnamenska uporaba surovin.

Pomembno je, da se ustrezno prepozna tržne niše in da se na osnovi teh zadovoljuje potrebe trga. Priložnost je v razvoju okolju prijaznih pristopov, programov, storitev in produktov. Velik potencial predstavljajo trajnostni in dostopni turizem ter razvoj inovativnih produktov in trženjskih pristopov. Predmetno območje štirih zadevnih občin ima velik potencial za snovanje ustreznih načrtov projektov za ohranitev zaščitene območij in osveščanje prebivalstva o pomenu teh območij za življenje ogroženih rastlinskih in živalskih vrst in priprava pogojev za vzpostavitev zelenega turizma. Na ta način bi se izvedli inovativni pristopi na področju ohranja in izboljšanja stanja narave in okolja.

V okviru priložnosti smo skupaj z javnostjo identificirali elemente, na katere nimamo vpliva, vendar pozitivno vplivajo na rast in razvoj območja. Izbrane priložnosti zadevnemu območju omogočajo, da lahko še hitreje izkoristi prednosti in le-te lahko delujejo kot vzvod. Izkoristek priložnosti skozi strategijo lokalnega razvoja zadevnega območja štirih občin omogoča, da se v krajšem času lahko naredi bistveno več.

Nevarnosti

V okviru nevarnosti so bile za področje demografije prepoznane naslednje grožnje: mlado prebivalstvo brez ambicij, staranje prebivalstva, beg možganov, dnevne migracije, naselja s funkcijo spalnih naselij. Na območju je zaznana problematika na področju naraščanja brezposelnosti, trenda samozaposlovanja namesto zaposlovanja. Ni zaznanega prenosa znanj med generacijami.

Splošno nevarnost za razvoj območja bolj primerljivega drugim razvitim regijam predstavlja tudi nenehna sprememba zakonodaje, pa tudi medresorsko nesodelovanje, ki zavirata razvoj, pa tudi zapletena birokracija, ki zaustavlja razvoj novih projektov podjetništva. Na drugi strani pa je zaznan neustrezen inšpekcijski nadzor, velik delež dela na črno, pogoste izrabe položajev (statusa).

Nevarnost predstavlja tudi potencialno slabše delovanje LAS (zaradi vpliva zunanjih dejavnikov). Nevarnost predstavljajo tudi neugodne gospodarske razmere, prevelike finančne ovire za začetek in obstoj dejavnosti. Nevarnost predstavljajo tudi konkurenčne destinacije dostopnega turizma, v kolikor na območju LAS ne bomo razvijali novih programov na tem področju.

Odločilno nevarnost predstavljajo tudi naravne nesreče, ekstremni vremenski pojavi (poplave, plazovi, suša, toča), nevarnost plazovitega območja, onesnaženost okolja (zrak, vodni viri) kot grožnja kmetijstvu (pridelava, čebelarstvo), povečanje obsega intenzivnih kmetij, intenzivno kmetovanje, opuščanje kmetijskih zemljišč, razdrobljenost v kmetijstvu, onesnaženost zemljin.

V kolikor na območju LAS ne bomo razvijali prepoznavnih gastronomskih programov in produktov, nevarnost predstavljajo konkurenčne destinacije gastronomskega turizma, saj postaja znotraj doživljajskega turizma gastronomija vse pomembnejši dejavnik, dostikrat presega okvire podpornega dejavnika ponudbe in predstavlja za turista temeljno doživetje potovanja. Na področju gospodarstva predstavljajo nevarnost tudi prodaje strateških podjetij iz domačega lastništva, visok vpliv velikih podjetij. Na drugi strani pa je velika nevarnost tudi vsesplošno nižanje kupne moči.

Nevarnosti predstavljajo potencialne negativne vplive, na katere se nima vpliva. Nevarnostim se je potrebno namreč prilagoditi. Pomembno je, da se nevarnosti zavedamo in da se predvidi odzive oz. reakcije glede na morebitno uresničitev nevarnosti. Nekaj teh je predvidenih tudi glede na ukrepe v strategiji lokalnega razvoja zadevnega območja štirih občin.

7. Podroben opis tematskih področij ukrepanja

LAS Raznolikost podeželja je pri pripravi SLR izhajal iz predhodno znanih tematskih področij ukrepanja (ustvarjanje delovnih mest, razvoj osnovnih storitev, varstvo okolja in ohranjanje narave, večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin), ki so jih organi upravljanja skladov ESRR in EKSRP identificirali kot ključne izzive pri uresničevanju ciljev Evropske unije in reševanju lokalnih razvojnih potreb. Pri tem so bili upoštevani različni aspekti analize, analiza stanja, SWOT analiza in identifikacija prioritet oz. potreb partnerstva, poleg tega pa so bili upoštevani tudi vsi ključni evropski, nacionalni in regionalni strateški dokumenti, ki opredeljujejo razvoj do leta 2020 na različnih področjih: Partnerski sporazum med Slovenijo in Evropsko komisijo, Program razvoja podeželja RS 2014-2020 in Operativni program za izvajanje kohezijske politike 2014-2020.

Na podlagi različnih faz analize, ki so omenjene v predhodnem poglavju, so bile ugotovljene naslednje ključne informacije, ki so podajale izhodišča za nadaljnji izbor deležev zastopanosti posameznih tematskih področij in iz njih izpeljanih ukrepov:

- razvita predelovalna industrija, od tega živilsko predelovalna industrija, kovinsko predelovalna industrija, kemična industrija, grafična industrija in storitvena dejavnost,
- razvita trgovina,
- visok delež zaposlenih in zaposlovanja v trgovini in predelovalni industriji,
- pomembnost zdraviliškega turizma, pa tudi sejemskega, kongresnega in športnega turizma (Mestna občina Celje, Občina Laško),
- povečanje stopnje registrirane brezposelnosti med letoma 2008 in 2014,
- povečanje prebivalstva med letoma 2005 in 2014,
- vzpostavljena partnerstva za skupne aktivnosti na trgu, sicer pa premalo vključenosti gospodarstva v partnerske povezave,
- pomembna prometna lega,
- neurejenost javnega potniškega prometa, neurejenost kolesarskih poti izven strnjjenih naselij,
- visoka gozdnatost območja, tudi proti-erozijske funkcije gozdov,
- visok delež kmetijskih zemljišč v uporabi so travniki in pašniki,
- skrb za področje okolja - ohranjanje in trajnostna raba naravnih virov, skrb za izboljšanje stanja na degradiranih območjih,
- načrtovanje projektov za ohranitev zaščitenih območij in osveščanje prebivalstva o pomenu teh območij za življenje ogroženih rastlinskih in živalskih vrst, priprava pogojev za vzpostavitev zelenega turizma,
- vlaganja v proti-poplavne aktivnosti in proti-plazovne aktivnosti,
- izobraževani sistem je zagotovljen tako na ravni predšolske vzgoje in varstva, osnovnošolske vzgoje, srednješolske vzgoje, višješolske in visokošolske izobrazbe, potekajo pa tudi aktivnosti izobraževanja na področju neformalnega izobraževanja in usposabljanja,
- na območju so zaznane različne ranljive skupine, najbolj potrebni dodatnih socialnih aktivnosti pa so mladi, starejši, ženske in osebe s posebnimi potrebami.

Tematska področja so finančno in odstotkovno razdeljena na naslednji način.

Preglednica 10: Deleži in finančna sredstva po tematskih področjih za SLR

Tematsko področje	Delež	Finančna kvota
TP 1: Ustvarjanje delovnih mest	cca. 37 %	416.491,10 EUR
TP 2: Razvoj osnovnih storitev	cca. 27 %	309.890,55 EUR
TP 3: Varstvo okolja in ohranjanje narave	cca. 23 %	264.092,60 EUR
TP 4: Večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin	cca. 13 %	140.340,04 EUR
Skupaj	100 %	1.130.814,29 EUR

Vir: Podatki glede na izvedene delavnice, vključitev javnosti, udeležbe na dogodkih ministrstev, glede na prejete projektne predloge, vključitev strokovnega mnenja, 2014, 2015.

Odstotkovna razdelitev razpoložljivih sredstev (iz EKSRP in ESRR) za izvajanje operacij je bila določena glede na pet različnih parametrov, ki so:

Parameter 1

Finančna ocena posameznih projektih predlogov/pobud oz. projektov, ki jih je kot predloge oddala širša javnost, ki je bila aktivno vključena v pripravo SLR (preko udeležbe na delavnicah, preko oddaje projektnih predlogov). Prejetih je bilo 89 posameznih pobud, kjer so bile projektne ideje podane skozi

obrazec projektnega predloga, kjer se je določilo tematsko področje, partnerstvo, cilje, aktivnosti, kazalnike, finančni okvir ipd. Skupna vrednost vseh prejetih pobud je znašala 7.507.000,00 EUR.

Parameter 2

Skozi izvedbo štirih delavnic z vključitvijo širše javnosti so bili skozi moderatorske tehnike zbrane informacije, katera tematska področja so javnosti bolj pomembna, za izpeljavo ukrepov in prihodnjih razpisov za razvoj zadevnega območja. Na delavnicah so bile določene hierarhije tematskih področij. Na delavnicah je bilo skupaj zabeleženih 151 glasov javnosti, s katerimi so po tematskih področjih določali zeleno hierarhijo.

Parameter 3

Skozi izvedbo štirih delavnic z vključitvijo širše javnosti so bili skozi moderatorske tehnike zbrane informacije, katere cilje bi določili znotraj opredeljenih tematskih področij za izpeljavo ukrepov in prihodnjih razpisov za razvoj zadevnega območja. Na delavnicah so bile določene hierarhije s strani javnosti določenih ciljev. Na delavnicah je bilo skupaj zabeleženih 59 glasov javnosti, s katerimi so po ciljih glede na tematska področja določali zeleno hierarhijo.

Parameter 4

Društvo »Raznolikost podeželja« kot ključni akter izvajanja in upravljanja lokalnega razvoja v finančni perspektivi 2007-2013 je na podlagi poznavanja območja in preteklih praks določilo hierarhijo tematskih področij, tudi s posameznimi finančnimi deleži glede na navedena tematska področja.

Parameter 5

Neodvisni zunanji strokovnjak, ki je pomagal pri pripravi strategije lokalnega razvoja zadevnega območja, podjetje JHP projektne rešitve d.o.o., je na podlagi vseh preučenih in analiziranih preteklih dokumentov in gradiva ter na podlagi strokovnega mnenja podalo hierarhijo tematskih področij, tudi s posameznimi finančnimi deleži glede na navedena tematska področja.

Ugotovitev razmerja finančnih sredstev po posameznih petih parametrih glede na posamezna tematska področja so predstavljena v tabeli v nadaljevanju.

Preglednica 11: Parametri za določitev končnega deleža finančnih sredstev po tematskih področjih

TP	Parameter 1	Parameter 2	Parameter 3	Parameter 4	Parameter 5	Skupaj
TP 1	42,70 %	33,11 %	40,68 %	35,00 %	33,00 %	36,90 %
TP 2	26,80 %	26,49 %	23,73 %	30,00 %	30,00 %	27,40 %
TP 3	16,20 %	23,18 %	27,12 %	25,00 %	25,00 %	23,30 %
TP 4	14,30 %	17,22 %	8,47 %	10,00 %	12,00 %	12,40 %
Skupaj	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %

Vir: Podatki glede na izvedene delavnice, vključitev javnosti, udeležbe na dogodkih ministrstev, glede na prejete projektne predloge, vključitev strokovnega mnenja, 2014, 2015.

Opomba: TP = tematsko področje.

Deleži ukrepanja posameznih ciljev tematskega področja glede na sklade (EKSRP in ESRR, sklad ESPR ni relevanten za zadevno območje) so predstavljeni v nadaljevanju.

Preglednica 12: Finančne vrednosti glede na sklade po tematskih področjih

Sklad	EKSRP		ESRR	
	Finančna kvota	Delež	Finančna kvota	Delež
Tematsko področje				
TP 1: Ustvarjanje delovnih mest	0,00	0,00 %	416.491,10	36,83 %
TP 2: Razvoj osnovnih storitev	309.890,55	27,40 %	0,00	0,00 %
TP 3: Varstvo okolja in ohranjanje narave	225.000,00	19,90 %	39.092,60	3,45 %
TP 4: Večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin	0,00	0,00 %	140.340,04	12,42 %
Skupaj	534.890,55	47,30 %	595.923,74 EUR	52,70 %

Vir: Podatki glede na izvedene delavnice, vključitev javnosti, udeležbe na dogodkih ministrstev, glede na prejete projektne predloge, 2014, 2015.

Opomba: TP = tematsko področje.

Glavni sklad predmetne SLR je EKSRP.

Za uspešen razvoj predmetnega območja LAS na podlagi predstavljenih nalog, ciljev, kazalnikov in ukrepov je predvideno učinkovito sodelovanje javnega sektorja in gospodarstva na lokalni in regijski ravni z namenom učinkovite izvedbe izbranih projektov.

LAS je sestavljena po načelu tripartitnosti iz predstavnikov javnega sektorja, civilne družbe in zasebnega sektorja, s ciljem uresničevanja skupnih interesov na področju razvoja podeželja. LAS sestavljajo predstavniki:

- javnega sektorja (občine, javni zavodi in druge javne institucije),
- ekonomskega sektorja (podjetniki, podjetja, kmetje podjetniki in druge ekonomske institucije) ter
- zasebnega sektorja (zainteresirani posamezniki, kmetje, kmečke žene in mladi, predstavniki nevladnih organizacij in drugi predstavniki civilne družbe).

Na podlagi zgoraj navedenih akterjev je moč pričakovati nastanek multiplikacijskih učinkov na lokalni razvoj, in sicer pri vseh štirih tematskih področjih (ustvarjanje delovnih mest, razvoj osnovnih storitev, varstvo okolja in ohranjanje narave, večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin). Npr., novo ustvarjeno delavno mesto, bi povzročilo pozitivne učinke na ranljive skupine, kot so v tem primeru brezposelni oz. nezaposleni. Novo delovno mesto bi nastalo zaradi učinkovitega, uspešnega in tržno naravnane gospodarstva lokalnih subjektov, ki bo za svoje delovanje uporabljalo ekološko pridelane ali energetsko učinkovite materiale in surovine.

Prednostne naloge, cilji, kazalniki in ukrepi so razporejeni po posameznih tematskih področjih ukrepanja:

Ustvarjanje delovnih mest

V okviru tematskega področja 1 – ustvarjanje delovnih mest je na podlagi analize stanja lokalnih potreb identificirano, da se na območju zadevnih štirih občin kaže **problematika na področju pomanjkanja delovnih mest**. Identificirane priložnosti za zmanjševanje problematike brezposelnosti, nezaposlenosti, tudi zaradi dolgo trajajoče gospodarske krize, se odražajo na naslednjih področjih:

- gospodarska dejavnost, razvoj podjetništva,
- zeleni turizem,
- socialne inovacije,
- samooskrba, kulinarika, gastronomija,
- kmetijstvo, pridelava in predelava,
- dodatne, dopolnilne, diverzificirane in nekmetijske dejavnosti na kmetijah,
- spodbujanje pivovarstva in zeliščarstva,
- razvoj dodane vrednosti na področju kulturne in naravne dediščine,
- permakulturno kmetijstvo,
- fitoremediacija zemljin, sanacija kmetijskih zemljišč,
- ekoremediacija,
- apiterapija, ekologija,
- trajnostni razvoj,
- naravovarstveno in okoljsko področje,
- aktivno preživljanje prostega časa, rekreacija, šport,
- prireditvena dejavnost,
- usposabljanje in izobraževanje,
- trženje, promocija.

Na teh področjih se torej kažejo možnosti za ohranjanje oz. povečanje delovnih mest, tako so za tematsko področje izpeljani naslednji cilji:

- **Spodbujanje podjetniške aktivnosti na podeželju** (spodbujene bodo dejavnosti, ki zagotavljajo ohranitev ali povečanje delovnih mest v organizacijah glede na izhodiščne pogoje, ki so že vzpostavljeni),
- **Spodbujanje povezovanja med razvojnimi partnerstvi** (oblikovane bodo mreže lokalnih akterjev za skupne aktivnosti),
- **Usposabljanja in izobraževanja v podjetništvu in kmetijstvu** (krepljena bodo znanja z usposabljanjem in izobraževanjem podjetnikov, kmetovalcev in drugih organizacij).

Z zgoraj zastavljenimi cilji in ukrepi se bo spodbujal razvoj endogenih razvojnih potencialov (tako s področja turizma, lesarstva, kmetijstva, naravnih virov) in na podlagi inovativnosti spodbujala krepitev človeških virov (spodbujanje podjetniške miselnosti, usposabljanje, dvig poklicnih kompetenc, itd.) ter nastajanje novih delovnih mest.

Vsi predstavljeni cilji in ukrepi bodo vplivali na izvedbo določenih projektov, ki se bodo izvajali v urbanih območjih LAS: naselja Laško, Štore, Vojnik, Rimske Toplice, Frankolovo in Nova Cerkev, in ki bodo v celoti financirani s sredstvi ESRR. Zagotavljanje delovnih mest na urbanih območjih bo omogočena s pospeševanjem iniciativ »od spodaj navzgor« z inovativnimi organizacijskimi oblikami. Podprte bodo aktivnosti za povečanje podjetnosti in inovativnosti, ki bodo kot rezultat vzpostavile formalne in neformalne mreže za spodbujanje konkurenčnosti gospodarskega sektorja, razvoj ponudbe lokalnih proizvodov in storitev ter oživljanje jeder urbanih središč območja.

Razvoj osnovnih storitev

V okviru tematskega področja 2 – razvoj osnovnih storitev je na podlagi analize stanja lokalnih potreb identificirano, da se na območju zadevnih štirih občin kaže **problematika na področju zagotovitve ustrezne in zadostne infrastrukturne opremljenosti**. Identificirane priložnosti za zagotovitev lokalnih infrastrukturnih pogojev in lokalnih osnovnih storitev, se odražajo na naslednjih področjih:

- infrastruktura za občane:
  - o rekreacijske in športne površine (tudi za ranljive skupine),
  - o površine za preživljanje prostega časa v naravi, na prostem,
  - o komunalna infrastruktura in biološki pristopi k čiščenju odpadnih voda,
  - o ureditev vaških središč,
  - o prireditvena infrastruktura,
  - o izobraževalna infrastruktura,
  - o zgodovinska infrastruktura,
- infrastruktura kot pogoj za razvoj gospodarskih dejavnosti:
  - o zeleni turizem,
  - o gradovi, muzeji,
  - o sakralna dediščina,
  - o poslovni prostori,
  - o parkirišča in območja za počitek,
  - o čebelnjak, kašča,
  - o tematska pot,
  - o dejavnosti na ribniku,
  - o inovativne prenočitvene zmogljivosti v naravi,
  - o dejavnost tradicionalnih obrti.

Na teh področjih se torej kažejo možnosti za uresničitev potenciala rasti in spodbujanja trajnosti podeželskih območij, tudi kot predpogoj za inovacije in nadaljnji razvoj lokalnega okolja. Za tematsko področje je izpeljan cilj:

- **izboljšanje pogojev za zagotavljanje visoke kakovosti življenja in razvitosti območja primerljivega drugim regijam** (spodbujena bodo vlaganja v zagotovitev ustrezne infrastrukture kot pogoj za kakovostno življenje in razvitost območja primerljivega drugim regijam).

Varstvo okolja in ohranjanje narave

V okviru tematskega področja 3 – varstvo okolja in ohranjanje narave je na podlagi analize stanja lokalnih potreb identificirano, da se na območju zadevnih štirih občin kaže **problematika na področju neustrezne kontrole negativnih vplivov na naravo in okolje**. Identificirane priložnosti za ohranjanje ali izboljšanje stanja naravnega okolja in prilagajanje podnebnim spremembam, se odražajo na naslednjih področjih:

- ohranjanje stanja narave in okolja ter biotske raznovrstnosti:
  - o naravo-varstvo in zeliščarstvo,
  - o travniški sadovnjaki,
  - o kmetijstvo, gozdarstvo na način permakulture,
  - o družbeno odgovorno gospodarjenje z okoljem,
  - o kmetijstvo in gastronomija,
  - o naravna in kulturna dediščina in skrb za naravo in okolje, naravne habitate,
- izboljšanje stanja narave in okolja:
  - o fitomerediacija zemljin, sanacija kmetijskih zemljišč,
  - o razvojne priložnosti ohranjanja narave in varstva okolja, naravnih danosti,

- ponovna uporaba odpadkov,
- ekomerediacija,
- čebelarstvo in alternativni oprashaevalci.

Na teh področjih se torej kažejo možnosti za izvajanje okoljsko naravnanih operacij, s čimer se prispeva k varstvu okolja, ohranjanju narave in naravnih danosti. Predvidena so tudi povezovanja s strokovnimi organizacijami, kot so ZRSVN, KGZS, ERTC, EKO-TCE, Enota CPU, Zavod za gozdove Slovenije, STIK Laško idr. Za tematsko področje je izpeljan cilj:

- **Ohranjanje ali izboljšanje stanja naravnega okolja in prilagajanje podnebnim spremembam** (spodbujen bo razvoj inovativnih pristopov in modernih praks za izboljšanje ali ohranjanje stanja narave in okolja ter izvedene bodo aktivnosti ozaveščanja o pomenu varovanja okolja in sobivanja z naravo).

Obenem bodo vsi predstavljeni cilji in ukrepi vplivali na izvedbo določenih projektov, ki se bodo izvajali tudi v urbanih območjih LAS, ki so: Laško, Štore, Vojnik, Rimske Toplice, Frankolovo in Nova Cerkev. Spodbujane bodo skupnostne oblike za aktivno izboljšanje stanja okolja, podpore ustanavljanju nizko-ogljčnih skupnosti na področju turističnih kooperativ, izobraževanja in usposabljanja za dvig ozaveščenosti prebivalstva in ustvarjanje zelenih delovnih mest.

Večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin

V okviru tematskega področja 4 – večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin je na podlagi analize stanja lokalnih potreb identificirano, da se na območju zadevnih štirih občin kaže **problematika, da ni skrbi za aktivacijo in vključitev ranljivih skupin**. Identificirane priložnosti za povečanje družbene povezanosti in socialne vključenosti vseh skupin prebivalstva, se odražajo na naslednjih področjih:

- mladi:
  - aktivacija mladih brez zaposlitve
  - varstvo otrok, socialno-varstvene storitve,
  - mentorstva, medgeneracijsko sodelovanje,
  - učilnice na prostem, učni poligoni,
  - zdravo prehranjevanje otrok v socialno-varstvenih in izobraževalnih ustanovah,
  - povezovanje otrok z Naturo 2000 in drugimi danostmi območja,
  - prometna varnost za otroke,
- starejši in ostareli:
  - aktivno staranje,
  - vseživljenjsko izobraževanje,
  - aktivno preživljanje starosti,
- osebe s posebnimi potrebami:
  - dostopni turizem,
  - prometna varnost za osebe s posebnimi potrebami,
- ženske:
  - podjetniško usposabljanje.

Na teh področjih se torej kažejo možnosti za izvajanje novih programov aktivnega vključevanja ranljivih skupin in programov izobraževanj in usposabljanj za ranljive skupine. Na območju so najbolj problematično zastopane naslednje ranljive skupine: mladi, starejši, osebe s posebnimi potrebami in ženske. Za tematsko področje je izpeljan cilj:

- **Povečanje družbene povezanosti in socialne vključenosti vseh skupin prebivalstva** (razviti, izvedeni in promovirano bodo programi aktivnega vključevanja ranljivih socialnih skupin v družbo ter spodbujena bo medgeneracijska solidarnost in sodelovanje preko aktivnosti izobraževanja/usposabljanja).

Obenem bodo vsi predstavljeni cilji in ukrepi vplivali na izvedbo določenih projektov, ki se bodo izvajali tudi v urbanih območjih LAS in bodo v celoti financirani s sredstvi ESRR. Spodbujanje aktivnosti na področju javnih storitev v splošnem interesu s prenosom na podjetniško upravljanje. Za delo z mladimi, starostniki, ženskami in gibalno oviranimi bo potrebno ustanoviti inovativna partnerstva za medgeneracijske kooperative in spodbujanje deinstucionalizacije. Podprte bodo tudi aktivnosti, ki bodo zmanjšale tveganje za nastajanje revščine in povečanje kakovosti življenja v urbanih območjih, kot so spodbujanje zdravega in aktivnega življenjskega sloga pri ranljivih skupinah s spodbujanjem programov socialnega vključevanja in povečanjem dostopa za vse do ključnih objektov, storitev in informacij.

8. Opis in način doseganja ter zasledovanja horizontalnih ciljev Evropske unije

Ob pripravi SLR štirih občin je bila preverjena usklajenost razvojnih potreb območja glede na cilje krovnih strateških in programskih dokumentov za programsko obdobje 2014-2020. SLR je skladna:

- z Uredbo o spremembah in dopolnitvah Uredbe o izvajanju lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, v programskem obdobju 2014–2020, saj SLR upošteva vsa določila uredbenega okvira in podpornih dokumentov,
- z 9. tematskim ciljem Partnerskega sporazuma med Slovenijo in Evropsko komisijo za obdobje 2014-2020, saj bodo skozi ukrepe spodbujeni projekti, ki bodo spodbujali socialno vključevanje na podeželju; poleg tega je SLR usklajena s celotnim pristopom k teritorialnemu razvoju, in sicer z izvajanjem lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, saj bodo projekti izbrani skozi ukrepe osredotočeni na izpolnjevanje ciljev identificiranih iz analize stanja in potreb lokalnih območij,
- s 5. težiščem ukrepanja Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014-2020, saj bodo skozi ukrepe spodbujeni projekti, ki bodo zagotavljali vzpostavitev novih delovnih mest, povezanih s skrbjo za okolje in naravo, za realizacijo pa se bo poiskalo tudi projekte, ki bodo zagotavljali skladen in vzdržan razvoj podeželja z izkoristkom lokalnih endogenih potencialov območja; projekti izpeljani skozi ukrepe prispevajo tudi k 6. prednostni nalogi 5. člena Uredbe 1305/2013/EU oz. k ciljem 6. člena Uredbe CLLD, saj so v SLR načrtovane aktivnosti za spodbujanje socialne vključenosti, zmanjševanja revščine ali kakršnikoli diskriminaciji in gospodarskega razvoja podeželskih območij s poudarkom na področjih: zmanjševanje regionalnih razvojnih razlik, gospodarski razvoj območij, pospeševanju lokalnega razvoja podeželskih območij, spodbujanje diverzifikacije, ustanavljanju in razvoju malih podjetij in ustvarjanju novih delovnih mest, ohranjanje narave, varstva okolja, kulturne dediščine, kulturne krajine in njenih elementov ipd.,
- s 5. prednostno naložbo v okviru 9. prednostne osi Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike za obdobje 2014-2020, saj bodo skozi ukrepe spodbujeni tisti projekti, ki so bili identificirani kot potrebni za realizacijo skozi analizo stanja in druge aktivnosti v povezavi oblikovanja razvojne vizije, ciljev in ukrepov združenega zadevnega območja štirih občin; projekti izpeljani skozi ukrepe za doseg ciljev SLR območja štirih občin prispevajo tudi k 4. prednostni naložbi unije,
- z Regionalnim razvojnim programom Savinjske regije za obdobje 2014-2020 (usklajenost s cilji, razvojnimi področji, vizijo),
- z Območnim razvojnim programom Osrednje Celjsko 2014-2020 (usklajenost z vizijo, s prednostnimi prioritetami),
- s Strategijo razvoja gospodarstva Mestne občine Celje 2014-2020 (usklajenost s strateškimi in specifičnimi cilji),
- z načrti razvojnih programov občin (projekti občin so umeščeni v NRP),
- s Strategijo razvoja in trženja turizma za Občino Laško 2020 (usklajenost z vizijo, strateškim razvojnim in trženjskim modelom).
- z Dolgoročno razvojno strategijo občine Vojnik za obdobje 2010-2020 (usklajenost z vizijo, z dolgoročnimi strateškimi cilji).

V SLR so vključeni vidiki vseh horizontalnih ciljev Evropske unije:

Blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje: V okviru problemskega področja Negativni vplivi na naravo in okolje je predviden cilj Ohranjanje in izboljšanje stanje narave in okolja. Znotraj ukrepa bodo spodbujeni ukrepi v Spodbujanje razvoja inovativnih pristopov za ohranjanje in izboljšanje stanje narave in okolja in Izvajanje aktivnosti ozaveščanja o pomenu varovanja okolja in sobivanja z naravo, izvedene bodo tudi operacije ozaveščanja o podnebnih spremembah in prilagajanju nanje.

Okolje: V okviru problemskega področja Negativni vplivi na naravo in okolje se predvidevajo ozaveščevalne, obveščevalne pa tudi promocijske operacije skrbi za okolje, zmanjševanje onesnaževanja okoljskih elementov in za sonaravno raba endogenih potencialov. Posreden učinek operacij bo tudi vzdrževanje naravnih pogojev za ohranitev živalskih in rastlinskih vrst.

Inovacije: Ukrepi načrtovani v okviru SLR se bodo v sklopu vseh štirih tematskih področij zavzemali za inovativne pristope, s čimer bo imel prihodnji lokalni razvoj omogočeno hitrejšo rast in razvoj oz. umestitev bolj primerljivo ostalim lokalnim območjem v Sloveniji. Inovativnost bo izkazana skozi: oblikovanje partnerstev, izvajanje aktivnosti, določanje kazalnikov, učinkov in rezultatov ipd.

Operacije, izvedene v okviru SLR, bodo omogočile razvoj struktur in dejavnosti, v katere se bodo lahko enakovredno vključevali vsi zainteresirani, ne glede na versko, etično ali rasno pripadnost. Pri kakršnikoli odločitvah ali delu se bo upoštevalo enakost med spoloma in vključevanje oseb s posebnimi potrebami oz. enakimi možnostmi za vse. Operacije, izvedene v okviru SLR, bodo upoštevale horizontalni cilj Spodbujanje enakosti moških in žensk ter nediskriminacija. Zgoraj navedeni horizontalni

cilji Evropske unije bodo upoštevani v oblikovanju meril za ocenjevanje projektov, saj bodo operacije, usmerjene k doseganju horizontalnih ciljev, dosegle višje število točk.

9. Opis SLR in njenih ciljev vključno z določitvijo mejnikov in ciljnih vrednosti kazalnikov

Na podlagi identificiranih potreb, ki izhajajo iz analize stanja in SWOT analize in ki prispevajo k uresničevanju Strategije Evropa 2020 in posameznih skladov, iz katerih se financira SLR so določeni glavni cilji.

Preglednica 13: Določitev glavnih ciljev po tematskih področjih glede na prepoznano problematiko

TP	Potrebe/problematika	Glavni cilji
TP 1:	Pomanjkanje delovnih mest	1.1. Spodbujanje podjetniške aktivnosti na podeželju
		1.2. Spodbujanje povezovanja med razvojnimi partnerstvi
		1.3. Usposabljanja in izobraževanja v podjetništvu in kmetijstvu
TP 2:	Ni infrastrukturnih pogojev	2.1. Izboljšanje pogojev za zagotavljanje visoke kakovosti življenja in razvitosti območja primerljivega drugim regijam
TP 3:	Negativni vplivi na naravo in okolje	3.1. Ohranjanje ali izboljšanje stanja naravnega okolja in prilagajanje podnebnim spremembam
TP 4:	Ni skrbi za aktivacijo in vključitev ranljivih skupin	4.1. Povečanje družbene povezanosti in socialne vključenosti vseh skupin prebivalstva

Vir: Podatki glede na izvedene delavnice, vključitev javnosti, udeležbe na dogodkih ministrstev, glede na prejete projektne predloge, 2014, 2015.

Opomba: TP = tematsko področje.

TP 1: Pomanjkanje delovnih mest - Glavni cilj: 1.1. Spodbujanje podjetniške aktivnosti na podeželju:

Opredejeni cilj izhaja iz potrebe po zagotovitvi podjetniške aktivnosti v gospodarskih subjektih, na kar ugodno vpliva ugodna geografska lega območja, razvito podjetništvo, obrtništvo, družinsko podjetništvo, razvito kmetijstvo (tudi ekološko kmetijstvo), razvito pivovarstvo in hmeljarstvo, zeliščarstvo, čebelarstvo, itd. V sklopu Glavnega cilja 1.1. je predviden nastanek 3 novih delovnih mest do 31.12.2023, financiranih iz ESRR sklada. Vsebinsko in finančno bo cilj usmerjen na urbana območja, ki so: Laško, Štore, Vojnik, Rimske Toplice, Frankolovo in Nova Cerkev.

TP 1: Pomanjkanje delovnih mest - Glavni cilj: 1.2. Spodbujanje povezovanja med razvojnimi partnerstvi:

Cilj je določen na podlagi prisotnosti želja lokalnih deležnikov za povezovanje, ki bi jim pomenilo večje ugodnosti za nastop na trgu. Iz tega bi lahko nastale številne koristi, kot so vzpostavitev pogojev za ohranitev ali povečanje delovnih mest in s tem zmanjšanje trenda povečanja brezposelnosti in delovne neaktivnosti na območju LAS. V sklopu Glavnega cilja 1.2. je predvidenih 5 vzpostavljenih partnerstev za skupne aktivnosti do 31.12.2023, financiranih iz ESRR sklada. Vsebinsko in finančno bo cilj usmerjen na urbana območja, ki so: Laško, Štore, Vojnik, Rimske Toplice, Frankolovo in Nova Cerkev.

Tematsko področje »Ustvarjanje delovnih mest« bo financirano iz ESRR sklada. Gre za ukrep spodbujanje podjetniških aktivnosti in inovativnih razvojnih partnerstev. V okviru tega ukrepa se pričakuje podpora aktivnostim za povečanje podjetnosti, ustvarjalnosti in inovativnosti ter aktivnosti, ki bodo prispevale k ustvarjanju pogojev za izvajanje podjetniških iniciativ.

TP 1: Pomanjkanje delovnih mest - Glavni cilj: 1.3. Usposabljanja in izobraževanja v podjetništvu in kmetijstvu:

Izkazuje se potreba po izvedbi programov izobraževanja in usposabljanja za večjo podjetnost podjetnikov, kmetovalcev in drugih akterjev, ki se ukvarjajo s pridobitno dejavnostjo. V sklopu Glavnega cilja 1.3. so predvideni 4 izvedeni programi usposabljanj in izobraževanj za podjetnike, kmetovalce in druge organizacije do 31.12.2023, financirani iz ESRR sklada. Vsebinsko in finančno bo cilj usmerjen na urbana območja, ki so: Laško, Štore, Vojnik, Rimske Toplice, Frankolovo in Nova Cerkev.

TP 2: Ni infrastrukturnih pogojev - Glavni cilj: 2.1. Izboljšanje pogojev za zagotavljanje visoke kakovosti življenja in razvitosti območja primerljivega drugim regijam:

Predvidevajo se manjše infrastrukturne naložbe (ureditev vaških središč, prireditvena, izobraževalna, zgodovinska, komunalna in rekreacijska infrastruktura, itd.), ki bodo omogočale kvalitetnejše življenje in preskrbljenost z vzpostavljeno osnovno infrastrukturo primerljivo drugim regijam. V sklopu Glavnega

cilja 2.1. je predvidenih 7 zaključenih operacij vlaganj v ustrezno infrastrukturo (socialno, kulturno, rekreacijsko, komunalno, vaško) do 31.12.2023, financiranih iz EKSRP sklada.

TP 3: Negativni vplivi na naravo in okolje - Glavni cilj 3.1. Ohranjanje ali izboljšanje stanja naravnega okolja in prilagajanje podnebnim spremembam:

V sklopu predmetnega cilja so predvideni inovativni pristopi na področju ohranjanja in izboljšanja stanja narave in okolja, ki se bodo kazali skozi dosego cilja ohranjanja naravnih in kulturnih danosti, preprečevanja onesnaženosti okolja, varčevanja z energijo, povečanja odgovornosti do okolja in uvajanja obnovljivih virov. V sklopu Glavnega cilja 3.1. je predvidenih 6 zaključenih operacij za izboljšanje ali ohranjanje stanja narave in okolja ter 2 zaključeni operaciji za prilagajanje podnebnim spremembam do 31.12.2023. Zgoraj navedenih 6 operacij bo financiranih iz EKSRP sklada, preostali 2 operaciji pa iz ESRR sklada. Vsebinsko in finančno bo cilj, ki zajema izvedbo 2 operacij za prilagajanje podnebnim spremembam, usmerjen na urbana območja, ki so: Laško, Štore, Vojnik, Rimske Toplice, Frankolovo in Nova Cerkev.

Tematsko področje »Varstvo okolja in ohranjanje narave« bo delno financirano tudi iz ESRR sklada. Gre za ukrep izboljšanja stanja okolja. v okviru tega ukrepa se pričakuje podpora aktivnostim, ki bodo poleg izboljšanja stanja okolja prispevale tudi k zmanjševanju emisij toplogrednih plinov ter k podpori ustanavljanju nizkoogljičnih skupnosti in skupnosti brez odpadkov.

TP 4: Ni skrbi za aktivacijo in vključitev ranljivih skupin - Glavni cilj 4.1. Povečanje družbene povezanosti in socialne vključenosti vseh skupin prebivalstva:

V sklopu predmetnega cilja je predvideno, da se v obdobju do leta 2020 načrtuje izvedba aktivnosti razvoja, izvajanja in promoviranja programov aktivnega vključevanja ranljivih skupin prebivalstva iz ranljivih skupin v družbo (npr. programi za mlade do 30 let, starejše od 50 let, brezposelne, itd.). V sklopu Glavnega cilja 4.1. je predvidenih 6 zaključenih programov aktivnega vključevanja ranljivih skupin in 2 zaključena programov izobraževanj / usposabljanj za ranljive skupine do 31.12.2023, financiranih iz ESRR sklada. Vsebinsko in finančno bo cilj usmerjen na urbana območja, ki so: Laško, Štore, Vojnik, Rimske Toplice, Frankolovo in Nova Cerkev.

Tematsko področje »Večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin« bo financirano iz ESRR sklada. Gre za ukrep krepitve sodelovanja z institucionalnim okolje za povečanje socialne vključenosti. V okviru tega ukrepa se pričakuje podpora aktivnostim, ki bodo prispevale k aktivaciji deležnikov v povezavi z institucionalnim okoljem v navezavi na obstoječo socialno infrastrukturo na lokalni in regionalni ravni za namen povečanja socialne vključenosti.

Kot osnova za določitev glavnih ciljev se je opredelila tudi **razvojna vizija območja**, ideja, kaj se želi z izvajanjem aktivnosti CLLD doseči, na katero s tematiko nato odgovarjajo glavni cilji, ki se glasi: **Uresničene lokalne razvojne potrebe območja skozi urejeno osnovno infrastrukturo, z aktivnostmi za ohranjanje naravne in druge dediščine, z zagotovitvijo produktov za ranljive skupine ter vzpostavljenimi novimi delovnimi mesti na različnih področjih ukrepanja.**

Za določitev glavnih ciljev je bila **upoštevana intervencijska logika**, saj so bili za določitev glavnih ciljev pred tem preučene in opredeljene naslednje tematike:

- problematika območja, problemsko področje, problemi in težave,
- potrebe prebivalstva, akterjev na gospodarskem in kmetijskem področju, akterji drugih organizacij, potrebe obiskovalcev oz. turistov,
- razvojna vizija (ujemanje),
- preveritev trajnosti,
- vključitev inovativnosti,
- ocena okoljskih učinkov,
- preveritev morebitnega možnega dvojnega financiranja in izključitev takšnih ukrepov, ipd.

Sledila je **faza oblikovanja, določitve in opredelitve hierarhije glavnih ciljev**, ki so jasni in merljivi, upoštevani so bili različni aspekti:

- analiza razvojnih potreb in možnosti območja LAS,
- mnenja širše javnosti z udeležbe na delavnicah,
- zaključki iz SWOT analize,
- izkušnje in prakse iz izvajanja razvoja lokalnega območja iz finančne perspektive 2007-2013,
- mnenja strokovnih in drugih organizacij, ki so se vključile v novi LAS ipd.

Na podlagi določitve glavnih ciljev po tematskih področjih glede na prepoznano problematiko, smo izdelali hierarhijo ciljev, in sicer:

Preglednica 14: Določitev glavnih ciljev po tematskih področjih glede na prepoznano problematiko

TP	Potrebe/problematika	Glavni cilji	Finančni okvir
TP 2:	Ni infrastrukturnih pogojev	2.1. Izboljšanje pogojev za zagotavljanje visoke kakovosti življenja in razvitosti območja primerljivega drugim regijam	309.890,55
TP 3:	Negativni vplivi na naravo in okolje	3.1. Ohranjanje ali izboljšanje stanja naravnega okolja in prilagajanje podnebnim spremembam	264.092,60
TP 1:	Pomanjkanje delovnih mest	1.2. Spodbujanje povezovanja med razvojnimi partnerstvi	179.091,67
TP 1:	Pomanjkanje delovnih mest	1.1. Spodbujanje podjetniške aktivnosti na podeželju	149.256,14
TP 4:	Ni skrbi za aktivacijo in vključitev ranljivih skupin	4.1. Povečanje družbene povezanosti in socialne vključenosti vseh skupin prebivalstva	140.340,04
TP 1:	Pomanjkanje delovnih mest	1.3. Usposabljanja in izobraževanja v podjetništvu in kmetijstvu	88.143,29
/	SKUPAJ (EKSRP + ESRR)		1.380.814,29

Vir: Podatki glede na izvedene delavnice, vključitev javnosti, udeležbe na dogodkih ministrstev, glede na prejete projektne predloge, 2014, 2015.

Opomba: TP = tematsko področje.

Najvišje finančno rangiran cilj je 2.1. Izboljšanje pogojev za zagotavljanje visoke kakovosti življenja in razvitosti območja primerljivega drugim regijam, ki spada pod tematsko področje 2 in znaša 309.890,55 EUR. V celoti se bo financiral iz EKSRP.

Drugi najvišje finančno rangiran cilj je 3.1. Ohranjanje ali izboljšanje stanja naravnega okolja in prilagajanje podnebnim spremembam, ki spada pod tematsko področje 3, znaša 264.092,60 EUR in bo financiran iz dveh skladov (EKSRP in ESRR), in sicer:

- Ukrep: Spodbujanje razvoja inovativnih pristopov in modernih praks za izboljšanje ali ohranjanje stanja narave in okolja, v vrednosti 225.000,00 EUR iz EKSRP sklada;
- Ukrep: Izvajanje aktivnosti ozaveščanja o pomenu varovanja okolja in sobivanja z naravo, v vrednosti 39.092,60 EUR iz ESRR sklada.

Naslednji finančno rangiran cilj je 1.2. Spodbujanje povezovanja med razvojnimi partnerstvi, ki spada pod tematsko področje 1 in znaša 179.091,67 EUR. V celoti se bo financiral iz ESRR.

Četrti najvišje finančno rangiran cilj je 1.1. Spodbujanje podjetniške aktivnosti na podeželju, ki spada pod tematsko področje 1 in znaša 149.256,14 EUR. V celoti se bo financiral iz ESRR.

Peti najvišje finančno rangiran cilj je 4.1. Povečanje družbene povezanosti in socialne vključenosti vseh skupin prebivalstva, ki spada pod tematsko področje 4 in znaša 140.340,04 EUR. V celoti se bo financiral iz ESRR.

Zadnji oz. najnižje finančno rangiran cilj je 1.3. Usposabljanja in izobraževanja v podjetništvu in kmetijstvu, ki spada pod tematsko področje 1 in znaša 88.143,29 EUR. V celoti se bo financiral iz ESRR.

Operacije, ki se bodo izvajale s sklopu tematskega področja 3 »Varstvo okolja in ohranjanje narave« bodo pozitivno vplivale na okolje, saj bodo s svojimi ukrepi zmanjševale negativne vplive na okolje. Ukrepi, ki se bodo izvajali v sklopu predmetnega tematskega področja so ohranjanje stanja narave ter biotske raznovrstnosti (npr. naravo-varstvo in zeliščarstvo, poudarek na travniških sadovnjakih, kmetijstvo, gozdarstvo na način permakulture, družbeno odgovorno gospodarjenje z okoljem, kmetijstvo in gastronomija, skrb za naravno in kulturno dediščino in skrb za naravo in okolje, naravni habitati, itd.) in izboljšanje stanja narave in okolja (npr. fitoremediacija zemljin, sanacija kmetijskih zemljišč, razvojne priložnosti ohranjanja narave in varstva okolja, naravne danosti, ponovna uporaba odpadkov, ekoremediacija, itd.). Operacije v sklopu ostalih tematskih področij ne bodo imele negativnih vplivov na okolje.

Preglednica 15: Prikaz identificiranih potreb, ukrepov, ciljev in kazalnikov

Potrebe / Pomanjkljivosti	Ukrepi	Cilji	Kazalniki
Pomanjkanje delovnih mest	Spodbujanje dejavnosti, ki zagotavljajo ohranitev ali povečanje delovnih mest v organizacijah glede na izhodiščne pogoje, ki so že vzpostavljeni	Spodbujanje podjetniške aktivnosti na podeželju	Število ustvarjenih delovnih mest
	Oblikovanje mrež lokalnih akterjev za skupne aktivnosti	Spodbujanje povezovanja med razvojnimi partnerstvi	Število vzpostavljenih partnerstev za skupne aktivnosti
	Krepitev znanj z usposabljanjem in izobraževanjem podjetnikov, kmetovalcev in drugih organizacij	Usposabljanja in izobraževanja v podjetništvu in kmetijstvu	Število izvedenih programov usposabljanj in izobraževanj za podjetnike, kmetovalce in druge organizacije
Ni infrastrukturnih pogojev	Spodbujanje vlaganj v zagotovitev ustrezne infrastrukture kot pogoj za kakovostno življenje in razvitost območja primerljivega drugim regijam	Izboljšanje pogojev za zagotavljanje visoke kakovosti življenja in razvitosti območja primerljivega drugim regijam	Število zaključenih operacij v ustrezno infrastrukturo (socialno, kulturno, rekreacijsko, komunalno, vaško)
Negativni vplivi na naravo in okolje	Spodbujanje razvoja inovativnih pristopov in modernih praks za izboljšanje ali ohranjanje stanja narave in okolja	Ohranjanje ali izboljšanje stanja naravnega okolja in prilagajanje podnebnim spremembam	Število zaključenih operacij za izboljšanje ali ohranjanje stanja narave in okolja
	Izvajanje aktivnosti ozaveščanja o pomenu varovanja okolja in sobivanja z naravo	Ohranjanje ali izboljšanje stanja naravnega okolja in prilagajanje podnebnim spremembam	Število zaključenih operacij za prilagajanje podnebnim spremembam
Ni skrbi za aktivacijo in vključitev ranljivih skupin	Razvoj, izvajanje in promoviranje programov aktivnega vključevanja ranljivih socialnih skupin v družbo	Povečanje družbene povezanosti in socialne vključenosti vseh skupin prebivalstva	Število zaključenih programov aktivnega vključevanja ranljivih skupin
	Spodbujanje medgeneracijske solidarnosti in sodelovanja preko aktivnosti izobraževanja/usposabljanja		Število zaključenih programov izobraževanj/usposabljanj za ranljive skupine

Vir: Podatki glede na izvedene delavnice, vključitev javnosti, udeležbe na dogodkih ministrstev, glede na prejete projektne predloge, 2014, 2015.

V sklopu kazalnika »Število ustvarjenih delovnih mest« je predviden nastanek 3 novih delovnih mest do 31.12.2023, financiranih iz ESRR sklada. Vsebinsko in finančno bo kazalnik usmerjen na urbana območja, ki so: Laško, Štore, Vojnik, Rimske Toplice, Frankolovo in Nova Cerkev.

V sklopu kazalnika »Število vzpostavljenih partnerstev za skupne aktivnosti« je predviden nastanek 5 novih partnerstev za skupne aktivnosti do 31.12.2023, financiranih iz ESRR sklada. Vsebinsko in finančno bo kazalnik usmerjen na urbana območja, ki so: Laško, Štore, Vojnik, Rimske Toplice, Frankolovo in Nova Cerkev.

V sklopu kazalnika »Število izvedenih programov usposabljanj in izobraževanj za podjetnike, kmetovalce in druge organizacije« so predvideni 4 izvedeni programi usposabljanj in izobraževanj za podjetnike, kmetovalce in druge organizacije do 31.12.2023, financirani iz ESRR sklada. Vsebinsko in finančno bo kazalnik usmerjen na urbana območja, ki so: Laško, Štore, Vojnik, Rimske Toplice, Frankolovo in Nova Cerkev.

V sklopu kazalnika »Število zaključenih operacij za prilagajanje podnebnim spremembam« sta predvideni 2 zaključeni operaciji za prilagajanje podnebnim spremembam do 31.12.2023, financirani iz ESRR sklada. Vsebinsko in finančno bo kazalnik usmerjen na urbana območja, ki so: Laško, Štore, Vojnik, Rimske Toplice, Frankolovo in Nova Cerkev.

V sklopu kazalnika »Število zaključenih programov aktivnega zaključevanja ranljivih skupin« je predvidenih 6 zaključenih programov aktivnega zaključevanja ranljivih skupin do 31.12.2023, financiranih iz ESRR sklada. Vsebinsko in finančno bo kazalnik usmerjen na urbana območja, ki so: Laško, Štore, Vojnik, Rimske Toplice, Frankolovo in Nova Cerkev.

V sklopu kazalnika »Število zaključenih programov izobraževanj/usposabljanj za ranljive skupine« sta predvidena 2 zaključena programa aktivnega zaključevanja ranljivih skupin do 31.12.2023, financirana iz ESRR sklada. Vsebinsko in finančno bo kazalnik usmerjen na urbana območja, ki so: Laško, Štore, Vojnik, Rimske Toplice, Frankolovo in Nova Cerkev.

V nadaljnjih korakih so bili na podlagi glavnih ciljev določeni/določene:

- **kazalniki** z izhodiščnimi in načrtovanimi vrednostmi, z mejniki in predvidenimi rezultati (upoštevano je bilo, da so kazalniki merljivi, stroškovno in časovno dosegljivi, pomembni za uresničevanje SLR),
- **ukrepi** (upoštevano je bilo, da so usmerjeni k uresničevanju razvojne vizije in da s predvidenimi aktivnostmi odgovarjajo na uresničevanje vsaj enega sklada – EKSRP ali ESRR),
- **primerni skladi** (EKSRP in ESRR) za izvajanje posameznega ukrepa,
- **finančni okvir** glede na posamezen ukrep (skupaj in po letih izvajanja),
- **časovno izvajanje** posameznega ukrepa (opredelitev znotraj obdobja 2016-2020),
- **ciljne vrednosti kazalnikov** glede na presečne datume (31. 12. 2018 in 31. 12. 2023),
- **odgovornost za izvajanje posameznih ukrepov** (kadrovska odgovornost, vključitev strokovnih organizacij in drugih akterjev).

Posebej opredeljujemo **dodatne kazalnike za merjenje uspešnosti**:

- število operacij vlaganj v ustrezno infrastrukturo (socialno, kulturno, rekreacijsko, komunalno, vaško),
- število operacij za izboljšanje ali ohranjanje stanja narave in okolja,
- število vzpostavljenih partnerstev za skupne aktivnosti,
- število izvedenih programov usposabljanj in izobraževanj za podjetnike, kmetovalce in druge organizacije,
- število operacij za prilagajanje podnebnim spremembam,
- število novih programov aktivnega vključevanja ranljivih skupin,
- število novih programov izobraževanj/usposabljanj za ranljive skupine.

Z zgoraj navedenimi kazalniki bo omogočeno tudi spremljanje doseganja kazalnikov, direktno izpeljanih iz Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike za obdobje 2014-2020, ki sta:

- število deležnikov na lokalni ravni vključenih v izvajanje projektov CLLD (načrtovana vrednost kazalnika leta 2018 je 20 in leta 2023 je 30).
- število podprtih partnerstev (načrtovana vrednost kazalnika leta 2018 je 3 in leta 2023 je 5).

Tematsko področje	Cilj	Kazalnik	Sklad	Ciljna vrednost kazalnika na dan 31. 12. 2023
Ustvarjanje delovnih mest	Spodbujanje podjetniške aktivnosti na podeželju	Število ustvarjenih delovnih mest	EKSRP	0
			ESRR	3
			ESPR	0
			EKSRP	0

	Spodbujanje povezovanja med razvojnimi partnerstvi	Število vzpostavljenih partnerstev za skupne aktivnosti	ESRR	5
			ESPR	0
	Usposabljanja in izobraževanja v podjetništvu in kmetijstvu	Število izvedenih programov usposabljanj in izobraževanj za podjetnike, kmetovalce in druge organizacije	EKSRP	0
			ESRR	4
			ESPR	0
	/	/	EKSRP	/
			ESRR	/
			ESPR	/
	/	/	EKSRP	/
			ESRR	/
ESPR			/	
Razvoj osnovnih storitev	Izboljšanje pogojev za zagotavljanje visoke kakovosti življenja in razvitosti območja primerljivega drugim regijam	Število zaključenih operacij vlaganj v ustrezno infrastrukturo (socialno, kulturno, rekreacijsko, komunalno, vaško)	EKSRP	7
			ESPR	/
	/	/	EKSRP	/
			ESPR	/
	/	/	EKSRP	/
			ESPR	/
	/	/	EKSRP	/
			ESPR	/
	/	/	EKSRP	/
			ESPR	/
Varstvo okolja in ohranjanje narave	Ohranjanje ali izboljšanje stanja naravnega okolja in prilagajanje podnebnim spremembam	Število zaključenih operacij za izboljšanje ali ohranjanje stanja narave in okolja	EKSRP	6
			ESRR	0
			ESPR	0
	Ohranjanje ali izboljšanje stanja naravnega okolja in prilagajanje podnebnim spremembam	Število zaključenih operacij za prilagajanje podnebnim spremembam	EKSRP	0
			ESRR	2
			ESPR	0
	/	/	EKSRP	/
			ESRR	/
			ESPR	/
	/	/	EKSRP	/
ESRR			/	
ESPR			/	
/	/	EKSRP	/	
		ESRR	/	
		ESPR	/	
Večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin	Povečanje družbene povezanosti in socialne vključenosti vseh skupin prebivalstva	Število zaključenih programov aktivnega vključevanja ranljivih skupin	EKSRP	0
			ESRR	6
			ESPR	0
	Povečanje družbene povezanosti in socialne vključenosti vseh skupin prebivalstva	Število zaključenih programov izobraževanj/usposabljanj za ranljive skupine	EKSRP	0
			ESRR	2
			ESPR	0

	/	/	EKSRP	/
			ESRR	/
			ESPR	/
	/	/	EKSRP	/
			ESRR	/
			ESPR	/
	/	/	EKSRP	/
			ESRR	/
			ESPR	/

EKSRP:

Mejnik/kazalnik	Mejnik na dan 31. 12. 2018	Ciljna vrednost kazalnika na dan 31. 12. 2023
Število novo ustvarjenih delovnih mest	/	/
Število zaključenih operacij v primerjavi z odobrenimi operacijami	7	13
Delež dodeljenih sredstev v odločitvi o potrditvi operacije primerjavi z določenim finančnim okvirjem	50 %	100 %
Delež izplačanih sredstev v primerjavi z dodeljenimi sredstvi v odločitvi o potrditvi operacije	80 %	100 %
Število zaključenih operacij vlaganj v ustrezno infrastrukturo (socialno, kulturno, rekreacijsko, komunalno, vaško)	4	7
Število zaključenih operacij za izboljšanje ali ohranjanje stanja narave in okolja	3	6
/	/	/
/	/	/
/	/	/

ESRR:

Mejnik/kazalnik	Mejnik na dan 31. 12. 2018	Ciljna vrednost kazalnika na dan 31. 12. 2023
Število novo ustvarjenih delovnih mest	1	3
Število zaključenih operacij v primerjavi z odobrenimi operacijami	11	22
Delež dodeljenih sredstev v odločitvi o potrditvi operacije primerjavi z določenim finančnim okvirjem	50 %	100 %
Delež izplačanih sredstev v primerjavi z dodeljenimi sredstvi v odločitvi o potrditvi operacije	80 %	100 %
Število vzpostavljenih partnerstev za skupne aktivnosti	3	5
Število zaključenih programov usposabljanj in izobraževanj za podjetnike, kmetovalce in druge organizacije	2	4

Število zaključenih operacij za prilagajanje podnebnim spremembam	1	2
Število zaključenih programov aktivnega vključevanja ranljivih skupin	3	6
Število zaključenih programov izobraževanj/usposabljanj za ranljive skupine	1	2

ESPR:

Mejnik/kazalnik	Mejnik na dan 31. 12. 2018	Ciljna vrednost kazalnika na dan 31. 12. 2023
Število novo ustvarjenih delovnih mest	/	/
Število zaključenih operacij v primerjavi z odobrenimi operacijami	/	/
Delež dodeljenih sredstev v odločitvi o potrditvi operacije primerjavi z določenim finančnim okvirjem	/	/
Delež izplačanih sredstev v primerjavi z dodeljenimi sredstvi v odločitvi o potrditvi operacije	/	/
/	/	/
/	/	/
/	/	/
/	/	/
/	/	/

10. Opis postopka vključitve skupnosti v pripravo SLR

Na območju občin Celje, Laško, Štore in Vojnik je v programskem obdobju PRP 2007-2013 status LAS imelo Društvo »Raznolikost podeželja«. V skladu z Uredbo CLLD je bilo potrebno ustanoviti LAS za obdobje PRP 2014-2020 kot pogodbeno partnerstvo, zato je Društvo »Raznolikost podeželja« kot eden izmed partnerjev v LAS že v letu 2014 pričelo z aktivnostmi na področju priprave SLR in ustanovitve LAS.

Dne 19. 11. 2014 so v Laškem župani vseh štirih občin podpisali pismo o nameri, s katerim so potrdili namero, da občine na področju LEADER nadaljujejo uspešno sodelovanje iz obdobja 2007-2013. Pismo o nameri je predstavljalo temelj za vse postopke na področju oblikovanja novega LAS in priprave SLR za obdobje 2014-2020.

Prav tako je bil s strani Upravnega odbora društva imenovan 15-članski Odbor za pripravo SLR, sestavljen iz predstavnikov občin, zavodov, društev iz posameznikov z območja LAS. Odbor je na treh sejah od decembra 2014 do februarja 2015 razpravljal o obstoječih razvojnih programih na območju in o izkušnjah izvajanja projektov v preteklem obdobju.

Po objavi Uredbe CLLD je upravni odbor Društva »Raznolikost podeželja« v sodelovanju z zunanjim strokovnim pripravljavcem strategije, podjetjem JHP projektne rešitve d.o.o., organiziral štiri animacijske delavnice. Na delavnice, ki so potekale po ena v vsaki občini, je bilo preko e-pošte in navadne pošte povabljenih približno 450 predstavnikov podjetij, društev, zavodov, občin, kmetov in posameznikov. Vabilo na delavnice je bilo objavljeno tudi na spletnih straneh društva in občin.

Hkrati je bil objavljen tudi poziv zainteresiranim za ustanovitev LAS in poziv za zbiranje projektnih idej. Za članstvo v LAS je prispelo 58 izjav o nameri vključitve v LAS, na poziv za projektno predloge pa je prispelo 89 projektnih predlogov.

Delavnic se je udeležilo 71 udeležencev, tako posameznikov, podjetnikov, predstavnikov občin, javnih zavodov in društev. Na delavnicah je potekala predstavitev preteklega programskega obdobja LEADER, Uredbe CLLD in postopka priprave SLR. Sledilo je delo po skupinah. Na področju analiziranja prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti (SWOT analiza) razvojnih potreb območja so udeleženci v sklopu animacijske tehnike vrtljak po skupinah razpravljali o posameznih sklopih SWOT analize. Vsak udeleženec je lahko podal svoje vsebine, na koncu pa so bile te vsebine tudi predstavljene. Udeleženci so tako imeli možnost predstaviti svoje poglede na problematiko razvoja območja in aktivno sooblikovati SWOT analizo območja. Zaključni deli delavnic so bili namenjeni določevanju pomembnosti oz. hierarhije posameznih tematskih področij SLR in določitvi ciljev za območje. Uporabljena je bila moderatorska tehnika, s katero so se udeleženci po skupinah ukvarjali s tematskimi področji. Vsak udeleženec je lahko najprej sam opredelil prioriteto tematskih področij in nato o tem razpravljal skupaj s ostalimi člani skupine. Skupine so tudi pripravile predloge za cilje po posameznih tematskih področjih. Na koncu delavnice je vsaka skupina predstavila svoje predloge o prioritetah posameznih tematskih področij. Vsi udeleženci delavnic so lahko s zaključnim glasovanjem, izrazili še svojo osebno podporo posameznemu področju in ciljem. Obe razvrstitvi sta bili uporabljeni kot dve izmed petih kriterijev za določitev prioritete tematskih področij pri delitvi sredstev CLLD v SLR.

Dne 23. 9. 2015 je bila izvedena delavnica na temo projektov sodelovanja med LAS. V sklopu zbiranja projektnih predlogov je na Društvo »Raznolikost podeželja« prispelo 6 predlogov za projekte sodelovanja, prav tako pa je bilo v razpravah na delavnicah zaslediti zanimanje za sodelovanje v projektih sodelovanja, ki so jih pripravili drugi LAS. Na delavnico so bili povabljeni vsi udeleženci prejšnjih delavnic, pripravljavci idej za projekte sodelovanja, predstavniki sosednjih LAS in še nekateri drugi LAS po Sloveniji. Delavnice se je udeležilo 17 udeležencev. Po predstavitvi možnosti izvajanja projektov sodelovanja in konkretnih idej je v zaključku delavnic nastala lista petih prioritarnih projektov, ki so izdelani že do te mere, da se lahko podpisujejo pisma o nameri za sodelovanje med LAS, in pa lista osmih rezervnih projektov, za katere bo v prihodnje še potrebno izvesti aktivnosti za pripravo projektov do faze, ko bodo lahko prijavljeni na razpis Agencije Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja (v nadaljevanju: ARSKTRP).

LAS je bil ustanovljen s podpisom partnerske pogodbe dne 6. 10. 2015 v Celju. Partnerji (57) v LAS so občine, javni zavodi (vključeni tudi kot strokovne organizacije za pripravo in spremljanje SLR), podjetja, društva in posamezniki. V organih LAS so posamezni sektorji (javni, zasebni in ekonomski) enakomerno

zastopani, tako da ne prevladuje nobena interesna skupina. Nekateri člani so bili v aktivnosti LAS vključeni že v preteklem programskem obdobju, večina pa se jih je vključilo na novo.

Po ustanovni skupščini LAS je bila izvedena tudi predstavitev osnutka tematskih področij in finančnega načrta SLR, na katero so bili povabljeni vsi zainteresirani z območja (člani LAS, udeleženci delavnic, prvotno vabljeni na delavnice). Udeležilo se je 33 udeležencev. Predstavljeni so bili ključni deli SLR s poudarkom na ukrepih in razporeditvi sredstev po ukrepih. Razdelitev je bila opravljena na podlagi rezultatov delavnic, prejetih projektnih predlogov ter strokovnih mnenj pripravljavcev SLR (Društvo »Raznolikost podeželja« in podjetje JHP projektne rešitve d.o.o.). Udeleženci so bili vključeni v razpravo z glasovanjem glede določitve vrste ukrepov in finančne razporeditve sredstev med tematska področja ukrepanja. Udeleženci predstavitev so lahko z glasovanjem izrazili svoje strinjanje oz. nestrinjanje z vključenostjo vseh štirih tematskih področij v SLR, z razmerji deležev po tematskih področjih in določenimi ukrepi po tematskih področjih. V ta namen so jim bila zastavljena 3 vprašanja:

- Ali se strinjate z zastopanostjo vseh 4 tematskih področij v SLR? Z DA je odgovorilo 100 % udeležencev.
- Ali se strinjate s hierarhijo/razmerji deležev razpoložljivih finančnih sredstev med 4 tematskimi področji? Z DA je odgovorilo 82 % udeležencev.
- Se strinjate z določenimi ukrepi za izvajanje SLR do leta 2020? Z DA je odgovorilo 79 % udeležencev.

Predstavitev osnutka tematskih področij in finančnega načrta SLR je bila 7. 10. 2015 po e-pošti posredovana vsem udeležencem delavnic s pozivom, da podajo pisne pripombe in komentarje do 12. 10. 2015. Dne 14. 10. 2015 je pripombe obravnaval Upravni odbor LAS in oblikoval sklepe o potrebnih dopolnitvah oz. spremembah vsebin SLR, ki je bil s strani izdelovalcev SLR upoštevan v končni verziji. SLR v celoti je Upravni odbor LAS obravnaval na seji 27. 10. 2015 in podal še zadnje dopolnitve za dokončanje SLR. Skupščina LAS je dne 28. 10. 2015 potrdila SLR.

Vzpostavitev in delovanje pogodbenega partnerstva LAS Raznolikost podeželja je bilo osnovano s podpisom pisma o nameri in uživa politično podporo na območju vseh štirih občin območja LAS. Aktivnosti priprave SLR (delavnice, javni poziv za sodelovanje v LAS) so v LAS združile zainteresirane osebe z območja, ki imajo skupen cilj razvoja območja. Pogodba o ustanovitvi in delovanju LAS zagotavlja enakopravnost partnerjev in jasno opredeljuje odgovornosti in obveznosti partnerjev. Na ravni odločanja nobena interesna skupina nima več kot 49 % glasovalnih pravic. Vse zainteresirane skupine so aktivno sodelovale pri pripravi SLR. Delovanje LAS bo omogočilo krepitev zmogljivosti lokalnih akterjev za razvoj in izvajanje operacij, vključno s spodbujanjem zmogljivosti njihovega upravljanja projektov.

V SLR je oblikovan nediskriminatoren in pregleden izbirni postopek ter nepristranska merila za izbiro operacij, ki preprečujejo navzkrižje interesov in zagotavljajo, da pri odločitvi o izbiri najmanj 50 % glasov prispevajo partnerji, ki niso javni organi. Zagotovljena je skladnost s SLR, ki ga vodi skupnost, pri izbiri operacij z njihovo prednostno razvrstitvijo teh operacij glede na njihov prispevek k doseganju ciljev in ciljnih vrednosti SLR.

Strokovne institucije (javna služba kmetijskega svetovanja, fakulteta, javni zavodi, podjetja in društva z območja) zagotavljajo podporo pri analizi podatkov in pisanju SLR. Strokovna javnost je sodelovala pri oblikovanju razvojnih potreb in možnosti območja LAS in pripravi SWOT analize. Prav tako je bila vključena v izbiro glavnih ciljev SLR, želenih rezultatov in določanju razvojnih prioritet. Načrtuje se njihovo sodelovanje pri pripravi javnih pozivov za izbiro operacij, s katerimi bodo doseženi zastavljeni cilji in dodeljena finančna sredstva.

Pogodba o vzpostavitvi in delovanju LAS Raznolikost podeželja, pogodba z vodilnim partnerjem in interni dokumenti LAS (poslovniki, pravilniki) bodo omogočili in zagotavljali preglednost delovanja, sledljivost, nadzor nad porabo sredstev, transparentnost postopkov in preprečevanje konflikta interesov.

11. Akcijski načrt, iz katerega izhaja opis prenosa ciljev v ukrepe, odgovornost za izvajanje ukrepov, vključno s časovno opredelitvijo letnih aktivnosti

V akcijskem načrtu je prikazana povezava prenosa ciljev v ukrepe, določene so strokovne organizacije in drugi lokalni akterji za izvajanje ukrepov. Poleg navedenega se vključi časovno opredelitev aktivnosti na letni ravni, upošteva tudi načrtovanega finančnega okvirja za izvedbo posameznih ukrepov.

V nadaljevanju so po tematskih področjih in nadalje po ukrepih predstavljeni:

- **glavni cilji,**
- **ukrepi s ciljnim vrednostmi,**
- **odgovornosti za izvajanje ukrepov,**
- **časovni okvir,**
- **finančni okvir,**
- **skladi, iz kjer bo vir financiranja,**
- **geografsko področje glede na sklade.**

Na koncu so predstavljene tudi **operacije, ki predvidevajo sodelovanje med LAS-i.**

Vse identificirane priložnosti (pa tudi druge, dodatne) za zmanjševanje problematik glede na vsa štiri tematska področja iz poglavja 7. *Podroben opis tematskih področij ukrepanja*, bodo upoštevana pri oblikovanju ukrepov za izvajanje javnih razpisov.

11.1. Tematsko področje 1 – Ustvarjanje delovnih mest

V okviru tematskega področja 1 so določeni trije cilji s po enim ukrepom:

- **cilj 1.1.: Spodbujanje podjetniške aktivnosti na podeželju,**
  - o **ukrep 1.1.1: Spodbujanje dejavnosti, ki zagotavljajo ohranitev ali povečanje delovnih mest v organizacijah glede na izhodiščne pogoje, ki so že vzpostavljeni,**
- **cilj 1.2.: Spodbujanje povezovanja med razvojnimi partnerstvi,**
  - o **ukrep 1.2.1.: Oblikovanje mrež lokalnih akterjev za skupne aktivnosti,**
- **cilj 1.3.: Usposabljanja in izobraževanja v podjetništvu in kmetijstvu,**
  - o **ukrep 1.3.1.: Krepitev znanj z usposabljanjem in izobraževanjem podjetnikov, kmetovalcev in drugih organizacij.**

Ukrepi so določeni kot aktivnost doseganja, uresničevanja glavnih ciljev. Za ukrepe je predpostavljeno, da se bodo izvajali skozi objavo posameznih javnih razpisov, kjer se bo z razpisnimi pogoji opredelilo pogoje in omejitve za prijavo prijaviteljev projektov oz. operacij.

Z izvajanjem ukrepa **1.1.1: Spodbujanje dejavnosti, ki zagotavljajo ohranitev ali povečanje delovnih mest v organizacijah glede na izhodiščne pogoje, ki so že vzpostavljeni**, se pričakuje, da bodo na objavljen javni razpis prijavljeni projekti, katerih eden od glavnih učinkov bo ohranjanje ali ustvarjanje delovnih mest. Prednostno bodo spodbujeni projekti, ki bodo vzpostavljali nova delovna mesta.

Pri določanju odgovornosti za izvajanje ukrepa se je iskalo strokovne partnerje, ki imajo izkušnje ali znanja z izvajanjem podobnih ukrepov in nato tudi spremljanja izvedenih projektov, te organizacije so: Razvojna agencija Savinjske regije (RASR), Območna obrtno-podjetniška zbornica Celje (OOPZ), Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije (KGZS, Zavod Celje), STIK Laško.

Razpisovanje in izvajanje ukrepa se predvideva v skladu z načrtovanjem finančnega okvira ukrepa in doseganja mejnikov na dan 31. 12. 2018 in na dan 31. 12. 2023.

Načrtovano je, da bo do prvega mejnika (31. 12. 2018) ustvarjeno 1 novo delovno mesto, do konca izvajanja SLR (do 31. 12. 2023) pa še dodatni 2 delovni mesti, skupaj 3 nova delovna mesta.

Predvidena razpoložljiva sredstva za ukrep 1.1.1: Spodbujanje dejavnosti, ki zagotavljajo ohranitev ali povečanje delovnih mest v organizacijah glede na izhodiščne pogoje, ki so že vzpostavljeni, znašajo: 149.256,14 EUR, kar predstavlja 13,19 % vseh sredstev za podukrep Podpora za izvajanje operacij v okviru SLR, ki ga vodi skupnost. Ukrep bo v celoti financiran iz ESRR.

Z izvajanjem ukrepa **1.2.1: Oblikovanje mrež lokalnih akterjev za skupne aktivnosti**, se pričakuje, da bodo na objavljen javni razpis prijavljeni projekti, katerih eden od glavnih učinkov bo oblikovanje mrež lokalnih akterjev za skupne aktivnosti. Prednostno bodo spodbujeni projekti, ki bodo imeli širok nabor različnih partnerjev (poudarek na strokovnih partnerjih), katerih učinki bodo inovativni, bodo olajševali trženje, skupno promocijo, skupen nastop na trgu, skupne aktivnosti ipd. in bodo omogočali široko in celovito rast in razvoj območja.

Pri določanju odgovornosti za izvajanje ukrepa se je iskalo strokovne partnerje, ki imajo izkušnje ali znanja z izvajanjem podobnih ukrepov in nato tudi spremljanja izvedenih projektov, te organizacije so: Razvojna agencija Savinjske regije (RASR), Območna obrtno-podjetniška zbornica Celje (OOPZ), Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije (KGZS, Zavod Celje), Društvo »Raznolikost podeželja«, STIK Laško.

Razpisovanje in izvajanje ukrepa se predvideva v skladu z načrtovanjem finančnega okvira ukrepa in doseganja mejnikov na dan 31. 12. 2018 in na dan 31. 12. 2023.

Načrtovano je, da bodo do prvega mejnika (31. 12. 2018) vzpostavljena 3 partnerstva za skupne aktivnosti, do konca izvajanja SLR (do 31. 12. 2023) pa še dodatni 2 partnerstvi za skupne aktivnosti, skupaj 5 vzpostavljenih partnerstev za skupne aktivnosti.

Predvidena razpoložljiva sredstva za ukrep 1.2.1.: Oblikovanje mrež lokalnih akterjev za skupne aktivnosti, znašajo: 179.091,67 EUR, kar predstavlja 15,85 % vseh sredstev za podukrep Podpora za izvajanje operacij v okviru SLR, ki ga vodi skupnost. Ukrep bo v celoti financiran iz ESRR.

Z izvajanjem ukrepa **1.3.1: Krepitev znanj z usposabljanjem in izobraževanjem podjetnikov, kmetovalcev in drugih organizacij**, se pričakuje, da bodo na objavljen javni razpis prijavljeni projekti, katerih eden od glavnih učinkov bo priprava in izvedba programov usposabljanj in izobraževanj. Prednostno bodo spodbujeni projekti, katerih programi bodo udeležencem omogočali pridobitev formalnih oblik izobrazbe (npr. nacionalna poklicna kvalifikacija) in krepitev neformalnih kompetenc prebivalstva, ki bodo udeležencem omogočali lažjo pridobitev zaposlitvenih priložnosti, lažji obstoj na trgu podjetništva in kmetijstva ipd.

Pri določanju odgovornosti za izvajanje ukrepa se je iskalo strokovne partnerje, ki imajo izkušnje ali znanja z izvajanjem podobnih ukrepov in nato tudi spremljanja izvedenih projektov, te organizacije so: Območna obrtno-podjetniška zbornica Celje (OOPZ), Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije (KGZS, Zavod Celje), Center za poslovno ali poklicno usposabljanje (CPU), Ljudska univerza Celje, STIK Laško.

Razpisovanje in izvajanje ukrepa se predvideva v skladu z načrtovanjem finančnega okvira ukrepa in doseganja mejnikov na dan 31. 12. 2018 in na dan 31. 12. 2023.

Načrtovano je, da bosta do prvega mejnika (31. 12. 2018) izvedena 2 programa usposabljanj in izobraževanj za podjetnike, kmetovalce in druge organizacije, do konca izvajanja SLR (do 31. 12. 2023) pa še dodatna 2 programa usposabljanj in izobraževanj za podjetnike, kmetovalce in druge organizacije, skupaj 4 izvedeni programi usposabljanj in izobraževanj za podjetnike, kmetovalce in druge organizacije.

Predvidena razpoložljiva sredstva za ukrep 1.3.1.: Krepitev znanj z usposabljanjem in izobraževanjem podjetnikov, kmetovalcev in drugih organizacij, znašajo: 88.143,29 EUR, kar predstavlja 7,80 % vseh sredstev za podukrep Podpora za izvajanje operacij v okviru SLR, ki ga vodi skupnost. Ukrep bo v celoti financiran iz ESRR.

Pri aktivnostih projektov izvajanja vseh treh ukrepov (1.1.1., 1.2.1. ali 1.3.1.) se pričakuje tudi druge aktivnosti, učinke, ki bodo vodili v doseg drugih posrednih kazalnikov (tudi drugih tematskih področij), kot so:

- povečan obisk obiskovalcev in turistov,
- oživiljena tradicija območja,
- izobraženi in usposobljeni akterji,
- utrjevanje imidža blagovnih znamk in destinacije,
- oblikovana nova partnerstva,

- izvedene promocijske aktivnosti,
- nabavljena oprema, opremljeni prostori ali urejeni objekti/območja,
- izboljšano okolje in narava,
- izdelani prototipi,
- vzpostavljene nove storitve in programi, ipd.

11.2. Tematsko področje 2 - Razvoj osnovnih storitev

V okviru tematskega področja 2 je določen en cilj z enim ukrepom:

- **cilj 2.1.: Izboljšanje pogojev za zagotavljanje visoke kakovosti življenja in razvitosti območja primerljivega drugim regijam,**
  - o **ukrep 2.1.1: Spodbujanje vlaganj v zagotovitev ustrezne infrastrukture kot pogoj za kakovostno življenje in razvitost območja primerljivega drugim regijam.**

Ukrepi so določeni kot aktivnost doseganja, uresničevanja glavnih ciljev. Za ukrepe je predpostavljeno, da se bodo izvajali skozi objavo posameznih javnih razpisov, kjer se bo z razpisnimi pogoji opredelilo pogoje in omejitve za prijavo prijaviteljev projektov oz. operacij.

Z izvajanjem ukrepa **2.1.1: Spodbujanje vlaganj v zagotovitev ustrezne infrastrukture kot pogoj za kakovostno življenje in razvitost območja primerljivega drugim regijam**, se pričakuje, da bodo na objavljen javni razpis prijavljeni projekti, katerih eden od glavnih učinkov bo izgradnja ali ureditev infrastrukture (oprema, prostori, območja). Prednostno bodo spodbujeni projekti, ki bodo zagotavljali osnovno infrastrukturo za izboljšanje kakovosti življenja občanov in/ali bodo omogočali razvoj gospodarskih in drugih dejavnosti na podeželju.

Pri določanju odgovornosti za izvajanje ukrepa so identificirani lokalni akterji, ki jih sestavljajo fizične in pravne osebe.

Razpisovanje in izvajanje ukrepa se predvideva v skladu z načrtovanjem finančnega okvira ukrepa in doseganja mejnikov na dan 31. 12. 2018 in na dan 31. 12. 2023.

Načrtovano je, da bodo do prvega mejnika (31. 12. 2018) izvedene 4 operacije vlaganj v ustrezno infrastrukturo (socialno, kulturno, gastronomsko, rekreacijsko, komunalno, vaško,), do konca izvajanja SLR (do 31. 12. 2023) pa še dodatne 3 operacije vlaganj v ustrezno infrastrukturo (socialno, kulturno, gastronomsko, rekreacijsko, komunalno, vaško), skupaj 7 operacij vlaganj v ustrezno infrastrukturo (socialno, kulturno, gastronomsko, rekreacijsko, komunalno, vaško).

Predvidena razpoložljiva sredstva za ukrep 2.1.1: Spodbujanje vlaganj v zagotovitev ustrezne infrastrukture kot pogoj za kakovostno življenje in razvitost območja primerljivega drugim regijam, znašajo: 309.890,55 EUR, kar predstavlja 27,41 % vseh sredstev za podukrep Podpora za izvajanje operacij v okviru SLR, ki ga vodi skupnost. Ukrep bo v celoti financiran iz EKSRP.

Pri aktivnostih projektov izvajanja ukrepa (2.1.1) se pričakuje tudi druge aktivnosti, učinke, ki bodo vodili v doseg drugih posrednih kazalnikov (tudi drugih tematskih področij), kot so:

- povečan obisk obiskovalcev in turistov,
- vpliv na ustvarjanje delovnih mest,
- oživiljena tradicija območja,
- izobraženi in usposobljeni akterji,
- oblikovane nove blagovne znamke,
- oblikovana nova partnerstva,
- izvedene promocijske aktivnosti,
- vzpostavljene nove storitve in programi, ipd.

11.3. Tematsko področje 3 - Varstvo okolja in ohranjanje narave

V okviru tematskega področja 3 je določen en cilj z dvema ukrepoma:

- **cilj 3.1.: Ohranjanje ali izboljšanje stanja naravnega okolja in prilagajanje podnebnim spremembam,**

- **ukrep 3.1.1: Spodbujanje razvoja inovativnih pristopov in modernih praks za izboljšanje ali ohranjanje stanja narave in okolja,**
- **ukrep 3.1.2: Izvajanje aktivnosti ozaveščanja o pomenu varovanja okolja in sobivanja z naravo.**

Ukrepi so določeni kot aktivnost doseganja, uresničevanja glavnih ciljev. Za ukrepe je predpostavljeno, da se bodo izvajali skozi objavo posameznih javnih razpisov, kjer se bo z razpisnimi pogoji opredelilo pogoje in omejitve za prijavo prijaviteljev projektov oz. operacij.

Z izvajanjem ukrepa **3.1.1: Spodbujanje razvoja inovativnih pristopov in modernih praks za izboljšanje ali ohranjanje stanja narave in okolja**, se pričakuje, da bodo na objavljen javni razpis prijavljeni projekti, katerih eden od glavnih učinkov bo spodbujanje operacij za izboljšanje ali ohranjanje stanja narave in okolja. Prednostno bodo spodbujeni projekti, ki bodo predvidevali aktivnosti izboljšanja stanja narave in okolja. Spodbujene bodo dejavnosti ponovne uporabe odpadkov, fitomerediacije zemljin, ekomerediacije, dejavnosti ohranjanja narave in okolja skozi zeliščarstvo, permakulture na področju kmetijstva, gozdarstva, gastronomije ipd.

Pri določanju odgovornosti za izvajanje ukrepa se je iskalo strokovne partnerje, ki imajo izkušnje ali znanja z izvajanjem podobnih ukrepov in nato tudi spremljanja izvedenih projektov, te organizacije so: Zavod Republike Slovenije za varstvo narave (ZRSVN; območne enote na območju), Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije (KGZS, Zavod Celje), lokalne skupnosti (občine Celje, Laško, Štore in Vojnik), Tehnološki center za aplikativno ekologijo - EKO-TCE d.o.o. (EKO-TCE), Enota CPU, Zavod za gozdove Slovenije (območne enote na območju), STIK Laško.

Razpisovanje in izvajanje ukrepa se predvideva v skladu z načrtovanjem finančnega okvira ukrepa in doseganja mejnikov na dan 31. 12. 2018 in na dan 31. 12. 2023.

Načrtovano je, da bodo do prvega mejnika (31. 12. 2018) izvedene 3 operacije za izboljšanje ali ohranjanje stanja narave in okolja, do konca izvajanja SLR (do 31. 12. 2023) pa še dodatne 3 operacije za izboljšanje ali ohranjanje stanja narave in okolja, skupaj 6 operacij za izboljšanje ali ohranjanje stanja narave in okolja.

Predvidena razpoložljiva sredstva za ukrep 3.1.1: Spodbujanje razvoja inovativnih pristopov in modernih praks za izboljšanje ali ohranjanje stanja narave in okolja, znašajo: 225.000,00 EUR, kar predstavlja 19,89 % vseh sredstev za podukrep Podpora za izvajanje operacij v okviru SLR, ki ga vodi skupnost. Ukrep bo v celoti financiran iz EKSRP.

Z izvajanjem ukrepa **3.1.2: Izvajanje aktivnosti ozaveščanja o pomenu varovanja okolja in sobivanja z naravo**, se pričakuje, da bodo na objavljen javni razpis prijavljeni projekti, katerih eden od glavnih učinkov bo ozaveščanje prebivalstva in drugih akterjev glede prilagajanja na podnebne spremembe. Prednostno bodo spodbujeni projekti, katerih aktivnosti bodo vplivale na povečanje pripravljenosti akterjev na možne podnebne spremembe na območju in prilagajanje nanje, poudarki bodo tudi na aktivnostih ozaveščanja o pomenu varovanja okolja in sobivanja z naravo.

Pri določanju odgovornosti za izvajanje ukrepa se je iskalo strokovne partnerje, ki imajo izkušnje ali znanja z izvajanjem podobnih ukrepov in nato tudi spremljanja izvedenih projektov, te organizacije so: Zavod Republike Slovenije za varstvo narave (ZRSVN; območne enote na območju), Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije (KGZS, Zavod Celje), lokalne skupnosti (občine Celje, Laško, Štore in Vojnik), organizacije, Ekoremediacijski tehnološki center (ERTC), Tehnološki center za aplikativno ekologijo - EKO-TCE d.o.o. (EKO-TCE), Enota CPU, Zavod za gozdove Slovenije (območne enote na območju), STIK Laško.

Razpisovanje in izvajanje ukrepa se predvideva v skladu z načrtovanjem finančnega okvira ukrepa in doseganja mejnikov na dan 31. 12. 2018 in na dan 31. 12. 2023.

Načrtovano je, da bo do prvega mejnika (31. 12. 2018) izvedena 1 operacija za prilagajanje podnebnim spremembam, do konca izvajanja SLR (do 31. 12. 2023) pa še dodatna 1 operacija za prilagajanje podnebnim spremembam, skupaj 2 operaciji za prilagajanje podnebnim spremembam.

Predvidena razpoložljiva sredstva za ukrep 3.1.2: Izvajanje aktivnosti ozaveščanja o pomenu varovanja okolja in sobivanja z naravo, znašajo: 39.092,60 EUR, kar predstavlja 3,46 % vseh sredstev za podukrep Podpora za izvajanje operacij v okviru SLR, ki ga vodi skupnost. Ukrep bo v celoti financiran iz ESRR.

Pri aktivnostih projektov izvajanja obeh ukrepov (3.1.1., 3.1.2.) se pričakuje tudi druge aktivnosti, učinke, ki bodo vodili v dosego drugih posrednih kazalnikov (tudi drugih tematskih področij), kot so:

- povečan obisk obiskovalcev in turistov,
- vpliv na ustvarjanje delovnih mest,
- izobraženi in usposobljeni akterji,
- oblikovane nove blagovne znamke,
- oblikovana nova partnerstva,
- izvedene promocijske aktivnosti,
- nabavljena oprema, opremljeni prostori ali urejeni objekti/območja,
- izboljšano okolje in narava,
- vzpostavljene nove storitve in programi, ipd.

11.4. Tematsko področje 4 - Večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin

V okviru tematskega področja 4 je določen en cilj z dvema ukrepoma:

- **cilj 4.1.: Povečanje družbene povezanosti in socialne vključenosti vseh skupin prebivalstva,**
  - o **ukrep 4.1.1: Razvoj, izvajanje in promoviranje programov aktivnega vključevanja ranljivih socialnih skupin v družbo,**
  - o **ukrep 4.1.2: Spodbujanje medgeneracijske solidarnosti in sodelovanja preko aktivnosti izobraževanja/usposabljanja.**

Ukrepi so določeni kot aktivnost doseganja, uresničevanja glavnih ciljev. Za ukrepe je predpostavljeno, da se bodo izvajali skozi objavo posameznih javnih razpisov, kjer se bo z razpisnimi pogoji opredelilo pogoje in omejitve za prijavo prijaviteljev projektov oz. operacij.

Z izvajanjem ukrepa **4.1.1: Razvoj, izvajanje in promoviranje programov aktivnega vključevanja ranljivih socialnih skupin v družbo**, se pričakuje, da bodo na objavljen javni razpis prijavljeni projekti, katerih eden od glavnih učinkov bo oblikovanje novih programov aktivnega vključevanja ranljivih skupin (mladi, starejši, ostareli, osebe s posebnimi potrebami, ženske). Prednostno bodo spodbujeni projekti, ki bodo predvidevali aktivnosti za aktivno vključevanje prepoznanih ranljivih skupin v socialno oz. družbeno življenje, npr. mladih v življenje na kmetiji, kulinariko, pridelavo medu, v ohranjanje dediščine narave, starejših v vseživljenjsko izobraževanje, oseb s posebnimi potrebami v področje dostopnega turizma, žensk na področje podjetniške aktivnosti in vključenosti v družbo.

Pri določanju odgovornosti za izvajanje ukrepa se je iskalo strokovne partnerje, ki imajo izkušnje ali znanja z izvajanjem podobnih ukrepov in nato tudi spremljanja izvedenih projektov, te organizacije so: Društvo upokojencev Štore, Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije (KGZS, Zavod Celje), Društvo podeželskih žena Meta, Ljudska univerza Celje, organizacije, STIK Laško.

Razpisovanje in izvajanje ukrepa se predvideva v skladu z načrtovanjem finančnega okvira ukrepa in doseganja mejnikov na dan 31. 12. 2018 in na dan 31. 12. 2023.

Načrtovano je, da bosta do prvega mejnika (31. 12. 2018) izvedeni 3 novi programi aktivnega vključevanja ranljivih skupin, do konca izvajanja SLR (do 31. 12. 2023) pa še dodatni 3 programi aktivnega vključevanja ranljivih skupin, skupaj 6 programov aktivnega vključevanja ranljivih skupin.

Predvidena razpoložljiva sredstva za ukrep 4.1.1: Razvoj, izvajanje in promoviranje programov aktivnega vključevanja ranljivih socialnih skupin v družbo, znašajo: 118.912,38 EUR, kar predstavlja 10,51 % vseh sredstev za podukrep Podpora za izvajanje operacij v okviru SLR, ki ga vodi skupnost. Ukrep bo v celoti financiran iz ESRR.

Z izvajanjem ukrepa **4.1.2: Spodbujanje medgeneracijske solidarnosti in sodelovanja preko aktivnosti izobraževanja/usposabljanja**, se pričakuje, da bodo na objavljen javni razpis prijavljeni projekti, katerih eden od glavnih učinkov bo oblikovanje novih programov izobraževanja ali usposabljanja za ranljive skupine. Prednostno bodo spodbujeni projekti, katerih aktivnosti bodo vplivale

na povečanje medgeneracijske solidarnosti in katerih izobraževanja oz. usposabljanja bodo imela oblikovana programe, preko katerih bodo udeleženci pridobili znanja, veščine in spretnosti lažje socialne vključenosti v življenje.

Pri določanju odgovornosti za izvajanje ukrepa se je iskalo strokovne partnerje, ki imajo izkušnje ali znanja z izvajanjem podobnih ukrepov in nato tudi spremljanja izvedenih projektov, te organizacije so: Center za socialno delo, Društvo upokojencev Štore, Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije (KGZS, Zavod Celje), Knjižnica Laško, Društvo podeželskih žena Meta, Ljudska univerza Celje, organizacije, STIK Laško.

Razpisovanje in izvajanje ukrepa se predvideva v skladu z načrtovanjem finančnega okvira ukrepa in doseganja mejnikov na dan 31. 12. 2018 in na dan 31. 12. 2023.

Načrtovano je, da bo do prvega mejnika (31. 12. 2018) izveden 1 nov program izobraževanja/usposabljanja za ranljive skupine, do konca izvajanja SLR (do 31. 12. 2023) pa še dodaten 1 nov program izobraževanja/usposabljanja za ranljive skupine, skupaj 2 nova programa izobraževanja/usposabljanja za ranljive skupine.

Predvidena razpoložljiva sredstva za ukrep 4.1.2: Spodbujanje medgeneracijske solidarnosti in sodelovanja preko aktivnosti izobraževanja/usposabljanja, znašajo: 21.427,66 EUR, kar predstavlja 1,89 % vseh sredstev za podukrep Podpora za izvajanje operacij v okviru SLR, ki ga vodi skupnost. Ukrep bo v celoti financiran iz ESRR.

Pri aktivnostih projektov izvajanja obeh ukrepov (4.1.1., 4.1.2.) se pričakuje tudi druge aktivnosti, učinke, ki bodo vodili v doseg drugih posrednih kazalnikov (tudi drugih tematskih področij), kot so:

- povečan obisk obiskovalcev in turistov,
- vpliv na ustvarjanje delovnih mest,
- izobraženi in usposobljeni akterji,
- oblikovana nova partnerstva,
- izvedene promocijske aktivnosti,
- nabavljena oprema, opremljeni prostori ali urejeni objekti/območja,
- vzpostavljene nove storitve in programi, ipd.

Operacije, ki bodo financirane iz EKSRP, se bodo izvedle v naseljih, katerih velikost ne presega 10.000 prebivalcev. Naselje z več kot 10.000 prebivalci znotraj zadevnih štirih občin je Celje.

Operacije, ki bodo financirane iz ESRR, se bodo izvedle na vseh območjih zadevnih štirih občin Celje, Laško, Štore in Vojnik, s tem da pri Mestni občini Celje le zunaj mestnega naselja mestne občine.

Znotraj območja zadevnih štirih občin se nahaja medobčinsko središče Laško ter naslednja urbana območja: Vojnik, Štore, Rimske Toplice, Frankolovo, Nova Cerkev.

Podukrep Priprava in izvajanje dejavnosti sodelovanja LAS

Za območje zadevnih štirih občin se načrtujejo tudi aktivnosti sodelovanja LAS. Predvideno je le izvajanje operacij iz sklada EKSRP, operacije iz sklada ESRR niso predvidene.

Dejavnosti sodelovanja, ki se bodo financirale iz naslova EKSRP, bodo izbrane na podlagi javnega poziva, ki ga bo pripravil MKGP. Izbor operacij, ki bodo predmet sofinanciranja bo izvedla ARSKTRP na podlagi opredeljenih meril za izbor operacij. V celotnem programskem obdobju je za dejavnosti sodelovanja v okviru EKSRP rezerviranih 4.000.000,00 EUR, pri čemer najvišja stopnja sofinanciranja na operacijo znaša 85 %.

Iz sklada EKSRP je bilo v fazi priprave SLR identificiranih 13 projektov za sodelovanje med LAS-i, katerih aktivnosti izhajajo iz analize stanja, analize potreb, SWOT analize in drugih analiz na podlagi izvedenih animacijskih delavnic vključevanja javnosti v postopek in pripravo SLR. Pobude se izkazujejo glede na naslednja tematska področja.

Preglednica 16: Pregled prejetih pobud Sodelovanja LAS

Tematsko področje	Št. pobud Sodelovanja LAS	Delež pobud Sodelovanja LAS
TP 2 - Razvoj osnovnih storitev	2	16 %
TP 3 - Varstvo okolja in ohranjanje narave	10	76 %
TP 4 - Večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin	1	8 %
Skupaj	13	100 %

Vir: Podatki glede na izvedene delavnice, vključitev javnosti, udeležbe na dogodkih ministrstev, glede na prejete projektne predloge, 2014, 2015.

Opomba: TP = tematsko področje.

Na delavnici Sodelovanja LAS so bile z udeleženci delavnice preverjene projektne pobude Sodelovanja LAS, kjer so bili skupaj z udeleženci identificirani pomembni projekti Sodelovanja LAS (5 projektov) in manj pomembni projekti Sodelovanja LAS (8 projektov). Pomembni projekti Sodelovanja LAS se izkazujejo skozi naslednje predvidene upravičene operacije:

Preglednica 17: Pregled prejetih pobud Sodelovanja LAS

Upravičene operacije	Projektne pobude Sodelovanja LAS
Izmenjava izkušenj in znanja ter njihova implementacija na območju LAS	<ul style="list-style-type: none"> - osebe s posebnimi potrebami, - geologija, varovanje naravne in kulturne dediščine, - zeliščarska dediščina, - vodniki za interpretacijo narave in kulture, - izvedba izobraževanj in ogledi dobrih praks za skupne programe,
Razvoj in trženje storitev in proizvodov	<ul style="list-style-type: none"> - povezovanje ponudnikov za razvoj novih programov, storitev in produktov, - geologija, varovanje naravne in kulturne dediščine, - zeliščarska dediščina,
Promocija novih proizvodov, praks, postopkov in tehnologij	<ul style="list-style-type: none"> - promocija inovativnih programov, storitev in produktov,
Vključevanje ranljivih skupin	<ul style="list-style-type: none"> - osebe s posebnimi potrebami, - mladi, - ženske,
Oblikovanje kratkih dobavnih verig hrane in lokalnih trgov	<ul style="list-style-type: none"> - zeliščarska dediščina,
Kolektivne okoljske operacije	<ul style="list-style-type: none"> - geologija, varovanje naravne in kulturne dediščine, - vodniki za interpretacijo narave.

Vir: Podatki glede na izvedene delavnice, vključitev javnosti, udeležbe na dogodkih ministrstev, glede na prejete projektne predloge, 2014, 2015.

Dopustne bodo tudi identifikacije novih oz. dodatnih idej projektov za sodelovanje LAS do zaključka razpisovanja finančnih sredstev iz dodatne finančne kvote EKSRP.

Ukrep	Odgovornost za izvajanje	Sklad	Časovna opredelitev izvajanja (2016, 2017, 2018, 2019, 2020)	Načrtovana sredstva (EU + SLO) (v EUR)
Spodbujanje dejavnosti, ki zagotavljajo ohranitev ali povečanje delovnih mest v organizacijah glede na izhodiščne pogoje, ki so že vzpostavljeni	RASR, OOPZ, KGZS – Zavod CE, STIK Laško	EKSRP	/	/
		ESRR	2016, 2019, 2020	149.256,14
		ESPR	/	/
Oblikovanje mrež lokalnih akterjev za skupne aktivnosti	RASR, OOPZ, KGZS – Zavod CE, DRP, STIK Laško	EKSRP	/	/
		ESRR	2016, 2019, 2020	179.091,67
		ESPR	/	/
Krepitev znanj z usposabljanjem in izobraževanjem podjetnikov, kmetovalcev in drugih organizacij	OOPZ, KGZS – Zavod CE, CPU, Ljudska univerza Celje, STIK Laško	EKSRP	/	/
		ESRR	2016, 2019, 2020	88.143,29
		ESPR	/	/
Spodbujanje vlaganj v zagotovitev ustrezne infrastrukture kot pogoj za kakovostno življenje in razvitost območja primerljivega drugim regijam	lokalni akterji (fizične in pravne osebe)	EKSRP	2016, 2019, 2020	309.890,55
		ESRR	/	/
		ESPR	/	/
Spodbujanje razvoja inovativnih pristopov in modernih praks za izboljšanje ali ohranjanje stanja narave in okolja	ZRSVN, KGZS – Zavod CE, lokalne skupnosti, organizacije, ERTC, EKO-TCE, Enota CPU, Zavod za gozdove Slovenije, STIK Laško	EKSRP	2016, 2019, 2020	225.000,00
		ESRR	/	/
		ESPR	/	/
Izvajanje aktivnosti ozaveščanja o pomenu varovanja okolja in sobivanja z naravo	ZRSVN, KGZS – Zavod CE, lokalne skupnosti, organizacije, ERTC, EKO-TCE, Enota CPU, Zavod za gozdove Slovenije, STIK Laško	EKSRP	/	/
		ESRR	2016, 2019	39.092,60
		ESPR	/	/
Razvoj, izvajanje in promoviranje programov aktivnega vključevanja ranljivih socialnih skupin v družbo	Društvo upokojencev Štore, KGZS – Zavod CE, Društvo podeželskih žena Meta, Ljudska univerza Celje organizacije, STIK Laško	EKSRP	/	/
		ESRR	2016, 2019, 2020	118.912,38
		ESPR	/	/
Spodbujanje medgeneracijske solidarnosti in sodelovanja preko aktivnosti izobraževanja/usposabljanja	CSD, Društvo upokojencev Štore, KGZS, Knjižnica Laško, Društvo podeželskih žena Meta, Ljudska univerza Celje	EKSRP	/	/
		ESRR	2016, 2019	21.427,66
		ESPR	/	/

	organizacije, STIK Laško			
/	/	EKSRP	/	/
		ESRR	/	/
		ESPR	/	/
/	/	EKSRP	/	/
		ESRR	/	/
		ESPR	/	/
/	/	EKSRP	/	/
		ESRR	/	/
		ESPR	/	/
/	/	EKSRP	/	/
		ESRR	/	/
		ESPR	/	/
/	/	EKSRP	/	/
		ESRR	/	/
		ESPR	/	/
/	/	EKSRP	/	/
		ESRR	/	/
		ESPR	/	/
/	/	EKSRP	/	/
		ESRR	/	/
		ESPR	/	/
/	/	EKSRP	/	/
		ESRR	/	/
		ESPR	/	/

12. Opis sistema spremljanja in vrednotenja SLR

Spremljanje in vrednotenje bo v obdobju izvajanja SLR zadevnih štirih občin do leta 2020 potekalo krovno na ravni programa, za katerega bodo odgovorna ministrstva. Spremljanje in vrednotenje pa bo potekalo tudi na ravni SLR, ki ga bo izvajala LAS (samovrednotenje). Poleg obeh nivojev spremljanja in vrednotenja, bo potekalo vrednotenje po potrebi in dogovoru tudi s strani zunanjih izvajalcev.

V nadaljevanju je podan načrt vrednotenja, ki omogoča sistematično načrtovanje vrednotenja skozi celotno programsko obdobje izvajanja pristopa glede na Uredbo CLLD. Z učinkovitim spremljanjem in vrednotenjem se bo prispevalo k izboljšanju kakovosti načrtovanja ter oceni uspešnost in učinkovitost samega izvajanja SLR. Rezultati bodo podlaga za korekcijske aktivnosti.

12.1. Spremljanja in vrednotenja SLR

V SLR so na osnovi analize stanja in opredeljenih potreb postavljeni cilji in predvideni ukrepi, s katerimi se bo doseglo te cilje. Spremljanje in vrednotenje je zato ključnega pomena za učinkovito izvajanje SLR.

Spremljanje in vrednotenje prispeva k izboljšanju kakovosti načrtovanja ter oceni uspešnosti in učinkovitosti samega izvajanja SLR. Spremljanje je neprekinjen proces preverjanja vsebine SLR in doseganja izhodnih parametrov, ki se odvija med izvajanjem SLR z namenom, da se prilagodijo vsa morebitna odstopanja od opredeljenih operativnih ciljev. Z vrednotenjem se ugotovi, v kolikšni meri je bila izvedena SLR oz. njen akcijski načrt.

LAS mora biti sposoben spremljati, vrednotiti ter skrbeti za pravilno izvajanje operacij v skladu s SLR in tudi za doseganje mejnikov in ciljev operacij ter imeti pregled nad izvajanjem operacij tudi po izplačilu sredstev. LAS lahko to nalogo opravi tudi v sodelovanju z zunanjim neodvisnim svetovalcem ali jo v celoti prenese na zunanjega neodvisnega izvajalca.

S spremljanjem in vrednotenjem se bo preverjalo logično povezanost med razpoložljivimi viri, potrebami, predlaganimi aktivnostmi in opredeljenimi cilji. S spremljanjem in vrednotenjem se bo ugotavljalo tudi, v kolikšni meri in na kakšen način so bila uveljavljena načela CLLD in kakšni so učinki izvajanja tega pristopa.

LAS bo odgovoren za predhodno preverjanje upravičenosti stroškov, skladnost s SLR in operativnimi programi, preverjati bo moral, ali imajo nosilci operacij zmogljivosti za izvajanje operacij in zakonitost izvedenih operacij. V primeru ugotovljene prve kršitve glede izbirnih postopkov za izbor operacij za uresničevanje ciljev SLR, bo zadevni organ upravljanja od LAS zahteval odpravo pomanjkljivosti. V primeru ugotovljene druge kršitve glede izbirnih postopkov za izbor operacij za uresničevanje ciljev SLR, bo zadevni organi upravljanja od LAS zahtevalo odpravo pomanjkljivosti in znižanje finančnega okvira, določena v odločbi o potrditvi SLR in LAS za 5 %. Kadar LAS postopkov glede izbirnih postopkov za izbor operacij za uresničevanje ciljev SLR na podlagi ugotovljenih nepravilnosti ne bo odpravil, se mu odvzame pravica do koriščenja sredstev iz naslova podukrepa Podpora za tekoče stroške in stroške animacije. LAS mora izvajati postopke za izbor operacij, izbrati operacije in jih predložiti v končno potrditev v skladu s postopki zadevnega sklada.

Evidence o projektih bodo vodene ločeno od evidenc za delovanje LAS in bo zagotovljena sledljivost še vsaj 5 let po končanju projektov, kar se bo zagotavljalo s hrambo dokumentov na sedežu LAS in pri končnih prejemnikih sredstev.

Za doseganje mejnikov oziroma ciljnih vrednosti kazalnikov posameznega sklada je potrebno na dan 31. 12. 2018 doseči najmanj 85 % ciljne vrednosti mejnika oz. na dan 31. 12. 2023 najmanj 85 % ciljne vrednosti kazalnika določenega v SLR.

Vsak LAS, ki bo dosegel zastavljene mejnike, je upravičen do dodatnih sredstev, ki so v okviru PRP rezervirana v okviru rezerve za uspešnost. Za pridobitev dodatnih sredstev je potrebno organe upravljanja zadevnih skladov do 31. 3. 2019 obvestiti o doseganju mejnikov in do 30. 11. 2019 pripraviti spremembo SLR.

LAS bo skrbel tudi za druge naloge ob izvajanju SLR:

- preverjanje upravičencev glede morebitnega ustreznega odstopa od izvedbe operacije ali zamude roka za vložitev zahtevka za izplačilo,
- preverjanje ustreznosti javljanja in izvajanja sprememb in/ali odtujevanje predmeta podpore ali neustrezna uporaba predmeta podpore s strani upravičencev,
- ustrezna hramba dokumentacije strani upravičencev,
- zagotavljanje razpoložljivosti za kontrolo na kraju samem in dostop do dokumentacije s strani upravičencev,
- preverjanje ustreznega informiranja in obveščanja s strani upravičencev,
- ustrezno izvajanje projektov s strani upravičencev,
- doseganje ciljev operacije s strani upravičencev (ob vsakem zahtevku (vmesnem in končnem) in po zaključku projekta/operacije).

Sistem spremljanja in vrednotenja predstavlja:

- opredeliti je potrebno teme in aktivnosti vrednotenja:
  - o spremljanje glavnih ciljev, izvajanja ukrepov in kazalnikov glede na načrtovan finančni in časovni plan,
  - o analiza kazalnikov, izvedenih fokusnih skupin, opravljenih anket med vodstvom LAS, nosilci in partnerji operacij,
  - o preverjanje določenih kazalnikov in njihove ustreznosti za vsak opredeljeni cilj, ali res merijo prispevek k doseganju ciljev in ali je možno pridobiti podatke za njihovo spremljanje; v primeru, da niso ustrezni ali merljivi, se določijo dodatni ali novi kazalniki; poleg kazalnikov učinka naj se za vsak cilj opredeli vsaj en kazalnik rezultata; kazalniki naj bodo »SMART«,
  - o priprava poročila z zaključki in predlogom aktivnosti v prihodnje, ki bi izboljšale področja, na katerih je delovanje LAS pomanjkljivo ali bi se ga dalo izboljšati,
- način zbiranja podatkov,
  - o statistični podatki,
  - o javno dostopno podatki,
  - o ankete,
  - o fokusne skupine,
  - o vprašalnik,
- časovni okvir:
  - o vsako-letna raven spremljanja in analize ciljev in kazalnikov,
  - o vsako-letna raven izbire dodatnih tem samovrednotenja glede na potrebe in možnosti,
  - o dvo-letna raven spremljanja preverjanja relevantnosti ciljev, analize upravljavskih struktur, delovanja partnerstev, ipd. (preveriti je potrebno, ali izvajanje SLR z vidika zaključenih projektov, doseženih rezultatov in kazalnikov projektov prispeva k doseganju ciljev in kaj so morebitni razlogi za neuspeh; kot metodo je predlagana izvedba fokusnih skupin ali podobne metode sodelovanja, v katero se vključijo zgoraj navedene ciljne skupine,
- človeške in finančne vire:
  - o v spremljanje in vrednotenje se vključi naslednje ciljne skupine: UO LAS, člani LAS, občine, drugi deležniki (predstavniki gospodarstva, kmetijstva, izobraževanja na področju LAS) in del vključenih v izvajanje posamičnih projektov,
  - o LAS bo v sodelovanju z zunanjimi strokovnjaki in izvajalci, ki so strokovno sposobni za izvedbo predmetnih aktivnosti, izvajal vrednotenja,
  - o Izvedba vrednotenij se bo financirala iz sredstev »Podpora za tekoče stroške in stroške animacije«, ki so opredeljeni v 8. členu Uredbe o izvajanju lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, v programskem obdobju 2014-2020 (Uradni list RS, št. 42/2015),
- način upoštevanja priporočil vrednotenij:
  - o ob izvajanju spremljanja in vrednotenja se dodatno analizira in smiselno vključi dodatne dobre prakse drugih spremljanj in vrednotenij.

Z vrednotenjem se ugotavlja: Katere spremembe so bile dosežene? Kaj je bilo dobro storjeno? Zakaj nekaj ni bilo narejeno? Kaj bi lahko storili drugače? Katere spremembe so potrebne v naslednjem obdobju?

Po izvedbi vrednotenij s strani LAS v sodelovanju z zunanjimi izvajalci, ki so strokovno usposobljeni za izvedbo predmetnih aktivnosti, se bodo ugotovitve ter priporočila predala oz. predložila Upravnemu

odboru LAS. Upravni odbor bo na podlagi priporočil vrednotenja pripravil ukrepe za izboljšanje rezultatov in odpravo morebitnih nepravilnosti.

Vrednotenje se bo izvajalo za doseg naslednjih ciljev:

- nabiranje znanja in izkušenj (kaj in kako so se člani LAS naučili in na kakšen način so to uporabili),
- izboljšanje izvajanja (na kakšen način so podane ugotovitve in priporočila),
- rezultati vrednotenja so pomembni pri pripravi SLR v naslednjem programskem obdobju ter
- obveščanje javnosti (za prikaz učinkovitosti porabe javnih sredstev in uspešnosti izvajanja SLR).

Sprotno vrednotenje se bo izvajalo med izvajanjem vsakega projekta z vmesnimi poročili najmanj dvakrat letno, lahko pa tudi z občasnimi prevedbami na terenu in ob zaključku vsakega projekta.

Končno vrednotenje se bo izvajalo ob zaključku vsakega projekta, ob zaključku vsakega leta in ob zaključku programskega obdobja.

LAS bo za izvedbo pregleda uspešnosti s strani zadevnega organa upravljanja letno poročal (informacije in ocene iz letnih poročil) o:

- doseganju mejnikov na dan 31. 12. 2018 (predložitev do 31. 3. 2019),
- doseganju ciljnih vrednosti kazalnikov na podlagi odobrenih operacij leta 2022 (predložitev v letu 2022, upošteva se letno poročilo za leto 2022).

Če LAS na dan 31. 12. 2018 ne bo dosegal najmanj 50 % vrednosti posameznega mejnika, se finančni okvir, določen v odločbi o potrditvi SLR in LAS, zniža za 5 %.

Če se s pregledom letnega poročila, leta 2022 ugotovi, da LAS z odobrenimi operacijami ne dosega najmanj 50 % ciljnih vrednosti kazalnikov, določenih v SLR, se zaustavi izplačilo sredstev iz naslova podukrepa Podpora za tekoče stroške in stroške animacije. Če bo LAS kršil določbo to določbo, se ob prvem zahtevku za izplačilo iz naslova podukrepa Podpora za tekoče stroške in stroške animacije izplača le 50 % zaprosenega zneska, 50 % pa je za LAS izgubljenih.

V primeru potrebne dopolnitve SLR, mora LAS le-to posredovati do 30. 11. 2019 oz. jo predložiti v letu 2022.

Pri pregledu doseganja uspešnosti mejnikov se bodo preverili naslednji mejniki:

- število zaključenih operacij v primerjavi z odobrenimi operacijami,
- delež dodeljenih sredstev v odločitvi o potrditvi operacije v primerjavi z določenim finančnim okvirjem,
- delež izplačanih sredstev v primerjavi z dodeljenimi sredstvi v odločitvi o potrditvi operacije,
- število novo ustvarjenih delovnih mest,
- ter drugi specifični mejniki/kazalniki, ki so po posameznih skladih določeni v poglavju 7. *Opis SLR in njenih ciljev vključno z določitvijo mejnikov in ciljnih vrednosti kazalnikov.*

Preglednica 18: Zbir pomembnih aktivnosti in datumov za ustrezno izvajanje SLR

Aktivnost/Leto	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Vzpostavitev LAS								
Priprava in potrditev SLR								
Zbiranje, ocenjevanje in izbor projektov	✓	✓	✓	✓	✓			
Izvajanje projektov	✓	✓	✓	✓	✓			
Poročanje o napredku	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Finančno in vsebinsko spremljanje projektov	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Letna poročila in vnos doseženih rezultatov v informacijski sistem zadevnega sklada (doseganje ciljev SLR, izpolnjevanju obveznosti za preteklo leto)		Do 31.3.2017	Do 31.3.2018	Do 31.3.2019	Do 31.3.2020	Do 31.3.2021	Do 31.3.2022	Do 31.3.2023
Letna poročila (doseganje mejnikov/kazalnikov)				Na dan 31.12.2018 do 31.3.2019				

Dopolnitev SLR (v primeru pridobitve dodatnih sredstev iz rezerve za uspešnost)				Do 30.11.2019			V letu 2022	
Spremembe SLR	✓	✓	✓	✓	✓			
Letni načrt za podukrep »Podpora za tekoče stroške in stroške animacije«	Do vložitve prvega zahtevka za podukrep »Podpora za tekoče stroške in stroške animacije« oz. do 31.12.2016	Do 31.12.2017	Do 31.12.2018	Do 31.12.2019	Do 31.12.2020	Do 31.12.2021	Do 31.12.2022	Do 31.3.2023
Vrednotenje	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

13. Opis postopka določitve vodilnega partnerja LAS in opis kadrovskih kapacitet, finančni viri, izkušnje in znanje

13.1. Opis postopka določitve vodilnega partnerja LAS in opis kadrovskih kapacitet, finančni viri, izkušnje in znanje

Izbor vodilnega partnerja LAS je potekal med člani LAS po odprtem postopku, kar pomeni, da so imeli vsi člani LAS možnost predlagati vodilnega partnerja.

Dne 26. 09. 2015 je bil po e-pošti vsem zainteresiranim za vstop v LAS posredovan poziv za predloge članov organov LAS, ime LAS in vodilnega partnerja LAS. Na poziv za predlaganje vodilnega partnerja sta prispela dva predloga: KGZS – Zavod CE in SIMBIO d.o.o.

Ustanovitelji LAS so na pripravljanem sestanku dne 1. 10. 2015 razpravljali tudi o predlogih za izbor vodilnega partnerja.

Upravni odbor LAS je na svoji 1. seji dne 14. 10. 2015 obravnaval predloga za izbor vodilnega partnerja. Člani Upravnega odbora so po predstavitvi predlogov in razpravi sprejeli sklep, da se za vodilnega partnerja imenuje podjetje SIMBIO d.o.o. Sklep Upravnega odbora je potrdila Skupščina LAS na seji dne 28. 10. 2015.

13.2. Opis nalog, ki jih bo za LAS opravljal vodilni partner

- 1) Vodilni partner zastopa LAS v upravnih in finančnih zadevah ter opravlja sledeče naloge v zvezi z delovanjem LAS:
  - organizira delovanje LAS, skrbi za dokumentacijo in arhiv LAS,
  - nudi organom LAS prostorsko, logistično, administrativno, strokovno in tehnično podporo, ki jo ti potrebujejo za svoje delovanje,
  - na svojem poslovnem naslovu gostuje poslovni naslov LAS, tako da zagotavlja naslov za sprejem pošte za LAS in tudi sprejema pošto za LAS,
  - informira člane LAS o svojem delu,
  - pripravi letno poročilo o delu in finančno poročilo LAS in ju posreduje Upravnemu odboru LAS v sprejem,
  - pripravi letni načrt aktivnosti LAS in ga posreduje Upravnemu odboru LAS v sprejem,
  - sodeluje pri pripravi in izvedbi prijave na razpis za izbor in potrditev Lokalnih akcijskih skupin,
  - zagotavlja in ažurno upravlja spletno stran LAS, na kateri objavlja splošne akte in dokumente LAS, javne pozive LAS, rezultate javnih pozivov z informacijami o sofinanciranih projektih in druge informacije, namenjene večji informiranosti subjektov, ki so bili izbrani na javnih pozivih LAS in
  - zagotavlja javnosti delovanja LAS in opravlja dejavnosti stikov z javnostjo.
- 2) Vodilni partner opravlja sledeče naloge v zvezi s SLR:
  - sodeluje pri pripravi SLR in jo promovira,
  - pripravlja in distribuira promocijsko gradivo, s katerim predstavlja SLR,
  - izvaja informiranje, animacijo in motivacijo prebivalcev ter drugih subjektov iz območja LAS, jih spodbuja k sodelovanju na javnih pozivih LAS in k drugim oblikam sodelovanja pri izvajanju SLR,
  - zagotavlja informacije vsem zainteresiranim na območju LAS o delovanju LAS in o SLR,
  - zagotavlja vse potrebne informacije, potrebne za omogočanje spremljanja in vrednotenja SLR,
  - predlaga Upravnemu odboru LAS spremembo SLR, če oceni, da je to potrebno,
  - do 31. marca za preteklo leto pripravi letno poročilo o izvajanju SLR, kjer navede tudi podatke o doseganju ciljev strategije in o izpolnjevanju obveznosti za preteklo leto, in ga posreduje pristojnemu skladu oziroma organu in
  - pripravlja letne načrte aktivnosti za potrebe pridobivanja sredstev za delovanje LAS in za animacijo in jih pravočasno posreduje pristojnemu organu oziroma skladu.
- 3) Vodilni partner opravlja sledeče naloge v zvezi z javnimi pozivi LAS:
  - upoštevajoč splošne akte LAS in druge predpise pripravi javne pozive LAS in razpisno dokumentacijo,
  - objavlja javne pozive LAS in razpisno dokumentacijo na spletni strani LAS ter obvestilo o tem po potrebi tudi v medijih,

- skrbi za izvedbo javnih pozivov LAS, za izdelavo s tem povezane dokumentacije in za nemoteno delovanje Ocenjevalne komisije in
  - na javnih pozivih izbrane projekte posreduje v potrditev pristojnemu organu oziroma skladu.
- 4) Vodilni partner opravlja sledeče naloge v zvezi z izvajanjem projektov na območju LAS:
- skrbi za krepitev subjektov na območju LAS za razvoj in izvajanje projektov, vključno s spodbujanjem zmogljivosti njihovega upravljanja projektov, tako da jim nudi strokovno svetovanje in podporo pri pripravi, upravljanju in vodenju projektov,
  - zbira projektne ideje, ki jih predlagajo člani LAS in drugi subjekti iz območja LAS, ter jih pomaga razvijati,
  - pripravlja in vodi projekte LAS povezane s sodelovanjem LAS z drugimi Lokalnimi akcijskimi skupinami,
  - spremlja izvajanje projektov, ki so bili izbrani na javnih pozivih LAS, kar zajema tudi spremljanje mejnikov in ciljev projektov, izvajanje nadzora nad njihovo izvedbo in financiranjem,
  - informira izvajalce projektov o njihovih pravicah in obveznostih, vključno z obveznostmi po zadnjem izplačilu sredstev,
  - izvaja nadzor nad izvajanjem projektov pred in po izplačilu sredstev,
  - zagotavlja varen elektronski predal za prejem elektronske pošte za LAS in kvalificirano elektronsko potrdilo za oddajo vlog in zahtevkov,
  - uredi dostop do informacijskih sistemov ustreznih skladov pred vlaganjem vlog in zahtevkov za izplačilo,
  - zagotavlja posredovanje vlog in zahtevkov za izplačilo v skladu s pravili ustreznega sklada in
  - pred posredovanjem zahtevkov ustreznemu skladu za povračilo stroškov preveri, če so upoštevana pravila označevanje, upravičenost stroškov in skladnost s SLR ter operativnimi programi.
- 5) Vodilni partner opravlja tudi sledeče druge naloge:
- sodeluje z drugimi LAS-i,
  - sodeluje z državnimi organi, revizijskimi in nadzornimi organi,
  - pripravi seznam nalog iz točke 2.9.,
  - opravlja druge naloge, določene v splošnih aktih LAS ali s sklepi organov LAS, ki so povezane z izvajanjem nalog po tej pogodbi ali z doseganjem namena LAS in
  - opravlja druge naloge, ki se lahko naknadno določijo z dodatkom k tej pogodbi, ki postane njen sestavni del.
- 6) Vodilni partner ne sme opravljati tistih nalog za LAS, s katerimi bi povzročil navzkrižje interesov. V kolikor vodilni partner ugotovi, da bi na podlagi te pogodbe moral opraviti določen posel ali dejanje, s katerim bi povzročil navzkrižje interesov, takšnega dejanja ali posla ne opravi in o tem nemudoma obvesti Predsednika LAS.
- 7) Vodilni partner opravlja naloge po tej pogodbo v skladu s predpisi, z navodili in smernicami financerjev LAS, s skrbnostjo dobrega strokovnjaka, po pravilih stroke, po običajih in v predpisanih rokih. Vodilni partner izvaja naloge po tej pogodbi v najboljšem interesu LAS.
- 8) Vodilni partner nalog po tej pogodbi ne bo dal v izvrševanje svojemu podizvajalcu ali tretji osebi brez vnaprejšnjega soglasja LAS.
- 9) Konkretne aktivnosti vodilnega partnerja v posameznem koledarskem letu se lahko določijo z letnim načrtom aktivnosti LAS, ki ga potrdi Skupščina LAS, in ki je za vodilnega partnerja zavezujoč.
- 10) Vodilni partner ne more sodelovati pri izvajanju operacij v okviru SLR LAS Raznolikost podeželja kot nosilec, partner ali izvajalec projekta.
- 11) V skladu z Uredbo CLLD vodilni partner zagotavlja upravljanje s transakcijskim računom LAS, ki sodi med druge naloge, opredeljene v splošnih aktih LAS.

13.3. Opis kadrovskih sposobnosti

Vodilni partner bo zagotovil kadrovsko sposobnost in operativno delovanje LAS v skladu s 13. členom Uredbe CLLD. Za ustrezno vodenje LAS, ki bo v skladu s SLR črpal sredstva iz skladov ESRP in ESRR, bodo zagotovljeni zaposleni v skupnem obsegu najmanj 2 PDM.

Preglednica 18: Predvidena razdelitev dela na področju vodenja LAS:

Delovno mesto	Opis dela	Predviden PDM
Strokovni sodelavec za LAS	Dela na področju upravljanja LAS	1
Vodja sektorja za ORP in LAS	Dela na področju upravljanja LAS	0,5

Finančno računovodska služba	Vodenje finančnega in računovodskega poslovanja za LAS	0,2
Tajništvo	Sprejem in oddaja pošte LAS, vodenje dokumentacije,	0,2
Služba za odnose z javnostjo	Urejanje spletne strani, sodelovanje pri pripravi promocijskega gradiva LAS	0,1

Podrobnejši opis nalog zaposlenih pri vodilnem partnerju je zapisan v pogodbi med LAS in vodilnim partnerjem. V primeru odsotnosti bo nadomeščanje zagotovljeno s prerazporeditvijo zaposlenih med sektorji oziroma po potrebi z dodatnimi zaposlitvami.

Poleg zaposlenih pri vodilnem partnerju bo pomemben del nalog opravil tudi predsednik LAS. To delo lahko vrednotimo na 0,2 PDM.

13.4.Finančno stanje vodilnega partnerja

Po podatkih iz letnega poročila za leto 2014 je imelo podjetje SIMBIO d.o.o. 15.123.018 EUR prihodkov ter 14.861.519,87 EUR odhodkov. Pozitiven poslovni rezultat iz leta 2014 je podjetje izkazovalo v vrednosti 261.499,00 EUR, s tem da je bil čisti poslovni izid obračunskega obdobja 244.410 EUR.

13.5.Izkušnje in znanje vodilnega partnerja

SIMBIO, družba za ravnanje z odpadki, d.o.o., je javno podjetje, ki zagotavlja celovito ravnanje z odpadki; javno službo zbiranja in odvoza odpadkov v 12 občinah Savinjske regije ter predelavo in obdelavo odpadkov v Regijskem centru za ravnanje z odpadki Celje (RCERO Celje) za 24 občin Savinjske regije. Za Mestno občino Celje skrbi za čiščenje javnih površin. Podjetje je v lasti Mestne občine Celje, Občine Vojnik, Občine Štore in Občine Dobrna. V podjetju je zaposlenih 200 ljudi.

SIMBIO d.o.o. je od leta 2009 prevzel tudi vlogo Območnega razvojnega partnerstva za območje Osrednje Celjskega. Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja daje občinam in tudi drugim partnerjem možnost, da oblikujejo območna razvojna partnerstva, za katera je mogoče črpati državna sredstva. V Savinjski razvojni regiji, ki je razdeljena na pet manjših zaokroženih območij oz. subregij (SAŠA, RA Kozjansko, RA Savinja), Območno razvojno partnerstvo zastopa subregijo Osrednje Celjsko oz. pet občin: Mestno občino Celje ter občine Vojnik, Štore, Dobrna in Laško.

Območno razvojno partnerstvo Osrednje Celjsko (v nadaljevanju ORP Osrednje Celjsko) je bilo ustanovljeno s podpisom Pogodbe o vzpostavitvi območnega razvojnega partnerstva za območje »Osrednje Celjsko« dne 31. 12. 2008. ORP Osrednje Celjsko je z letom 2014 vpisano v evidenco regionalnih razvojnih agencij (odločba, št. 3030-11/2013/105).

Naloge in cilji ORP Osrednje Celjsko so:

- ohraniti in razvijati območje kot povezan geografski in kulturni prostor,
- zagotoviti učinkovito sodelovanje občin za hitrejše in usklajeno reševanje razvojnih in drugih vprašanj,
- opredeliti razvojne prioritete območja in
- povezati občine za izvedbo skupnih projektov.

Osrednje operativne naloge ORP Osrednje Celjsko so:

- izvajanje splošnih in drugih razvojnih nalog financiranih s strani Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo (MGRT),
- prijava na lokalne, regijske in nacionalne razpise: LIFE+, Central Europe, Cooperation projects to support transnational tourism based on European cultural and industrial heritage, Danube region strategy START, Promocija lokalnih kmetijskih in živilskih proizvodov 2014-2015 (MKO) ipd.,
- izvajanje in vodenje postopkov javnih naročil za skupne regijske projekte,
- priprava strateških, programskih in operativnih programov s področja varstva okolja, energetike, regionalnega razvoja,

- animacija in koordiniranje razvojnih projektov na območju Osrednje Celjskega.

Reference 2008-2015:

- priprava strateških, programskih in operativnih programov s področja varstva okolja, energetike, regionalnega razvoja (priprava Poročila o varstvu okolja za Mestno občino Celje, Občinski program varstva okolja za Mestno občino Celje, Priprava Lokalnega energetskega koncepta za občino Dobrna (2009) in Štore (2010), priprava Občinskega razvojnega programa za Osrednje Celjsko za obdobje 2014-2020 (2014)),
- vodenje in koordiniranje skupnega regijskega projekta »Regijska kolesarska pot«,
- sodelovanje pri pripravi Strategije gospodarskega razvoja Mestne občine Celje (2011),
- vodenje in koordiniranje projekta »Mladi v simbiozi z okoljem« (prijavitelj SIMBIO d.o.o., ORP Osrednje Celjsko v sodelovanju z občinami; prijava na Javni poziv za nabor projektnih predlogov LRS občin Celje, Laško, Štore, Vojnik 2007-2013 za leto 2010, EKSRR),
- koordinacija izvedbe projektov iz naslova »Regionalni razvojni program« v okviru OP krepitve regionalnih razvojnih potencialov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete »Razvoj regij«.

14. Opis nalog, odgovornosti in postopkov sprejemanja odločitev organov LAS

Pogodba o ustanovitvi in delovanju LAS Raznolikost podeželja med drugim določa organe LAS. To so: Skupščina, Upravni odbor, Predsednik, Podpredsednik, Nadzorni odbor in ocenjevalna komisija.

14.1. Skupščina

Skupščina je najvišji organ LAS, ki ga sestavljajo vsi člani LAS. Skupščino skliče Upravni odbor glede na potrebe LAS, najmanj pa enkrat letno. Skupščino lahko skliče tudi vodilni partner ali najmanj ena tretjina članov ali Nadzorni odbor. Če Skupščina ne more odločiti, ker ni prisotnih vsaj polovica članov, se seja odloži za 15 minut, po poteku katerih Skupščina lahko odloča ne glede na število prisotnih članov, če je bila ta možnost navedena že v vabilu. Vabilo se pošlje članom LAS najmanj 10 dni pred sejo. Upravni odbor skliče Skupščino na pisno zahtevo ene tretjine članov, vodilnega partnerja ali Nadzornega odbora. Skupščino vodi Predsednik, ki lahko za potrebe vodenja seje določi dodatne osebe (npr. za štetje glasov, za pripravo zapisnika, itd.).

Skupščina ima naslednje naloge in pristojnosti:

- na predlog Upravnega odbora potrdi letno poročilo o delu in finančno poročilo LAS,
- na predlog Upravnega odbora potrdi letni načrt aktivnosti,
- sprejema splošne akte LAS, če za to ni pristojen drug organ,
- sodeluje pri pripravi SLR in jo potrdi na predlog Upravnega odbora,
- na predlog Upravnega odbora potrdi spremembe SLR,
- izmed članov LAS izvoli Predsednika, nato Podpredsednika ter člane Upravnega odbora in Nazornega odbora,
- razreši Predsednika, Podpredsednika, člane Upravnega odbora in Nadzornega odbora, če ti delujejo v nasprotju s Pogodbo o ustanovitvi in delovanju LAS Raznolikost podeželja, splošnimi akti LAS, sklepi organov LAS ali v nasprotju z nameni in interesi LAS,
- razreši člana Upravnega odbora, če se ta v obdobju enega leta ne udeleži več kot polovice sej Upravnega odbora,
- odloča o izključitvi člana iz LAS,
- na predlog Upravnega odbora potrdi vodilnega partnerja,
- daje Upravnemu odboru in Predsedniku navodila za delo,
- odloča o višini članarine,
- dokončno odloča o pritožbah zoper sklepe drugih organov, ki jih prizadeti lahko vložijo v 15 dneh od kar je izvedel ali bi lahko izvedel za sklep organa,
- odloča o drugih zadevah, določenih s Pogodbo o ustanovitvi in delovanju LAS Raznolikost podeželja, drugimi splošnimi akti LAS ali predpisi, in o najpomembnejših zadevah za LAS.

V skladu z Uredbo CLLD in določbo 32. člena Uredbe 1303/2013/EU bo Skupščina LAS ob odprtem članstvu v LAS zagotavljala, da nobena interesna skupina ne bo imela več kot 49% glasovalnih pravic. Zahteva bo dosežena na način, da se pred pričetkom vsake Skupščine LAS preveri udeležba članov LAS po sektorjih. V primeru, da ima posamezen sektor več kot 49% glasovalnih pravic, se izvede ponderiranje glasovalnih pravic sektorjev na način, da nobeden ne presega več kot 49%. Tako se glasovom interesne skupine zniža vrednost glasov do stopnje, da dosežejo največ 49% glasovalnih pravic.

V skladu z Uredbo CLLD in določbo točke b 3. odstavka 34. člena Uredbe 1303/2013/EU bo pri odločanju Skupščine o potrditvi operacij in operacij sodelovanja LAS, katerih nosilec je LAS in jih predlaga UO LAS, zagotovljeno, da najmanj 50% glasov prispevajo partnerji, ki niso javni organi. Obstoječe članstvo v LAS je sestavljeno tako, da javni organi ne predstavljajo več kot 50% članstva. V primeru, da bo udeležba sektorjev na Skupščini LAS takšna, da bo imel javni sektor več kot 50% glasovalnih pravic oziroma, da bo pri odločanju o izbiri operacij prispeval več kot 50% glasov, bo narejena korekcija števila glasov s ponderiranjem.

14.2. Upravni odbor

Upravni odbor je organ odločanja in upravljanja ter najvišji izvršilni organ LAS, ki ga sestavljajo:

- pet predstavnikov javnega sektorja (občin, krajevnih skupnosti, javnih zavodov, javnih agencij, javnih skladov ali drugih oseb javnega prava),

- trije predstavniki gospodarskega sektorja (gospodarskih družb, oseb, ki samostojno opravljajo dejavnost, kmetov, ki opravljajo tržno dejavnost, ali drugih pravnih oseb zasebnega prava, ustanovljenih za ustvarjanje ali delitev dobička),
- pet predstavnikov zasebnega sektorja (društev, zasebnih zavodov, ustanov in drugih nevladnih organizacije oziroma pravnih oseb zasebnega prava, ki niso ustanovljene za namene ustvarjanja ali delitve dobička, kmetov, ki ne opravljajo dejavnosti na trgu, in posameznikov).

Med predstavniki javnega sektorja je najmanj po en predstavnik vsake občine, ki je član LAS. Gospodarski sektor je v LAS zastopan z najmanj člani, zato je manjša tudi zastopanost v UO LAS, še vedno pa je zastopanost sektorjev v skladu z Uredbo CLLD, kjer nobena interesna skupina nima več kakor 49% zastopanosti v organih LAS. Upravni odbor skliče Predsednik glede na potrebe LAS. Predsednik skliče Upravni odbor na pisno zahtevo ene tretjine članov Upravnega odbora ali vodilnega partnerja. Zahteva mora vsebovati vzroke za sklic in predlog sklepov. Če predsednik na podlagi zahteve ne skliče Upravnega odbora na način, da ta zaseda v 15 dneh od prejema zahteve, lahko Upravni odbor skličejo člani Upravnega odbora ali vodilni partner, ki so sklic zahtevali. Tako sklican Upravni odbor lahko odloča samo o zadevah, za katere je sklican. Upravni odbor vodi Predsednik.

Upravni odbor ima naslednje naloge in pristojnosti:

- skrbi za učinkovito delovanje LAS, njeno plačilno sposobnost in usklajenost postopkov LAS z veljavno zakonodajo, kar zajema tudi ugotavljanje in preprečevanje tveganj, ki ogrožajo delovanje LAS,
- daje Predsedniku navodila za delovanje,
- sklicuje Skupščino in skrbi za izvajanje njenih sklepov,
- se glede svojih odločitev posvetuje z zainteresiranimi člani LAS,
- sprejme predlog SLR ter njene spremembe in jih da v potrditev Skupščini,
- sprejme letno poročilo o delu in finančno poročilo LAS, ki ju pripravi vodilni partner, in ju da v potrditev Skupščini,
- sprejme letni načrt aktivnosti LAS in ga po prejemu soglasja Nadzornega odbora da v potrditev Skupščini,
- sprejme odločitve, potrebne za izvajanje SLR, kar zajema tudi vzpostavitev sistema njenega spremljanja in vrednotenja,
- sprejme splošni akt LAS v katerem opredeli način izvedbe javnih pozivov LAS, pregleden, neodvisen in odprt način izbire predlogov projektov za financiranje in nepristranska merila za izbor projektov, in ga da v potrditev Skupščini,
- imenuje člane in nadomestne člane Ocenjevalne komisije, ki pregleduje in ocenjuje projektne predloge oddane na javne pozive LAS in o njih pripravijo poročilo,
- na podlagi poročila Ocenjevalne komisije za vsak projekt odloči ali se bo financiral in o tem poroča Skupščini,
- izvaja evalvacijo rezultatov izbranih projektov za financiranje,
- predlaga projekte, ki jih lahko izvaja LAS,
- izmed članov LAS izbere vodilnega partnerja in da izbor v potrditev Skupščini,
- določi besedilo pogodbe z vodilnim partnerjem,
- opravlja druge naloge, določene s Pogodbo o ustanovitvi in delovanju LAS Raznolikost podeželja, drugimi splošnimi akti LAS ali predpisi, in naloge, ki mu jih naloži Skupščina.

Upravni odbor lahko za izvedbo svojih nalog oblikuje delovne skupine kot načine dela. Za svoje delo je Upravni odbor odgovoren Skupščini.

V skladu z Uredbo CLLD in določbo točke b 3. odstavka 34. člena Uredbe 1303/2013/EU bo pri odločanju UO LAS o potrditvi operacij, zagotovljeno, da najmanj 50% glasov prispevajo partnerji, ki niso javni organi. Obstoječe članstvo v LAS je sestavljeno tako, da javni organi ne predstavljajo več kot 50% članstva. Sestava Upravnega odbora prav tako zagotavlja, da noben sektor nima več kot 49% glasovalnih pravic. V primeru, da bo udeležba sektorjev na Upravnem odboru LAS takšna, da bo imel javni sektor več kot 50% glasovalnih pravic oziroma, da bo pri odločanju o izbiri operacij prispeval več kot 50% glasov, bo narejena korekcija števila glasov s ponderiranjem.

14.3.Predsednik

Predsednica je zastopnica LAS in po svoji funkciji predsednica Upravnega odbora. Ustanovna skupščina je za predsednico LAS izvolila Karmen Bračič. Predsednica svoje delo opravlja v skladu z navodili Skupščine in Upravnega odbora in je obema organoma tudi odgovorna.

Predsednica ima sledeče naloge in pristojnosti:

- samostojno in neomejeno predstavlja in zastopa LAS,
- podpisuje dokumente in listine v imenu LAS,
- sklicuje in vodi seje Upravnega odbora LAS,
- skrbi za izvajanje sklepov Upravnega odbora,
- vodi seje Skupščine LAS,
- opravlja druge naloge, določene s Pogodbo o ustanovitvi in delovanju LAS Raznolikost podeželja, drugimi splošnimi akti LAS ali predpisi, in naloge, ki mu jih naloži Upravni odbor ali Skupščina.

Predsednica svoje delo opravlja v skladu z navodili Skupščine in Upravnega odbora. Za svoje delo je Predsednica LAS odgovorna Skupščini in Upravnemu odboru.

14.4.Podpredsednik

Podpredsednica (Petra Pehar Žgajner) opravlja naloge predsednice in ima vse njene pristojnosti v primeru, če je predsednica odsotna, nedosegljiva, nezmožna za delo, če Predsednici predčasno preneha mandat ali če jo predsednica pooblasti za opravljanje svojih pristojnosti ali nalog. Za svoje delo podpredsednica odgovarja Skupščini, Upravnemu odboru in Predsednici. Za svoje delo je podpredsednica odgovorna Skupščini, Upravnemu odboru in Predsednici.

14.5.Nadzorni odbor

Nadzorni odbor je nadzorni organ LAS, ki ga sestavljajo:

- dva predstavnika javnega sektorja,
- en predstavnik gospodarskega sektorja in
- dva predstavnika zasebnega sektorja.

Član Nadzornega odbora ne more biti član Upravnega odbora ali Ocenjevalne komisije, oseba, ki opravlja finančno-računovodske posle za LAS, oseba, ki opravlja delo pri vodilnem partnerju ali druga oseba, če bi prišlo do navzkrižja interesov. Gospodarski sektor je v LAS zastopan z najmanj člani, zato je manjša tudi zastopanost v NO LAS. Nadzorni odbor skliče predsednik Nadzornega odbora glede na potrebe LAS. Predsednik Nadzornega odbora skliče Nadzorni odbor na pisno zahtevo ene tretjine članov Nadzornega odbora, Upravnega odbora ali vodilnega partnerja. Zahteva mora vsebovati vzroke za sklic in predlog sklepov. Če predsednik Nadzornega odbora na podlagi zahteve ne skliče Nadzornega odbora na način, da ta zaseda v 15 dneh od prejema zahteve, lahko Nadzorni odbor skličejo člani Nadzornega odbora, Upravni odbor ali vodilni partner, ki so sklic zahtevali. Tako sklican Nadzorni odbor lahko odloča samo o zadevah, za katere je sklican. Vabilo na sejo Nadzornega odbora se pošlje članom Nadzornega odbora najmanj sedem dni pred sejo na elektronski naslov, kot so ga ti sporočili LAS. Skupaj z vabilom se pošlje tudi dnevni red in gradiva, potrebna za odločanje. Izjemoma, se gradivo lahko predstavi na seji Nadzornega odbora, kadar ga iz objektivnih razlogov ni mogoče pripraviti prej. Nadzorni odbor vodi predsednik.

Nadzorni odbor ima sledeče naloge in pristojnosti:

- nadzira finančno in materialno poslovanje LAS,
- nadzira delo Predsednika, Podpredsednika in Upravnega odbora,
- nadzira delo vodilnega partnerja,
- nadzira gospodarnost poslovanja LAS,
- na zahtevo Predsednika ali Upravnega odbora poda oceno o pravilnosti ali gospodarnosti posameznega posla LAS ali delovanja vodilnega partnerja,
- najmanj enkrat letno o svojem delu poroča Skupščini,
- pred sprejemom letnega poročila o delu in finančnega poročila LAS, poda Skupščini svoje mnenje o obeh poročilih,
- daje Upravnemu odboru soglasje k letnemu načrtu aktivnosti LAS,
- izmed svojih članov izvoli predsednika Nadzornega odbora,

- odloča o prejetih ugovorih na obvestilo o izboru / neizboru operacij.
- opravlja druge naloge, določene s Pogodbo o ustanovitvi in delovanju LAS Raznolikost podeželja, drugimi splošnimi akti LAS ali predpisi.

Člani Nadzornega odbora lahko sodelujejo na sejah Skupščine in Upravnega odbora brez pravice glasovanja. Nadzorni odbor ima pravico do vpogleda v vse listine in dokumentacijo LAS. Za svoje delo je Nadzorni odbor odgovoren Skupščini.

14.6. Ocenjevalna komisija

Ocenjevalna komisija pregleduje popolnost in ustreznost prijav na javne pozive LAS, jih ocenjuje ter preverja zmožljivosti predlagateljev projekta za njihovo izvedbo in o tem za Upravni odbor pripravi poročilo. Ocenjevalna komisija ima pet članov in dva nadomestna člana, ki jih imenuje Upravni odbor. Imenuje jih tako, da zagotovi neodvisnost, nepristranskost in strokovnost izbora operacij. Član Ocenjevalne komisije ne more biti član Upravnega odbora ali Nadzornega odbora. Upravni odbor lahko razreši člana Ocenjevalne komisije, če ta krši Pogodbo o ustanovitvi in delovanju LAS Raznolikost podeželja, druge splošne akte LAS, predpise ali sklepe organov LAS, če deluje nestrokovno, če ne deluje neodvisno ali če deluje v nasprotju z nameni in interesi LAS. Član ocenjevalne komisije se izloči iz pregledovanja in ocenjevanja prijav na javni pozive in ga nadomesti nadomestni član, kadar je zasebno ali poslovno povezan s prijaviteljem na javni razpis ali njegovim partnerjem v projektu, ali kadar bi iz drugih razlogov nastalo navzkrižje interesov. Seje Ocenjevalne komisije sklicuje vodilni partner, vodi pa jih predsednik Ocenjevalne komisije, ki ga člani ocenjevalne komisije izvolijo izmed sebe. Za svoje delo je Ocenjevalna komisija odgovorna Upravnemu odboru.

14.7. Sprememba SLR

LAS lahko enkrat letno predlaga spremembo SLR. Predlagane spremembe SLR morajo izhajati iz spremenjenih okoliščin na območju LAS. Vse spremembe morajo biti ustrezno utemeljene, naveden mora biti predvideni vpliv sprememb na doseganje ciljev, zastavljenih v SLR. V primeru, da bodo rezultati vrednotenja SLR pokazali potrebo po spremembi SLR, bodo o tem odločali organi LAS po postopku, predvidenem v Podobi o ustanovitvi in delovanju LAS.

15. Merila za izbor operacij in opis postopka izbora operacij

LAS Raznolikost podeželja načrtuje v okviru SLR izvesti več javnih pozivov za zbiranje projektnih predlogov, izmed katerih bo ocenjevalna komisija izbrala projekte, ki bodo na območju predstavljali največjo dodano vrednost za razvoj posameznih tematskih področij. Pred objavo javnih pozivov se načrtuje izvedba delavnic po tematskih sklopih, kjer se bo zainteresiranim pravnim in fizičnim osebam z območja predstavilo postopke za prijavo na javne pozive LAS in jim hkrati omogočilo medsebojno spoznavanje, povezovanje in sodelovanje, potrebno za kakovostno pripravo in izvedbo projektov.

15.1. Pravila za delovanje LAS in ocenjevalne komisije

Ocenjevalno komisijo opredeljuje Pogodba o ustanovitvi in delovanju LAS Raznolikost podeželja. Ocenjevalna komisija pregleduje popolnost in ustreznost prijav na javno pozive, jih ocenjuje in preverja zmogljivost predlagateljev projekta za njihovo izvedbo. O svojih ugotovitvah s poročilom seznanj Upravni odbor.

Komisijo sestavlja 5 članov in 2 nadomestna člana. Imenuje jih Upravni odbor, ki mora pri imenovanju zagotoviti neodvisnost, nepristranskost in strokovnost izbora. Član ocenjevalne komisije ne more biti član Upravnega odbora ali Nadzornega odbora LAS Raznolikost podeželja. Član ocenjevalne komisije je lahko tudi oseba s stalnim prebivališčem izven območja LAS, če izkazuje svojo strokovnost na področju razvoja podeželja. Člani ocenjevalne komisije podpišejo izjavo, s katero se zavežejo, da bodo gradivo in informacije, pridobljene pri svojem delu, varovali kot poslovno skrivnost. Člani komisije izmed članov določijo predsednika, ki zastopa komisijo pri Upravnem odboru in je pooblaščen za pojasnjevanje dela komisije.

Vodilni partner nudi vso logistično pomoč za delo komisije. Sprejema in evidentira vloge, prispele na javni poziv. Pripravi gradivo za člane komisije. Pripravi in pošlje pozive na dopolnitev vlog. O delu komisije vodi zapisnik.

15.2. Postopek izvedbe javnega poziva

LAS načrtuje izvedbo letnih javnih pozivov v letih 2016, 2019 in 2020, ki bodo razpisani za vsak sklad posebej. V primeru sprememb SLR oz. spremembe finančnega okvirja LAS se lahko termini objave javnih pozivov tudi spremenijo. Pri objavi javnega poziva bodo smiselno upoštevana določila zakona, ki ureja splošni upravni postopek.

Upravni odbor določi tematska področja, ukrepe in sredstva, ki bodo razpisani v posameznem javnem pozivu in določi datum objave javnega poziva. Javni poziv bo objavljen na spletni strani LAS najmanj 30 dni. O objavi javnega poziva bodo obveščeni vsi člani LAS in skladno s finančnimi zmožnostmi LAS tudi lokalni mediji. LAS organizira za zainteresirano javnost tudi predstavitev javnega razpisa, katere termin in lokacija se objavita skupaj z javnim pozivom.

Skupaj z javnim pozivom se objavi vsaj še naslednja dokumentacija: razpisna dokumentacija, navodila za izdelavo vloge, kontaktni podatki LAS za informacije in pomoč pri pripravi vlog ter vabilo na predstavitev javnega poziva.

15.3. Postopek ocenjevanja

Postopek izbora operacij poteka v treh fazah:

- zbiranje predlogov operacij,
- preveritev popolnosti in ustreznosti operacij,
- ocenjevanje in razvrščanje predlogov ter izbor operacij.

Zbiranje predlogov operacij poteka na podlagi javnega poziva LAS, v katerem so opredeljena tematska področja in ukrepi iz SLR, ki se z javnim pozivom podpirajo. Nalogo objave javnega poziva in sprejema vlog nosi vodilni partner.

Preveritev popolnosti in ustreznosti operacij pomeni preveritev, ali operacija izpolnjuje predpisane kriterije iz javnega poziva, ali je predložena na ustreznem prijavnem obrazcu, če vsebuje vse predpisane podatke, če se bo operacija izvajala na upravičenem območju in če je vloga prispela v

predpisanem roku. Potrebno je tudi preveriti, ali so pridobljena morebitna soglasja in dovoljenja in če je v skladu s področno zakonodajo. Prav tako se preveri izpolnjevanje pogojev za upravičenost operacije v skladu z zahtevami javnega poziva. Vodilni partner pripravi seznam prispelih vlog in k vsaki vlogi obrazec za preveritev popolnosti in ustreznosti. Odpiranje vlog ni javno in ga izvede Ocenjevalna komisija v roku 8 dni od zaključka javnega poziva. Na podlagi preveritve popolnosti in ustreznosti se za nepopolne vloge v roku 8 dni od odpiranja vlog pripravi poziv na dopolnitev, ki se ga prijavitelju pošlje priporočeno s povratnico. Rok za dopolnitev se določi z javnim pozivom in ne sme biti krajši od 8 dni. Po zaključku roka za dopolnitve se po enakem postopku pregledajo prispele dopolnitve. Ustrezno dopolnjene vloge se dajo v nadaljnji postopek ocenjevanja. V primeru nejasnosti na področju vsebine vloge tudi po dopolnitvi, se lahko prijavitelja pozove na dodatno razjasnitev. Postopek je enak dopolnitvi vloge. Neustrezno dopolnjene vloge se tako kot prepoznane prispele vloge vrnejo prijavitelju in se s sklepom zavržejo. O odpiranju vlog se vodi zapisnik, iz katerega morajo biti razvidni naslednji podatki: lokacija in čas odpiranja, seznam prisotnih z listo prisotnosti, nazivi prijaviteljev operacij, izpolnjeni obrazci za preveritev popolnosti in ustreznosti vlog, seznam popolnih vlog, seznam vlog za dopolnitev.

Ocenjevanje in razvrščanje predlogov ter izbor operacij pomeni ocenjevanje kakovosti predloga vključno z referencami prijavitelja. Pri tem je potrebno posebno pozornost nameniti preveritvi potrebnih organizacijskih, človeških in finančnih virov za izvedbo operacije ter pomembnost operacije glede na opredeljene cilje SLR. Ocenjevanje poteka v skladu z merili za ocenjevanje in Pravilnikom o izvedbi javnih pozivov, ki ga sprejme UO LAS v skladu s potrjeno SLR. Ocenjevalci ocenjujejo vsak projekt posebej in podatke vpisujejo na ocenjevalne liste. Gradivo prejema v elektronski obliki in z njim ravnajo na način, da nepooblaščen osebe ne morejo biti seznanjene z njim ali z rezultati ocenjevanja. Poleg točkovanja po merilih ocenjevalci podajo tudi opisno mnenje o projektu, ki pojasnjuje njihove odločitve predvsem na vsebinskem delu predloga. Ocenjevalna komisija pripravi seznam vlog z ocenami in na seji obravnava tematiko. V primeru večjih razhajanj pri ocenah posameznih projektov je potrebno soočiti mnenja ocenjevalcev, ki so posamezna merila ocenili najbolj nasprotno in pridobiti njihove dodatne obrazložitve ocen. Komisija pripravi vrstni red vlog glede na njihovo ocenitev in ga posreduje UO LAS. V primeru enakega števila točk se preveri število točk po posameznem sklopu meril. Vrstni red se določi na podlagi točk pri kriteriju delovna mesta: če je število točk enako, se preverijo še kriteriji trajnosti projekta in vpliv na območje LAS. V primeru, da je število točk enako, se gleda čas in datum prispetja vloge, kjer se izbere vlogo, ki je prej prispela na javni poziv.

15.4. Merila za izbor operacij

Preglednica 19: Specifična merila za izbor operacij

Opis kriterija	Najvišje možno število točk
Prispevek k doseganju ciljev SLR	10
Prispevek k doseganju horizontalnih ciljev EU	5
Okoljska trajnost	10
Socialna vzdržnost	5
Ekonomska trajnost	15
Vključenost partnerjev	10
Vpliv na območje LAS	15
Izvedljivost operacije	15
Ustvarjanje delovnih mest	15

Vir: Uredba CLLD, 6/2015.

15.5. Postopek obravnave vlog

Na podlagi meril lahko vloga doseže maksimalno 100 točk. Minimalni vstopni prag za odobritev operacije je 40 točk. Vloge, ki ne dosežejo minimalnega vstopnega pragu za odobritev, se zavržejo. Med vlogami, ki izpolnjujejo vstopni prag, se izberejo tiste, ki dosežejo višje število točk do porabe sredstev na javnem pozivu.

Po zaključku ocenjevanja Ocenjevalna komisija pripravi poročilo o ocenjevanju z vrstnim redom operacij. Upravni odbor obravnava poročilo in s sklepi potrdi izbrane predloge operacij. Vsem vlagateljem, ki so poslali vloge na javni poziv LAS, se pošlje obvestilo o izboru / neizboru njihovih operacij. Vlagatelj ima možnost podati ugovor na obvestilo v roku 15 dni od prejema obvestila. O prejetih ugovorih odloča Nadzorni odbor LAS, ki preveri utemeljenost ugovorov. Odločitev NO LAS je dokončna.

Po zaključenih postopkih ugovorov vodilni partner v imenu LAS predloži izbrane operacije za sklad EKSRP v potrditev na ARSKTRP. Projekti se lahko pričnejo izvajati po prejemu odločbe, s katero ARSKTRP potrdi izbrani projekt. Izbrane projekte za sklad ESRR odda vodilni partner na MGRT. Projekti se lahko pričnejo izvajati po oddaji v potrditev.

15.6. Preglednost prijavnega in izbirnega postopka

Javni poziv s prilogami bo objavljen na spletni strani LAS za obdobje najmanj 30 dni. O objavi bo zainteresirana javnost obveščena po e-pošti. LAS bo zagotovil e-naslov za dodatne informacije vseh zainteresiranih za prijavo na poziv. LAS bo organiziral javno predstavitev poziva, na kateri bo poskrbljeno za razlage posameznih delov javnega poziva.

15.7. Preprečevanje konflikta interesov

Konflikt interesov preprečuje več pravil. Član ocenjevalne komisije ne more biti član Upravnega odbora ali Nadzornega odbora LAS Raznolikost podeželja. Iz pregledovanja in ocenjevanja prijav na javne pozive se ocenjevalca izloči, če je le-ta poslovno ali zasebno povezan s prijaviteljem projekta ali katerim izmed partnerjev oz. načrtovanih izvajalcev storitev ali dobave blaga v projektu. Prav tako se ocenjevalec izloči, kadar bi iz drugih razlogov nastalo navskrižje interesov.

Na sejah kolektivnih organov LAS je potrebno zagotoviti, da nobena interesna skupina ne prispeva več kot 49 % glasovalnih pravic pri glasovanju. V primeru, da je na seji zastopanost članov po sektorjih takšna, da eden izmed sektorjev dosega več kot 49 % glasovalnih pravic, je potrebno te glasovalne pravice ponderirati tako, da dosežejo največ 49% pri posameznem sektorju.

Upravni odbor mora pri glasovanju o potrditvi dokončnega seznama operacij zagotoviti, da imajo najmanj 50 % glasovalnih pravic partnerji, ki niso javni sektor. Enako razmerje glasovalnih pravic med sektorji je potrebno zagotoviti tudi na Skupščini, ki potrjuje projekte LAS in projekte sodelovanja LAS, katere pripravi UO LAS.

Člani UO, ki so poslovno ali zasebno povezani z operacijo, ki je na seznamu za potrjevanje oz. imajo kakršenkoli drugi interes pridobite nepovratnih sredstev iz naslova javnega poziva, se izločijo.

Vodilni partner ne more kandidirati na javni poziv kot nosilec, partner ali izvajalec projektnih aktivnosti.

15.8. Postopek izbora operacij LAS

V primeru, da se organi LAS odločijo, da bo LAS nosilec operacije, pomembne za celotno območje LAS, takšna operacija ne gre v postopek izbire operacije na podlagi objavljenega javnega poziva in meril za izbor, temveč gre v odobritev na organe ministrstva direktno po tem, ko so organi LAS potrdili izvajanje operacije.

Operacijo predlaga in oblikuje Upravni odbor LAS. Predlog operacije se predstavi vsem članom LAS na Skupščini, ki ga mora potrditi. Po potrditvi na Skupščini LAS se operacija predloži v potrditev ustreznemu organu, in sicer za sklad EKSRP v potrditev na ARSKTRP in za sklad ESRR na MGRT. LAS izvaja projekt sam brez partnerjev.

Vodenje in koordinacijo projekta za LAS izvaja vodilni partner v skladu s pogodbo, ki jo je potrebno skleniti za ta namen.

16. Finančni načrt, vključno s finančno razdelitvijo po zadevnih skladih iz te uredbe v skladu s finančnim okvirjem

LAS Raznolikost podeželja je v skladu z Uredbo CLLD upravičen do črpanja sredstev iz dveh skladov, in sicer EKSRP (glavni sklad) in ESRR. Izračun upravičenih sredstev (finančni okvir) za posamezni sklad je narejen na podlagi formul, ki so predstavljene v Uredbi CLLD.

Izračunana sredstva so razdeljena na tri podukrepe, in sicer: pripravljana podpora, podpora za izvajanje operacij v okviru SLR in podpora za tekoče stroške in stroške animacije. Projekti sodelovanja v finančnem načrtu niso predvideni, saj bo LAS za projekte sodelovanja iz sklada EKSRP kandidiral na razpisu MKGP, projektov sodelovanja LAS iz sklada ESRR pa zaenkrat ne načrtuje.

Izračun sredstev za sklad EKSRP:

Finančni okvir = (število prebivalcev LAS * vrednost točke) + (površina LAS * vrednost točke) + (razvitost občin * vrednost točke)

Število prebivalcev: $37.401 * 10 \text{ EUR} = 374.010 \text{ EUR}$

Površina LAS: $395,8 \text{ km}^2 * 550 \text{ EUR} = 217.690 \text{ EUR}$

Razvitost občin:

Celje: 1,19 (55.000)

Laško: 1,07 (60.000)

Štore: 1,14 (55.000)

Vojnik: 1,07 (60.000)

Finančni okvir = $374.010 \text{ EUR} + 217.690 \text{ EUR} + 230.000 \text{ EUR} = 821.700 \text{ EUR}$

Izračun sredstev za sklad ESRR:

Sredstva iz sklada ESRR so izračunana na podlagi Metodologije za izračun prispevka ESSR iz Uredbe CLLD, ki je sestavljena iz fiksnega in variabilnega dela. Območje LAS zajema naslednja urbana območja: naselje Laško (3.402 prebivalca), ki je v Strategiji prostorskega razvoja Slovenije opredeljeno kot medobčinsko središče (fiksni del); naselji Vojnik (2.364 prebivalcev) in Štore (1.904 prebivalci), ki sta opredeljeni kot funkcionalna urbana območja (variabilni del); naselja Rimske Toplice (792 prebivalcev), Frankolovo (279 prebivalcev) in Nova Cerkev (462 prebivalcev).

Fiksni del:

$242.000 + (242.000 * 1 \text{ (medobčinsko središče: Laško)} * 0,30) = 314.600$

Variabilni del:

$138.000 + (138.000 * 2 \text{ (funkcionalni urbani območji: Vojnik in Štore)} * 0,10 + 138.000 * 3 \text{ (druga urbana območja: Rimske Toplice, Frankolovo, Nova Cerkev)} * 0,30) = 138.000 + (27.600 + 124.200) = 289.800$

Finančni okvir = $314.600 + 289.800 = 604.400 \text{ EUR}$

- Razdelitev sredstev po posameznem skladu

Podukrep	Sklad	(EU + SLO) (v EUR)	(v %)
Pripravljana podpora	EKSRP	11.523,74	0,81
	ESPR	0,00	0
	ESRR	8.476,26	0,59
Podpora za izvajanje operacij v okviru strategije lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost	EKSRP	534.890,55	37,51
	ESPR	0,00	0
	ESRR	595.923,74	41,79
Priprava in izvajanje dejavnosti sodelovanja lokalne akcijske skupine	EKSRP	0,00	0
	ESPR	0,00	0
	ESRR	0,00	0

Podpora za tekoče stroške in stroške animacije	EKSRP	275.285,71	19,30
	ESPR	0,00	0
	ESRR	0,00	0
Skupaj		1.426.100,00	100,00

LAS načrtuje stopnjo podpore pri obeh skladu EKSRP v višini 85 %, pri skladu ESRR pa v višini 80%. To pomeni, da bodo projektni partnerji v vsaki operaciji sodelovali tudi s predvidenimi 15 % oziroma 20 % lastnih sredstev. V postopku izbora projektov bo potrebno preveriti finančno sposobnost prijaviteljev projektov in projektnih partnerjev, da bodo sposobni zagotoviti sredstva za nemoteno izvajanje operacij. Pri skladu EKSRP je v spodnji tabeli kot prispevek sklada zajeta celotna vsota izračunanih sredstev. Lastna soudeležba je predvidena v višini 15 % zneska za Podporo za izvajanje SLR, ki ga vodi skupnost, medtem ko pri Pripravljalni podpori in Podpori za tekoče stroške in stroške animacije ni predvidenih dodatnih lastnih sredstev.

Pri skladu ESRR je predvidena lastna soudeležba v višini 20 % zneska za Podporo za izvajanje SLR, ki ga vodi skupnost, medtem ko pri Pripravljalni podpori ni predvidenih dodatnih lastnih sredstev.

	EKSRP (EU + SLO) (v EUR)	ESRR (EU + SLO) (v EUR)	ESPR (EU + SLO) (v EUR)	Skupaj (v EUR)
Prispevek sklada	821.700,00	604.400,00	0,00	1.426.100,00
Lastna soudeležba	81.821,48	151.100,00	0,00	232.921,48
Skupaj (v EUR)	903.521,48	755.500,00	0,00	1.659.021,48

Črpanje sredstev je načrtovano v skladu z dinamiko razpisovanja in izvajanja operacij. LAS načrtuje objavo javnih pozivov v letih od 2016 do 2020. Predviden čas trajanja izvedbe operacij je največ 3 leta, vendar bodo zaradi preverjanja uspešnosti delovanja LAS predvsem operacije, izbrane na javnih pozivih v letu 2016, izvedene v krajših časovnih okvirjih.

- Načrtovana dinamika črpanja sredstev za posamezne podukrepe po letih

Podukrep	Sklad (EU + SLO)	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Podpora za izvajanje operacij v okviru strategije lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost	EKSRP	289.580,32	0,00	0,00	81.770,08	163.540,15	0,00	0,00	0,00
	ESRR	290.726,12	0,00	0,00	177.696,44	127.501,18	0,00	0,00	0,00
	ESPR	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Priprava in izvajanje dejavnosti sodelovanja lokalne akcijske skupine	EKSRP	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	ESRR	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	ESPR	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Podpora za tekoče stroške in stroške animacije	EKSRP	35.000,00	35.000,00	35.000,00	35.000,00	35.000,00	35.000,00	35.000,00	30.285,71
	ESRR	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

	ESPR	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Skupaj		615.30 6,44	35.000 ,00	35.000 ,00	294.46 6,52	326.04 1,33	35.000 ,00	35.000 ,00	30.285 ,71

- Načrtovana razdelitev sredstev po posameznih tematskih področjih ukrepanja

Tematsko področje	Sklad (EU + SLO)	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Ustvarjanje delovnih mest	EKSR P	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	ESRR	201.27 8,65	0,00	0,00	107.60 6,22	107.60 6,22	0,00	0,00	0,00
	ESPR	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Razvoj osnovnih storitev	EKSR P	177.08 0,32	0,00	0,00	44.270 ,08	88.540 ,15	0,00	0,00	0,00
	ESPR	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Varstvo okolja in ohranjanje narave	EKSR P	112.50 0,00	0,00	0,00	37.500 ,00	75.000 ,00	0,00	0,00	0,00
	ESRR	19.546 ,30	0,00	0,00	19.546 ,30	0,00	0,00	0,00	0,00
	ESPR	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Večja vključeno st mladih, žensk in drugih ranljivih skupin	EKSR P	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	ESRR	69.901 ,17	0,00	0,00	50.543 ,92	19.894 ,96	0,00	0,00	0,00
	ESPR	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Skupaj	/	580.30 6,44	0,00	0,00	259.46 6,52	291.04 1,33	0,00	0,00	0,00

- Stopnja sofinanciranja po posameznih podukrepih

Podukrep	EKSRP (v %)	ESRR (v %)	ESPR (v %)
Podpora za izvajanje operacij v okviru strategije lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost	85	80	0
Priprava in izvajanje dejavnosti sodelovanja lokalne akcijske skupine	0	0	0
Podpora za tekoče stroške in stroške animacije	100	0	0

17. Priloge

1. Seznam članov LAS;
2. Pogodba o ustanovitvi LAS;
3. Osnutek javnega poziva za izbor operacij iz naslova podukrepa »Podpora za izvajanje operacij v okviru strategije lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost«;
4. Pogodba z vodilnim partnerjem LAS;
5. Indikativna lista operacij sodelovanja LAS, ki bodo sofinancirane s sredstvi ESRR in
6. Elektronska verzija SLR.